Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 12 қазандағы № 1052 Қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 18 ақпандағы № 151 қаулысымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Үкіметінің 18.02.2013 № 151 қаулысымен.

«Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010-2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 сәуірдегі № 302 қаулысын іске асыру мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама (бұдан әрі - Бағдарлама) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі мүдделі орталық және жергілікті атқарушы органдармен бірлесіп, Бағдарламада көзделген іс-шаралардың тиісінше және уақтылы орындалуын қамтамасыз етсін.

3. Жауапты орталық және жергілікті атқарушы органдар, ұлттық холдингтер, компаниялар мен ұйымдар (келісім бойынша) «Салалық бағдарламаларды әзірлеу және мониторингілеу ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 18 наурыздағы № 218 қаулысымен бекітілген Салалық бағдарламаларды әзірлеу және мониторингілеу ережесіне сәйкес Бағдарламаның іске асырылу барысы туралы ақпарат берсін.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің бірінші орынбасары С.Н. Ахметовке жүктелсін.

Ескерту. 4-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 11.06.2012 № 776 қаулысымен.

5. Осы қаулыға қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп танылсын.

6. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі К. Мәсімов

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 12 қазандағы № 1052 қаулысымен бекітілген

Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 — 2014 жылдарға арналған бағдарлама Астана, 2010 жыл

Паспорт

Ескерту. Бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Атауы Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама

Әзірлеуге арналған негіз «Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 19 наурыздағы № 958 Жарлығы, «Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010-2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 сәуірдегі № 302 қаулысы

Жауапты орындаушы Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі

Мақсаты Азық-түлік қауіпсіздігін және өнімдердің экспортын ұлғайтуды қамтамасыз ететін елдің бәсекеге қабілетті агроөнеркәсіптік кешенін дамыту.

Міндеті Бағдарламаның мақсатына жету үшін мынадай міндеттерді шешу көзделеді:
орнықты даму қағидаттары негізінде ішкі нарықтың қажеттіліктерін жабу және экспорттық тауашаларды алу үшін бәсекеге қабілетті ауыл шаруашылығы өнімдері мен тағамдарын өндіру;
АӨК-ның қазіргі инфрақұрылымын дамыту;
елдің әлеуметтік-экономикалық дамуы мен әлемдік ғылым тренділеріне сәйкес АӨК-нің басым бағыттарына ғылыми зерттеулерді шоғырландыру;
АӨК мұқтаждары үшін қажетті біліктілігі жоғары кадрларды даярлау

Іске асыру мерзімі 2010-2014 жылдар

Нысаналы индикаторлар Ішкі нарықтағы азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
АӨК-нің жалпы қосылған құнын кемінде 16 %-ға өсіру;
техникалық регламенттер мен стандарттардың талаптарына сәйкес ауыл шаруашылығының сапалы өнімдерін өндіру;
АӨК-дегі еңбек өнімділігін ауыл шаруашылығында жұмыс істейтін бір адамға 3 000 АҚШ долларынан бастап 2015 жылға қарай кемінде 2 есе өсіру;
ел экспортының жалпы көлеміндегі аграрлық саланың экспорттық әлеуетін 2015 жылға қарай 8 %-ға дейін өсіру;
азық-түлік тауарларының ішкі нарығын 80 %-дан астам отандық азық-түлік тағамдарымен қамтамасыз ету

Қаржыландыру көздері мен көздердің Республикалық және жергілікті бюджеттердің қаражаты, ресурстар мен бюджеттен тыс көлемдері қаражаты (АӨК субъектілерінің қаражаты, қарыз қаражаты, инвестициялар мен қаржы институттарының қаражаты).
Бағдарламаны іске асыруға республикалық бюджетте көзделген жалпы шығыстар 2010 - 2014 жылдары мынаны құрайды:
барлығы – 1 035 963,72 млн. теңге, о.і.

2010 жылы – 228 265,70 млн. теңге
2011 жылы – 220 313,46 млн. теңге
2012 жылы – 188 289,24 млн. теңге
2013 жылы – 181 742,54 млн. теңге
2014 жылы – 212 352,78 млн. теңге.

Жергілікті бюджеттердің шығыстары: барлығы - 243 892,0 млн. теңге, о.і.
2010 жылы - 4 134,50 млн. теңге
2011 жылы - 50 114,20 млн. теңге
2012 жылы - 56 517,70 млн. теңге
2013 жылы - 62 438,40 млн. теңге
2014 жылы - 70 687,20 млн. теңге

Бағдарламада көзделген іс-шараларды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тиісті қаржы жылдарына арналған республикалық және жергілікті бюджеттерді бекіту кезінде қаржыландыру көлемі нақтыланатын болады.

2. Кіріспе

АӨК-де республиканың тәуелсіздігі жарияланған сәттен бастап елдің бүкіл экономикасында едәуір құрылымдық өзгерістер болды. Орталық жоспарлы экономикадан бас тартқаннан кейін саланың түпкілікті қайта қалыптастыруға бағытталған шаралар кешені жүзеге асырылды.

Жалпы қайта қалыптастырудағы саяси қорытындыда мемлекеттік меншік жеке меншікке өзгертілді, сондай-ақ нарықтық экономиканың құқықтық негізі құрылды. Экономикалық салдары өндірістік және жер қатынастарының өзгеруі, баға белгілеуді кредит жүйесін ырықтандыру, бәсекелі нарықтық инфрақұрылым құру болып табылды.

Ауыл шаруашылығы өндірісінің одан әрі дамуы аграрлық сектордың даму стратегиясын тұжырымдамалық белгілеуді талап етті.

Осы бағытта 2000 - 2002 жылдары бәсекеге қабілетті салалық ауыл шаруашылығы өндірісінің экономикалық өсуін қамтамасыз етуді және ауыл шаруашылығы өнімдерінің негізгі түрлерінің өндірістерін тұрақтандыруды көздеген Ауыл шаруашылығы өндірісін дамыту бағдарламасы іске асырылды.

Сонымен қатар АӨК-дегі жағдайдың қайсыбір тұрақтануына қарамастан, салада ауыспалы кезеңнің бірқатар проблемалары сақталып қалды. Аграрлық салада одан арғы экономикалық өзгерістер логикасы сапалы жаңа өсу деңгейіне өтуді талап етті.

Осы міндетті шешу үшін Қазақстан Республикасының 2003 - 2005 жылдарға

арналған мемлекеттік аграрлық азық-түлік бағдарламасы іске асырылды. Осы жылдары АӨК-нің нарыққа бағдарланған заңнамалық базасын қалыптастыру, оны халықаралық тәжірибенің нормаларына сәйкес келтіру бойынша бірқатар жұмыс жүргізілді. Бағдарламаның іске асырылуы тамақ өнімдерінің негізгі түрлері бойынша елдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, тиімді бәсекеге қабілетті агроөнеркәсіптік өндірісі дамыту үшін қажетті жағдайлар жасауға мүмкіндік туғызды.

Алайда, еліміздің АӨК-де әлі де болса, бірқатар кемшіліктер бар - саланың құрылымды-технологиялық жаңғырту қарқынының темен болуы, нарықтық инфрақұрылым дамуының қанағаттанғысыз деңгейі, ауыл шаруашылығы өндірісінің ұсақ тауарлығы, саланың қаржылық тұрақсыздығы, саланы дамытуға жеткіліксіз жеке инвестициялардың кіруі, білікті кадрлардың тапшылығы және т.б.

Бұдан басқа, саланың инвестициялық қызметіне әсер еткен қаржы, ал одан кейін азық-түлік дағдарысы қосымша проблемаларды тудырды. Сонымен қатар, Қазақстандағы ауыл шаруашылығы экономиканың перспективалы секторларының бірі болып саналады.

Осыған орай үлкен және жауапты міндеттер алда тұр - экономиканың аграрлық секторын сапалы жаңа даму деңгейіне көтеру, сол арқылы оның жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ету, бұл әсіресе Ресей мен Беларусь елдерімен бірігу жағдайында, ал кейіннен Дүниежүзілік Сауда Ұйымына кіру кезінде өзекті болып табылады.

Атап айтқанда, осы міндеттерді шешуге осы Қазақстан Республикасында АӨК-ді дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама бағытталған.

3. Ағымдағы жағдайды талдау

3.1. АӨК жай-күйінің ағымдағы жағдайын бағалау

Ескерту. 3.1-кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

2009 жылы ауыл шаруашылығының жалпы өнімінің көлемі 1640,2 млрд.теңгені құрады, бұл ретте өндіріс өсімі 2008 жылмен салыстырғанда 13,9%) құрады, бұл соңғы 8 жылда ең жоғарғы көрсеткіш болып табылады. Ауыл шаруашылығы өндірісінің үлесі елдің жалпы ішкі өнімі көлемінде (ЖІӨ) 6,3% құрады.

Ауыл шаруашылығы жалпы өнімі өндірісінің көлемі

млрд. теңге

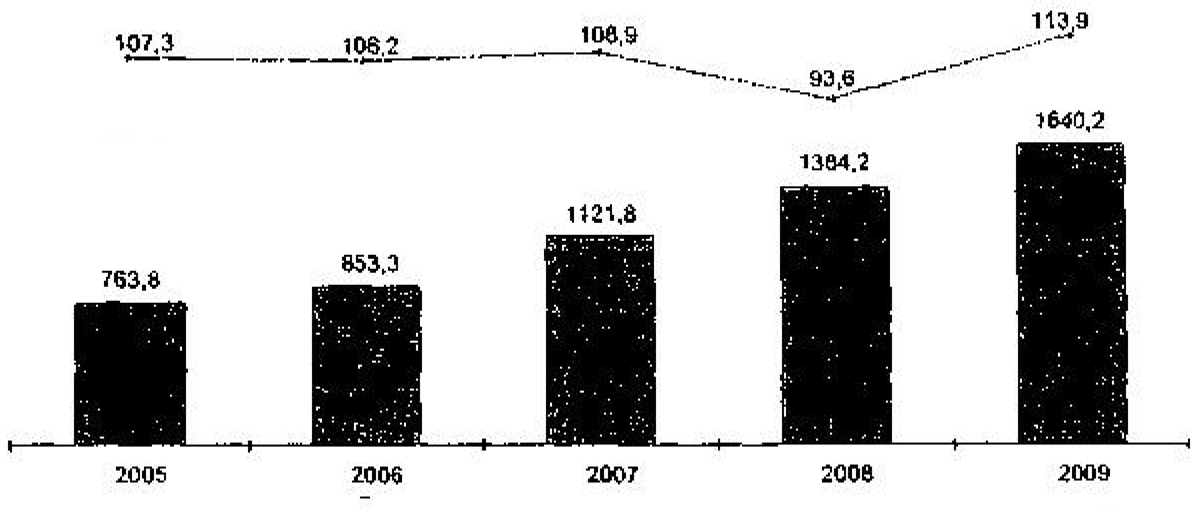

- Ауыл шаруашылығы жалпы өнімінің көлемі - барлығы
- Ауыл шаруашылығы жалпы өнімінің нақты көлемінің индексі - барлығы

Қазіргі уақытта жалпы өнім өндірісі салада жұмыс істейтін 1 адамға шамамен 3 000 АҚШ долларын құрайды.

Жыл сайын ауыл шаруашылығының негізгі капиталына инвестициялар артуда. Егер 2005 жылы инвестициялар салу 47,9 млрд.теңге болса, 2009 жылы - 77,5 млрд.теңгені құрады, яғни 1,6 есе артық.

АӨК-нің негізгі капиталына салынған инвестициялар көлемі

млрд. теңге

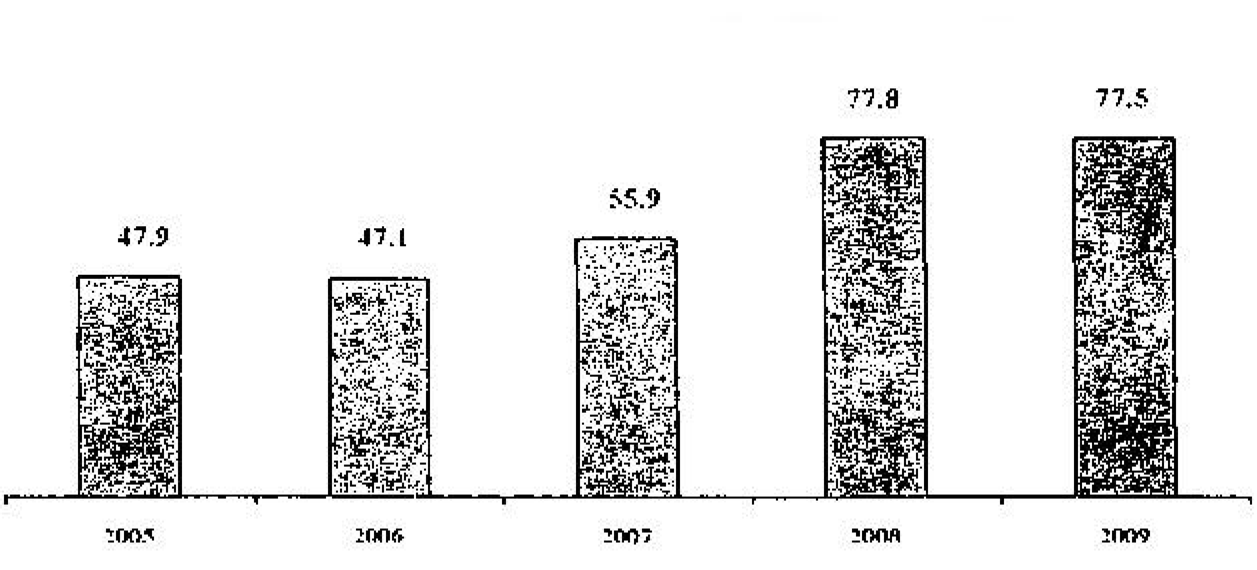

2009 жылы республикалық бюджеттен АӨК-ді дамытуға 96,8 млрд.теңге қаражат бағытталды, оның ішінде субсидия үлесі 43% немесе 41,8 млрд.теңгені құрады. Бұдан басқа, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамына (бұдан әрі «ҚазАгро» ҰБХ» АҚ) инвестициялық жобаларды қаржыландыруға 120,0 млрд.теңге қаражат бөлінді.

Елдің АӨК шамамен 65 сектор мен кіші секторлар кіреді. Егжей-тегжейлі талдау негізінде неғұрлым перспективалы бағыттар мен өңірлерді мамандандыруды күшейту жөніндегі шараларды нақтылау үшін 15 перспективалы бәсекеге қабілетті секторлар (астық экспорты және оның тағамдарын қайта терең өңдеу өндірісі, ет және ет өнімдерінің экспорты мен өндірісі, ет өніміне бағытталған құс шаруашылығы, майлы дақылдарды өндіру мен қайта өңдеу, жеміс-көкөніс өнімдерін өндіру мен қайта өңдеу; сүт және сүт тағамдарының өндірісі, қант қызылшасынан ақ қантты өндіру; жүннің және оны қайта терең өңдеу өнімдерінің өндірісі мен экспорты; аквакультураны дамыту және балық өнімдерін қайта өңдеу; шошқа етін өндіру мен қайта өңдеу, ет пен сүт өнімдеріне, одан әрі дайын өнімдерді өндіруге бағытталған өнімді жылқы шаруашылығын дамыту; түйе шаруашылығын және оның қайта өңдеу өнімдерін дамыту; фармацияның қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін марал шаруашылығын дамыту; халықтың қажеттіліктерін және фармацияның ішкі сұранысын қанағаттандыру үшін бал ара шаруашылығын дамыту, мақтаның өндірісі мен қайта өңдеу) сұрыпталып алынды.

Оның ішінде 8 аса басым салалар бойынша инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде кәсіпкерлер, қаржы институттары, мемлекеттік органдар мен әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациялар үшін нақты бағдарлар мен индикаторлары анықталған егжей-тегжейлі шебер-жоспарлар әзірленді.

Өсімдік шаруашылығын дамыту.

Өсімдік шаруашылығында құрылымдық және технологиялық әртараптандыруды жүзеге асыру, азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін басымды ауыл шаруашылығы дақылдарының егіс аумақтарын кеңейту, бәсекеге қабілетті экспортқа бағдарланған өнімдердің өндірісін ұлғайту жөнінде жұмыстар одан әрі жалғастырылуда.

2009 жылы дәнді дақылдардың егіс алаңдары 2008 жылмен салыстырғанда 1429,3 мың гектарға (7,1 %), оның ішінде бидай - 1265,4 мың гектарға (9,4 %), астыққа арналған жүгері - 3,1 мың гектарға (3,1 %), күріш - 10,9 мың гектарға (14,4 %), астық-бұршақ дақылдары - 21,2 мың гектарға (47,5 %) өсті.

Ылғал қорларын сақтау технологиясын енгізу алаңдары кеңеюде. 2009 жылы көрсетілген технологияны қолдана отырып, 10,3 млн. га алаңға астық дақылдары егілді, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 2,7 млн. га немесе 35 %-ға артық.

2009 жылы ауа райының қолайсыздығына қарамастан ауыл шаруашылығы дақылдарының барлық түрінен іс жүзінде жоғары өнім алынды.

Жалпы астық жинау өңдеуден кейін 20,8 млн. тоннаны құрады, бұл 2008 жылғы деңгейден 33,7% - артық. 700 мың тоннадан артық майлы дақыл жиналды , бұл өткен жылғы деңгейден 70% - ға артық. Жалпы күріш жинау - 20,5%-ға, картоп - 17%-ға артты. Жеміс дақылдары мен жүзім өнімдері тиісінше 25,3 % және 66,5% -ға өсті.

2009 жылы астық эквивалентінде 6,8 млн. тонна (2008 жылы - 8,2 млн. тонна) астық және ұн, оның ішінде 3,6 млн.тонна астық, астық эквивалентінде 3,2 млн. тонна ұн экспортқа жөнелтілді. Астық экспортының жалпы көлемінде жоғары қосылған құны бар өнім ретінде ұн экспортының үлесі жыл сайын артуда және 2009 жылы 47% -ды құрады. 2009 жылы Қазақстан сыртқы нарықтарга 2,2 млн. тонна ұн жеткізіп, ұн экспортерлерінің халықаралық рейтингісінде үшінші рет бірінші орынға ие болды.

Ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілердің (бұдан әрі - АШТӨ) сапалы жоғарғы өнімді тұқымдарға қол жетімділігін қамтамасыз ету мақсатында 2009 жылы 9,9 мың тонна ауыл шаруашылығы өсімдіктерінің бірегей тұқым өндірісіне субсидия берілді, ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер сатып алған 60,7 мың тонна элиталық тұқым және 1784,1 мың дана жеміс-жидек дақылдары мен жүзім көшетінің құны арзандатылды. Сонымен қатар, 5,9 гектар алаңда жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық көшеттерін отырғызу шығындары өтелді және 44,5 гектар алаңда жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық көшеттерінің отырғызылған аналықтарының аяқталмаған өндірісіне қызмет көрсету жүргізілді.

2009 жылы республикалық бюджет қаражаты есебінен себілген тұқымның жалпы көлемінің 99,4 % - ы сорттық және егу сапасына тексерілді.

Нәтижесінде, себілетін тұқымдардың сапасы жақсарғаны байқалды, сондай-ақ, себілетін 1-2 класты тұқымдар (2003 жылы 49%-дан 2009 жылы 77,8% -ға дейін) мен 4 класқа дейінгі жоғары көбейтілген тұқымдар (тиісінше 55 %-дан 87 %-ға дейін) үлесі ұлғайтылды.

Мемлекет есебінен ауыл шаруашылығы дақылдарының мемлекеттік сортты санағы бойынша іс-шаралар толығымен қаржыландырылады, бұл 2009 жылы Қазақстан Республикасында пайдалануға рұқсат етілген селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізіліміне әлемдік стандарттардың талаптарына жауап беретін, жоғары технологиялық параметрлері бар, ауыл шаруашылығы дақылдарының 80-ге жуық сортын енгізуге мүмкіндік берді.

2009 жылы жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық көшеттерін отырғызуға көрсетілген мемлекеттік қолдаудың есебінен 4,5 мың гектар алаңға жеміс дақылдарының, 0,6 мың гектар алаңға жүзімнің көп жылдық көшетері

отырғызылды, сондай-ақ, 2007-2009 жылдары отырғызылған көшеттерге күтім жүргізілді.

2009 жылы облыстардың ауыл шаруашылығы басқармалардың деректері бойынша АШТӨ 117,6 мың тонна арзандатылған минералды тыңайтқыштар сатып алды, барлығы 240 мың тоннаға жуық минералды тыңайтқыштар сатып алынды. Алайда, енгізілген минералды тыңайтықыштардың осы көлемі қажеттіліктің тек 8%-ын жабады.

Республика аумағында фитосанитариялық жағдайға тұрақты бақылау жүзеге асырылады. Жыл сайын республикалық бюджеттен өсімдіктерді қорғауға шамамен 2,5-3,0 млрд. теңге бөлінеді, оның есебінен 3,0-3,5 млн.га алаңда ауыл шаруашылығы дақылдарының аса қауіпті организмдеріне қарсы күрес жүргізіледі. Бұл ретте, астық дақылдарының өнімі кемінде 600-700 мың тонна және шитті мақта өнімі кемінде 45-50 мың тонна көлемінде сақталады.

Карантиндік объектілердің одан әрі таралуына жол бермеу, оларды анықтау, оқшаулау және жою мақсатында жыл сайын шамамен 740-900 млн. теңге бөлінеді. Бұл шамамен 180-190 мың гектар алаңда карантиндік объектілерге қарсы химиялық өңдеу жүргізуге мүмкіндік береді.

Мал шаруашылығын дамыту.

Мал шаруашылығында малдың көпшілік бөлігі жеке қосалқы шаруашылықтарда, бұл мал басының өсуін және тиісінше сапалы өнімдер өндірісін шектеуде, және малдың барлық түрлері санының жыл сайынғы тұрақты өсімі орташа есеппен 4%-ды құрайды. Бұл көрсеткіш мал шаруашылығын индустриялық дамыту шарттарында төмен болып табылады. Қазіргі уақытта, аграрлық сектордың барлық шаруашылық түрлерінде малдар мен құстардың барлық түрлерін көбейтуге бағытталған шаралар кешені қолданылуда.

Қолданылатын шаралар нәтижесінде мал шаруашылығының барлық түрлерінің өндірісі ұлғаяды.

2009 жылы сойылған салмақтағы ет өндірісі 896,3 мың тоннаны құрады және 2008 жылмен салыстырғанда 2,5%-ға өсті, сәйкесінше сүт - 5303,9 мың тонна немесе 2%-ға, жұмыртқа - 3306,4 млн. дана немесе 10,6%-ға, жүн - 36,4 мың тонна немесе 3,3 %-ға өсті.

Республиканың ауыл шаруашылығы құрылымдарындағы мал мен құстың барлық түрлерінің сойылуын іске асыру сойылған салмақта 13,9 %-ға артты және 184,9 мың тоннаны құрады, сәйкесінше сүт - 4,8 % немесе 542,5 мың тонна және жұмыртқа - 18,8 % немесе 1950,4 млн. дана.

Жалпы республика бойынша ірі қара мал саны 1,7 %-ға өсті және 6095,2 мың басты құрады; сәйкесінше қой мен ешкі - 3,6 %-ға немесе 17369,7 мың басқа, жылқы - 5 %-ға немесе 1438,7 мың басқа, түйе - 4,8%-ға немесе 155,5 мың басқа, құс — 8,4%-ға немесе 32686,4 мың басқа өсті.

2009 жылы жалпы мал басынан ірі қара мал санының үлестік салмағы үй шаруашылықтарда 82 %-ды құрды, ауыл шаруашылығы кәсіпорындарында - 5,2 %, шаруа (фермерлік) қожалықтарында - 12,8 %; қой саны бойынша - тиісінше - 66,7 %; 6,2 %; 27,1 %; ешкі - 82,5 %; 0,3 % және 17,2 %; жылқы - 69,6 %; 6,0 % және 24,4 %; шошқа - 77,6 %; 15,9 % және 6,5 %, түйе - 66,9 %; 9,6 % және 23,5 %, құс - 44,0 %, 55,1 % және 0,9 %.

Бұл ретте, мал мен құстардың өнімділігі артуда. 2009 жылы 2008 жылмен салыстырғанда 1 сиырға келетін сүттің орташа сауымы ауыл шаруашылығы кәсіпорындарда 266 кг-ға өсті және 3117 кг-ды құрады, 1 тауыққа жұмыртқаның орташа шығысы 18 данаға өсті және 268 дананы құрды, 1 қойдан орташа жүн қырқымы 2,5 кг-ды құрады және 2008 жылдың деңгейінде қалды.

Мал шаруашылығы саласындағы оң жетістіктерге мал шаруашылығындағы жүргізілетін селекциялық асыл тұқымдық жұмыстар анық әсерін тигізді. Мал шаруашылығындағы тұқымдық база тұқымдық шаруашылықтар санының тұрақты өсуімен сипатталады, жыл сайын олардың саны 40-50 бірлікке өсуде. Алайда, жалпы мал басындағы тұқымдық малдардың үлесі төмен деңгейде қалуда.

Мал шаруашылығын дамытудың негізгі көрсеткіштерін ұлғайтуда ветеринарияның рөлі аса маңызды. Осыған байланысты, республикада республиканың ветеринариялық саулығын қамтамасыз ету және ветеринария жүйесін халықаралық стандарттармен сәйкес келтіру бойынша үлкен жұмыстар жүргізілуде, әсіресе:

ветеринария саласындағы бақылау-қадағалау функциялары бөлінді және оңтайландырылды;

ветеринариялық қызметтерді бәсекелес ортаға беру жолымен ветеринария саласындағы кәсіпкерлік қызметінің өрісі кеңейтілді;

жергілікті атқарушы органдарының ветеринариялық шараларды орындау және ветеринарлық-санитарлық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі жауапкерішілігі күшейтілді;

кейіннен сатуға арналған ауыл шаруашылығы малдарының арнайы мал сою объектілерінде сойылу міндеттілігі бойынша шаралар қабылданды;

аумақтарды аймақтарға бөлу принциптері енгізілді;

малдарды кезең-кезеңімен бірдейлендіруге және елдің барлық аумағында малдардың жылжуына мониторинг жүргізуге мүмкіндік беретін ауыл шаруашылығы малдарының бірыңғай бірдейлендіру деректерінің базасын құруға қаржы қаражаты қарастырылды;

малдардың өсіруді, союды, малдан алынатын өнімдер мен шикізаттарды қайта өңдеуді, сақтауды және сатуды жүзеге асыратын өндіріс нысандарына есепке алу нөмірі беріледі;

11 облыстық және 1 аудандық бір типті модульді ветеринариялық зертхана салынды және оларды материалды-техникалық жарақтандыру жүзеге асырылды.

Қазақстан Республикасында мал шаруашылығын дамытудың жақсы алғышарттары мен үлкен перспективасы бар, ол табиғи және егілген жемшөп алқаптары мен жайылымдардың болуына негізделген.

2010 жылы азықтық дақылдардың жалпы егістік алаңы 2522,6 мың гектарды құрады, оның ішінде азықтық тамыржемісті дақылдардың егістік алаңы – 0,1 мың гектар, сүрлемге арналған азықтық дақылдар – 1,0 мың гектар, азықтық дәнді дақылдар – 10,5 мың гектар, азыққа арналған жүгері – 72,3 мың гектар, біржылдық шөптер – 269,1 мың гектар және көпжылдық шөптер – 144,9 мың гектар.

Осы алаңдардан 2010 жылы 1983,3 мың центнер азықтық тамыржемісті дақылдары, 58,6 мың центнер азықтық бақша дақылдары, 64,7 мың центнер сүрлемге арналған азықтық дақылдар, 5931,2 мың центнер азыққа арналған жүгері, 108578,8 мың центнер пішен жиналды.

Бұл ретте, негізгі азық (дәнді, бұршақ және тамыржемісті дақылдар) өндірушілер солтүстік, оңтүстік және шығыс өңірлер болып табылады.

Республика бойынша жайылымдық алқаптардың жалпы алаңы 188,4 млн. гектарды құрайды, оның ішінде солтүстік өңірде – 30,5 млн.гектар, шығыста – 19,9 млн.гектар, орталықта – 35,5 млн.гектар, батыста – 58,6 млн.гектар және оңтүстікте – 43,8 млн.гектар.

Бүгінгі күні 88,1 млн.гектар жайылым қордағы жерге жатқызылған.

Өңірлер бөлінісінде жайылымдар алаңы келесі түрде бөлінді:

1) солтүстік өңір 13,5 млн.гектар;
2) шығыс өңір 8,9 млн.гектар;
3) батыс өңір 5,0 млн.гектар;
4) орталық өңір 18,3 млн.гектар;
5) оңтүстік өңір 18,5 млн.гектар.

Малдарды ретсіз жаю салдарынан шамамен 26,4 млн.гектар жайылым тозған.

Өңірлік жоспарда тапталған және тозған жайылымдардың ең үлкен алаңдары Атырау (4,2 млн.гектар), Ақтөбе (3,9 млн.гектар), Алматы (3,0 млн.гектар), Батыс Қазақстан (2,9 млн.гектар), Қызылорда (2,2 млн.гектар), Ақмола (2,0 млн.гектар) облыстарында тіркелген. Республиканың аталған өңірлерінде тозған және тапталған жайылымдарды қалпына келтіру, сондай-ақ оларды суландыру бойынша жұмыс жүргізу жоспарланып отыр.

Салада ауыл шаруашылығы өнімдерінің қайта өңделуін дамыту.

Ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдейтін кәсіпорындар 2009 жылы өнеркәсіптік өндірістің республикалық көлемінің 8,2 %-ын немесе өңдеуші өнеркәсіптің 25,5 %-ын өндірді.

Бұл ретте, тамақ өнеркәсібінің өндіріс көлемі 2009 жылы 750,5 млрд. теңгеге дейін жетті.

Саланың орташа жылдық өсу қарқыны соңғы бес жылдың ішінде 106,2 %-ды құрады.

2009 жылы 2008 жылмен салыстырғанда ұнның өндірісі 10,4 %-ға, ет-өсімдік консервілер — 68,1 %-ға, өсімдік майлары - 8,7 %-ға, маргарин - 28,8 %-ға, шырындар - 11,7 %-ға, жеміс консервілері - 34,6 %-ға, қызанақ консервілері - 47,2 %-ға өсті.

Есепті кезеңде 2008 жылмен салыстырғанда республикада қант өндірістің көлемі 24,4 %-ға, өңделген сүт - 5,6 %-ға, құрғақ сүт - 10,3 %-ға, қышқыл сүт өнімдері - 2,1 %-ға, сары май - 7,6 %-ға, көкөніс консервілері - 36,3 %-ға төмендеді.

Халықаралық талаптармен үйлестіруді қамтамасыз ету мақсатында азық-түлік қауіпсіздігі саласында ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу өнімдерінің негізгі түрлерінің қауіпсіздігіне қойылатын талаптар бойынша 7 техникалық регламент әзірленді және бекітілді.

Шығарылатын өнімдердің сапасын жақсарту және кәсіпорындарды халықаралық стандарттарға көшіру бойынша жұмыстар жалғасуда. Қазіргі уақытта, ИСО және ХАССП халықаралық стандарттарда негізделген сапа менеджмент жүйесін саланың 323 кәсіпорыны енгізді.

АӨК салаларының ғылыми, ақпараттық және кадрлық қамтамасыз етілуі.

2006-2008 жылдары республиканың аграрлық ғылымы мемлекеттік сорттық сынақтарға ауыл шаруашылығы және басқа да дақылдардың 187 жаңа түрін табыстады; ауыл шаруашылығы дақылдарының негізгі түрлерің егу бойынша 48 агротехнология әзірленді және жетілдірілді; су шаруашылығына арналған 16 аспап пен жабдықтың тәжірибелік үлгілері жасалды; ауыл шаруашылығы жануарлардың 39 желісі мен түрі, үйректің; 1 түрі және 3 желісі, аралардың 2 желісі шығарылды және/немесе қабылданды; ауыл шаруашылығы жануарларын, құстар мен балықтарды күтіп-бағудың және азықтандырудың 23 технологиясы әзірленді; 58 вакцина, диагностикум және дәрілік препарат әзірленді; ауыл шаруашылығы экономикасы саласында 27 ұсыным, мемлекеттің аграрлық саясатын әзірлеу мен іске асыруға арналған бірқатар ұсыныстар мен талдау материалдары әзірленді; машиналар мен жабдықтардың 50 тәжірибелік түрлері, 39 нормативтік-техникалық құжаттама мен 9 техникалық құрал әзірленді.

79 патент пен 238 инновациялық патент алынды, бұл өндіріске енгізуге арналған отандық ғылыми әзірлемелердің жоғарғы әлеуетін растайды.

2009 жылдан бастап экономиканың нақты секторының қажеттіліктері негізінде құрылған үш жылдық ғылыми жобалардың жүзеге асырылуы басталды. 2009 жылы келесі жетістіктерге қол жеткізілді: ауыл шаруашылығы

дақылдарының гендік қоры саласында 7029 түр түгенделді, 71166 түрі зерттелді, 10326 түр құжаттарға тіркелді; мемлекеттік сорт сынақтарына жоғарғы өнімділігімен, сапасымен және ортаның сыртқы факторларына төзімділігімен сипатталған 35 жаңа сорт табысталды; егіншілікте қор сақтау технологиялар және республиканың түрлі табиғи-климаттық жағдайларына бейімделген ауыл шаруашылығы дақылдарының негізгі түрлерін егу жөніндегі 12 ұсыным әзірленді.

Мал шаруашылығы, балық шаруашылығы салаларында ауыл шаруашылығы жануарлары, балықтар және басқалардың жаңа жоғарғы өнімді желілерін (типтерін), тұқымдарын жасау бойынша ғылыми жұмыстар жалғасуда. Республиканың ауыл шаруашылығы құрылымдарында асыл тұқымды ірі қара малдың басын көбейту және мал өнімділігінің деңгейін көтеруге бағытталған мал шаруашылығы саласындағы (етті және сүтті бағыттары) кең көлемді селекцияны ғылыми қамтамасыз ету бойынша жобаны іске асыру басталды.

Сонымен қатар, ғылыми зерттеулермен азық-түлік және қайта өңдеу өнеркәсіптері салаларын, ауыл шаруашылығын механикаландыруды, АӨК экономикасын дамытудың және ауылдық аумақтарды дамытудың басымды бағыттары да қамтылған.

Аграрлық ғылымның әлеуетін одан әрі жүйе дамыту үшін 2007 жылы Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің 25 ғылыми ұйымын біріктіру жолымен жарғылық капиталында мемлекеттің 100 % қатысуымен «ҚазАгроИнновация» акционерлік қоғамы (бұдан әрі - АҚ) құрылды.

Қазіргі уақытта, «ҚазАгроИнновация» АҚ аграрлық ғылымының институционалдық және өндірістік инфрақұрылымын дамыту жөнінде жұмыс жүргізеді. 2009 жылы Агротехнологиялардың трансферті мен коммерцияландыру орталығы құрылды, ол бірқатар инновациялық жобаларды жүзеге асыруды бастады.

Білімді тарату жүйелері құрылуда - ғылыми институттар жанында ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерге арналған ғылыми-тәжірибелік семинарларды өткізу үшін білім беру сыныптардың жүйесі ашылуда. 2009 жылы 79 семинар өткізілді, онда 1733 ауыл шаруашылығы тауарларын өндіруші оқудан өтті.

Сонымен бірге, ғылыми институттардың қажеттілігі үшін зертханалар, селекциялық жылыжайлар салу, ауыл шаруашылығы техникаларын қайта жаңғырту және сатып алу жүргізілуде.

Ғылыми әзірлемелерді ауыл шаруашылығы өндірісіне енгізу бойынша жұмыстар жанданды. Ақмола облысында қазақстандық селекцияның бидай сорттарының үлесі соңғы 4 жылдың ішінде 70 %-ға дейін ұлғайтылды. Бараев

атындағы астық шаруашылығы ғылыми өндірістік орталығының селекционерлерінің жетістіктері «Ақмола-2» және «Астана» сорттары 2009 жылы 3 млн.га жуық алаңға егілді. Мақта шаруашылығының қазақ ғылыми зерттеу институты (бұдан әрі - ҒЗИ) селекциясының мақта сорты егіс алаңының 75 % алды.

Өндірісте жаңа сорттар мен гибридтер аса қажет: күздік бидай мен арпа бойынша - 90 % дейінгі сорттар және соя - 100% (Егіншілік пен өсімдік шаруашылығының қазақ ҒЗИ ғалымдарының селекциялық жетістіктері); жазғы бидай - 40 % (Өсімдік шаруашылығы мен селекцияның Қарағанды ҒЗИ); сафлор - 100 % (Красноводопад ауыл шаруашылығы тәжірибелік станциясы); мақта - 75 % (Мақта шаруашылығының қазақ ҒЗИ); күріш - 50 %-дан артық (Күріш шаруашылығының қазақ ҒЗИ); картоп - 40 %-ға дейін (Картоп және көкөніс шаруашылығының қазақ ҒЗИ) және басқалары.

Жалпы ауыл шаруашылығы дақылдарының отандық сорттары егілген алаң 2009 жылы шамамен 7,1 млн.га құрады, ал астық дақылдарын өсірудің ең төменгі және нөлдік қор сақтау технологияларын қолдану 10,3 млн.га-ға дейін ұлғайтылды. Осы нәтижелер ауыл шаруашылығы зерттеулерін жүйе мемлекеттік қолдаудың және оларды өндіріске енгізудің арқасында мүмкін болды.

2003 жылдан бастап «ҚазАгроМаркетинг» арнайы ұйымының 161 ауылдық ақпараттық - кеңестік орталықтары арқылы АӨК субъектілерін өтеусіз негізде ақпараттық қамтамасыз ету жүргізілуде. Ақпаратты ұсынудың түрлі каналдары қалыптастырылды - арнайы газет, электрондық тарату, жеке кеңестер, шаруашылықтарға жеке кеңестік қызмет көрсету арқылы.

Сондай-ақ, ауыл шаруашылығы тауарларын жылжыту және АӨК саласындағы жаңа технологияларды тарату мақсатында жыл сайын «Қараөткел» АӨК жетістіктерінің республикалық жәрменкесі өткізіледі.

Бұдан басқа, «электрондық үкіметті» құру аясында 2007 жылдан Ауыл шаруашылығы министрлігі «ҚазАгроМаркетинг» АҚ-ны тарту арқылы « e-Agriculture» АӨК-ні басқарудың бірыңғай автоматтандырылған жүйесін құру бойынша жобаны іске асыруда.

Қазіргі уақытта, Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі « электрондық үкімет» порталы арқылы электрондық қызметтің 3 түрін көрсетеді: ауыл шаруашылығы техникасының ауыртпалығы жоқ/бар болуы туралы анықтама беру, импорттық карантиндік рұқсатнама беру және малдарды өсіруді, малдарды, малдан алынатын өнімдер мен шикізаттарды дайындауды (союды), сақтауды, қайта өңдеуді және өткізуді жүзеге асыратын өндіріс нысандарына, сондай-ақ ветеринарлық препараттарды, азықтар мен азықтық қоспаларды өндіру , сақтау және өткізу жөніндегі ұйымдарға есепке алу нөмірлерінің берілегендігін растау туралы анықтама беру.

АӨК үшін кадрлар даярлауды 18 мамандық бойынша 15 жоғарғы оқу орны және 25 мамандық бойынша техникалық және кәсіптік білім берудің 168 ауылдық оқу орны жүзеге асырады.

Сонымен қатар, аграрлық сектордың кадрлармен қамтамасыз етлiуiнiң мониторингі (2009 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша) көрсеткендей, ауыл шаруашылығында жұмыс істейтін жоғары білімі бар — 14243, техникалық және кәсіби білімі бар - 158829 адам бар болғанымен де кадрлардың белгілі бір тапшылығы бар.

Ең қажеттілер агрономдар, зоотехниктер, ветеринарлық-санитарлық дәрігерлер мен фельдшерлер, фермер-менеджерлер, инженер-механиктер, ет және сүт өнімдерінің және астықты қайта өңдеу және нан пісіру өндірісі бойынша инженер-технологтар; техник-технологтар, техник-электриктер, техник - жерге орналастырушылар, шебер-реттеушілер, электр монтерлері, тракторист-машинистер және басқалары.

«ҚазАгро» ӨБХ» АҚ еншілес кәсіпорны «Аграрлық кредит корпорациясы» АҚ арқылы ауыл шаруашылығы өндірісін несиелендіру және ауыл халқын шағын кредит беру.

«Аграрлық несие корпорациясы» АҚ (бұдан әрі - Корпорация) қатысуымен АШТӨ-ні несие қаражатымен қамтамасыз ету үшін 161 ауылдық крещдит серіктестіктері (бұдан әр - АКС) құрылды.

Ауылдық өңірлердің қамтылуы 89 %-ды құрады. АКС құрамына 7,4 млн. га астам егіс алаңдары бар, жалпы мал басы - 1,2 млн. бас болатын 6,7 мыңнан астам ауыл шаруашылығы құрылымдары кірді.

Кооперациялау мен бірігуге қызығушылықтарын арттыру процесстерін жеделдету үшін Корпорация 2006 жылдан бастап ауылдық тұтынушылар кооперативтерін қолдау бойынша бағдарламаны іске асыруда. Осы бағдарламаның мәні кооперативтерге 5 жылға дейінгі мерзімге жеңілдетілген несие бөлу болып табылады.

Бүгінгі таңда 134 ауылдық тұтынушылар кооперативтері 8,7 млрд. теңге сомасына жеңілдетілген несие ресурстарын алды.

Сонымен бірге, Корпорация 2007 жылдан бастап ауылдық жерлерде ауыл шаруашылығына жатпайтын бизнеске кредит беру бойынша бағдарламаны іске асыруда, оның негізгі мақсаты қонақ үй және туристік бизнес нысандарын қайта жаңғырту мен салу, жол бойындағы сервисті дамыту, қоғамдық тамақтану пунктері және ауылдық сауда нүктелерін жаңарту, тамақ өнімдері өндірісіне жабдықтарды сатып алу, балықтарды өнімдерін тарату және қайта өңдеу болып табылады.

Лизинг операциялары.

АӨК субъектілеріне арналған техника мен жабдықтардың лизингі «ҚазАгро» Ұлттық холдингтің еншілес кәсіпорны «ҚазАгроҚаржы» АҚ арқылы жүзеге асырылады, оның қызметі АӨК салаларын техникалық және технологиялық жаңарту бойынша қол жетімді қаржы қызметтерін көрсету арқылы бәсекелестікке қабілетті және экспортқа бағытталған агроөнеркәсіптік кешен қалыптастыру жөніндегі мемлекеттік саясатты іске асыруға бағытталған.

2000 - 2009 жылдар ішінде «ҚазАгроҚаржы» АҚ жалпы сомасы 123,5 млрд. теңгеге 14755 бірлік әр түрлі ауыл шаруашылығы және арнайы техникаларды, қайта өңдеу жабдықтарын сатып алуды қажыландырды, оның ішінде:

113,8 млрд.теңге сомасына 14681 бірлік ауыл шаруашылығы және арнайы техника (оның ішінде, 5354 бірлік комбайн, 3950 бірлік трактор, 725 бірлік егу кешені, 1139 бірлік тұқым сепкіші, 3513 бірлік өзге техника).

9,74 млрд. теңге сомасына 63 қайта өңдеу жабдықтары.

Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенін дамыту жөніндегі мемлекеттік саясатын жүзеге асыра отырып «ҚазАгроҚаржы» АҚ ірі тауарлық сүт фермаларын, жылыжай шаруашылықтарын, көкөніс сақтау қоймаларын құру, құс шаруашылығын дамыту, тамшылап суару технологиясын енгізу секілді басымды бағыттарға баса назар аударады.

Ауыл халқын шағын несиелендіру.

Ең төменгі күнкөріс деңгейінен төмен табысы бар немесе табысы орташа деңгейлі ауыл халқын қолдау мақсатында «ҚазАгро» ҰБХ» АҚ-ның еншілес кәсіпорны «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ (бұдан әрі - Қор) арқылы ауыл тұрғындарын шағын несиелеу бойынша бюджеттік бағдарлама іске асырылуда. Қор жарғылық капиталына өзінің үлестік қатысуымен құрылған филиал жүйесі мен шағын несиелендіру ұйымдары (бұдан әрі - ШНҰ) арқылы ауыл халқын шағын несиелендіруді жүзеге асыруда.

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің деректері бойынша 2010 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша тіркелген ШНҰ саны 1712 бірлікті құрады. Тіркелген ШНҰ жалпы санынан 465-і ауылдық болып табылады, олардың ішінде 51 ШНҰ Қордың қатысуымен құрылды. 2008 жылмен (1317 бірлік) салыстырғанда тіркелген ШНҰ саны 30 %-ға көбейді.

2009 жылдың 9 айы ішінде (11,4 млрд.теңге) ауылды жерлерде берілген несиелердің жалпы көлемінде Қор мен оның қатысуымен құрылған ШНҰ үлесі 32,0 %-ды құрды.

2005 жылдан бастап Қордың тікелей шағын несилендіруі бойынша ауыл тұрғындарына 9,8 млрд. теңге сомасына 53,0 мыңнан астам шағын кредит берілді.

Кепілдеме бойынша қызметтер.

Қазақстанда астық қолхаттардың кепілдеме жүйесі 2003 жылдан бастап

қолданылады және астық қолхатын ұстаушылардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды көздейді.

Астық қолхаты астық қабылдаушы кәсіпорындарға астық иесінен астықты сақтауға қабылдағанын растау үшін беріледі және ордерлі эмиссиялық емес құнды қағаз болып, астық саласына қаражаттарды тарту үшін өтетін кепілдік аспап ретінде бола алады.

Осыған ұқсас принцип бойынша 2008 жылдан бастап мақта қолхаттары механизмі қолданысқа енгізілді.

2010 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша астық қолхаттары бойынша міндеттемелерді орындаудың кепілдеме жүйесінің қатысушылары 53 астық қабылдаушы кәсіпорын болып табылады, олардың сақтау көлемі 4,5 млн.тоннаға жуық астықты құрайды. Мақта қолхаттары бойынша міндеттемелерді орындаудың кепілдеме жүйесіне 4 мақта өңдеуші ұйым кіреді.

3.2. АӨК-нің басымды секторларын SWOT талдау

Ескерту. 3.2-кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Астықтың және оның терең қайта өңдеу өнімдерінің өндірісі және экспорты

2009 жылы астық дақылдары егілген аумақтар 6,3 %-ға ұлғайтылды, оның ішінде бидай - 9,5 %>ға.

Қазақстанда астық өндірісі мен тұтыну теңгерімі ішкі нарықтың өз өндірісімен 157 %-ға жуық қамтылғанын көрсетеді.

Қазақстанда ұн өндірісінде соңғы жылдар ішінде тұрақты оң серпін байқалады. Өткен бес жыл ішінде өндірістің орташа жылдық өсімінің көрсеткіші 9 %-ды құрады.

2009 жылы экспорттық жеткізулердің өсімі 2008 жылмен салыстырғанда 24 % құрады, ол Қазақстанға ұн экспорттың көлемдері бойынша әлемде бірінші орынға ие болуға мүмкіндік берді, бұл ретте, жалпы әлемдік ұн экспорындағы елдің үлесі 14 %-ды құрайды.

Күшті жақтары	Осал жақтары
- астық дақылдары өндірісінің төмен өзіндік құны; - астық дақылдарын өндіруге қажетті жер ресурстарының жеткілікті болуы; - жарақталған ұнтарту өнеркәсібі; - құрғақ бидай желімтігін, крахмал, биоэтанол өндіруге арналған жеткілікті шикізаттың болуы.	инновациялық технологиялардың жеткіліксіз енгізілуі; - ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің осал техникалық жарақталуы; - агрохимиялық іс-шараларды жүргізудің жеткіліксіз деңгейі; - қазақстандық ұнның әлемдік брендтінің болмауы; - бидайдың қатты сортынан алынған ұннан макарон өнімдерін өндірудің аз көлемі.
Мүмкіндіктер	Қауіп-қатерлер

- Оңтүстік-Батыс Азия елдері мен Қытай бағытындағы экспорттық әлеуеттің ұлғайту мүмкіндігі; - астық дақылдар өндірісін әр тараптандыру мүмкіндігі; - брендтік өнімдер («Сұлтан», «Корона», «Цесна», «Кэмми» және басқалар) өндірісінің үдерісімен макарон өнімдер өндірісі бойынша кәсіпорындарының желісін кеңейту; - астық дақылдарының терең қайта өңдеу өнімдерінің шығарылатын ауқымын кеңейту; - сыртқы нарықтарда ұн өнімдерге сұраныстың болуы; - Орта Азия елдерінде астық пен ұнға деген тұрақты сұраныс.	- ауыл шаруашылығы өндірісін қаржыландыру ерекшелігімен байланысты қауіп-қатерлер (табиғи-климаттық факторларға тәуелділігі); - Ресей мен Украинаның ірі теңіз порттарынан алшықтығы, астық дақылдарының Ресей арқылы транзитінің жоғары тарифтері; - ірі экспорттаушылар тарапынан сатылымдардың өсуі (Ресей, Украина); - ауыл шаруашылығы өнімдердің ауыспалы қорларының өсуі; - қазақстан астығы мен ұнын негізі импорттаушылар болып табылатын Орта Азия елдерінде ұн өнеркәсібінің даму үдерісінің болуы; - сатып алушылар талаптарының өсуі, сапа стандарттарының күшейтілуі.

2014 жылы астық өндірісін әр тараптандыруға бағытталған шараларды іске асыру нәтижесінде астық дақылдарының алаңы 16,7 млн. га құрайды, оның ішінде бидай - 13,4 млн. тонна, бұл ретте, қатты бидай егілетін алаңдарды 3 есе ұлғайту болжанады. 13,1 ц/га орташа өнімділік кезінде бидайдың жалпы жиналымы 7,7 млн. тоннаны құрайды, бұл әлемдік экспорттық нарықта көшбасшылық ұстанымды сақтап қалуға және астық баламасында астық пен ұн экспортының көлемін 12 млн. тоннаға ұлғайтуға мүмкіндік береді.

2014 жылға дейін қазақстандық ұн экспортының жалпы мөлшері:

оңтүстік бағытта 2500 мың тонна деңгейінде;

батыс бағытта 45 мың тонна деңгейінде;

солтүстік және шығыс бағытта 10 мың тонна деңгейінде күтілуде.

Майлы дақылдардың өндірісі және қайта өңделуі

2009 жылы Қазақстан Республикасында майлы дақылдарының жалпы жиналымы 703,6 мың тоннаны құрады, олардың 92,9 %-ы 4 дақылға келеді: күнбағыс (52,3 %), рапс (15,2 %), соя (13,4 %), сафлор (12,0 %). 2009 жылы майлы дақылдарының егістік көлемдері 1186,1 мың гектарды құрады, олардың 95 %-ы аталған дақылдарға арналды және сәйкесінше 723,0 мың гектар, 194,8 мың гектар, 53,0 мың гектар, 152,1 мың гектарды құрады.

Майлы дақылдардың жалпы егістік көлемін 2009 жылғы 1186,1 мың гектардан 2014 жылы 1700 мың гектарға дейін өсіру жоспарланып отыр. Бұл ретте, шартты түрде барлық аталған дақылдардың егістік көлемдерін ұлғайту жоспарланды.

Күшті жақтары	Осал жақтары
- өндірістік әлеуеттің болуы; - майлы дақылдарды	- жеткіліксіз дамыған техникалық жарақталған асыл элиталық тұқымды шаруашылықтар желісі; - ауыл шаруашылығы техникаларының жоғары дәрежеде тозғандығы және арнайы техникамен жеткіліксіз жарақтандырылуы; - шағын АШТӨ көп болуы; - салаға инвестицияларды тартылудың төмен

- өсіру үшін қолайлыклиматтық жағдай; - майлы дақылдарды қайта өңдеудің өнімдерінің өндірісіне арналған нарықтың барынша сыйымдылығы; - сату нарықтарына қатысты тиімді географиялық жағдай;	деңгейі; - АШТӨ-нің агротехнологияларды сақтауының төмен деңгейі; - суармалы жерлердің шектелуі (соя өсірудің көлемдерін барынша ұлғайту үшін); - ауыл шаруашылығы саласында білікті кадрлардың жетіспеушілігі; - майлы дақылдары сақтау бойынша дамыған инфрақұрылымның болмауы; - АШТӨ-де айналым қаражаттардың жетіспеушілігі; - отандық шикізаттың қажетті түр-түрде және сапада жеткіліксіз өндірілуі; - қайта өңдеу кәсіпорындарының аз жұмыс бастылығы.
Мүмкіндіктері	Қауіп-қатерлер
- өсімдік майын өндіруге арналған шикізатпен қайта өңдеу кәсіпорындарын қамтамасыз ету; - жаңа агротехнологияларды енгізу, бар ҒЗИ дамыту; - сыртқы нарықтарға шығу мүмкіндігі және экспорттық әлеуетті ұлғайту; - осы салада жоғары білікті кадрлық персонал даярлау.	- Кеден Одағы елдері тарапынан импорт үлесінің өсуі; - елдің өсімдік майының импортына тәуелділігінің артуы, елдік азық-түлік қауіпсіздігінің төмендеуі; - экономикалық және қаржы дағдарысы салаға қажетті инвестицияларды тарту қиындатады.

Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында мемлекет майлы дақылдар өндірісін ұлғайту бойынша шараларды қолданады. Бұл ретте, негізгі өсірілетін дақыл болып күнбағыс қалады, оның үлестік салмағы майлы дақылдармен егілген барлық көлемдерінен 61,0 %-ын құрайды, және оның өндірісін 2009 жылғы 367 мың тоннадан 2014 жылы 552,0 мың тоннаға дейін ұлғайту жоспарланып отыр. Сондай-ақ, рапстың өндірісін 2009 жылғы 107,2 мың тоннадан 2014 жылы 220,0 мың тоннаға, сояның 2009 жылғы 94,3 мың тоннадан 2014 жылы 141,0 мың тоннаға, сафлордың 2009 жылғы 84,1 мың тоннадан 2014 жылы 132,0 мың тоннаға өсіру жоспарланып отыр.

Майлы дақылдарды өндіру көлемінің өсуін есепке ала отырып майлы тұқымдарды қайта өңдеу көлемінің және отандық қайта өңдеу кәсіпорындарының өсімдік майының өндіріс көлемінің 2009 жылғы 206,7 мың тоннадан 2014 жылы 333 мың тоннаға дейін өсуі болжанады.

Жеміс-көкөніс өнімдерінің өндірісі және қайта өңдеуі

2009 жылы көкөніс бақша дақылдарының егіс алаңдары 163,0 мың гектарды құрады, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 5,8 мың гектарға немесе 3,4 %-ға төмен . Көкөніс бақша дақылдарының жалпы жиналымы 3309,6 мың тоннаны құрады, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 159,9 мың тоннаға немесе 5,1 %-ға көп. Бұл ретте, жеке шаруашылықтар 1536,4 мың тонна немесе 46,4 %, шаруа қожалықтары 1586,1 мың тонна немесе 47,9 % және ауыл шаруашылығы кәсіпорындары 187,0 мың тонна немесе 5,7 % көкөніс бақша дақылдарын өндірді .

Көкөністер мен бақша дақылдар өндірісінде ең үлкен үлестік салмағына келесілер ие: қызанақ - 580,9 мың тонна (17,6 %); сарымсақ - 388,2 мың тонна (11,7 %); қырыққабат - 376,3 мың тонна (11,4 %); сәбіз - 321,5 мың тонна (9,7 %); қияр - 270,3 мың тонна (8,2 %); бақша дақылдары - 852,3 мың тонна (25,7 %).

Осылайша, республикадағы көкөніс бақша дақылдарының өндіріс көлемі тұтынудың ұлттық нормаларына сәйкес халықтың қажеттілігінен 2,1 есе артық.

Бірақ, Қазақстанның табиғи-климаттық жағдайларына байланысты елаумағының үлкен бөлігінде көкөніс өндірісі және сатылуы маусымдық сипатқа ие. Осыған байланысты, халықты ерте пісетін көкөністермен қамтамасыз ету мәселесі өзекті болып тұр.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасы статистика агенттігінің мәліметтері бойынша жабық топырақтағы көкөніс дақылдарының жалпы жиналымы 16 мың тоннаны құрады, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 13,4 мың тоннаға немесе 6 есеге артық. Өндірістің аталған көлемі халықтың ерте пісетін көкөніске қажеттілігін 18,3 %-ға ғана қанағаттандырады.

2009 жылы картоп егіснің алаңы 170,3 мың гектарды құрады, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 6,6 мың гектарға немесе 4 %-ға артық. Картоптың жалпы жиналымы 2755,6 мың тоннаны құрады, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 401,2 мың тоннаға немесе 17 %-ға артық. Осылайша республикадағы картоптың өндіріс көлемі тұтынудың ұлттық нормаларына сәйкес халықтың қажеттілігінен 2,5 есе артық.

2009 жылы жеміс-жидек дақылдарының және жүзімнің егіс алаңы 49,2 мың гектарды құрады, бұл 2008 жылмен салыстырғанда 0,9 мың гектарға немесе 1,9 %-ға артық. Жеміс-жидек дақылдарының және жүзімнің жалпы жиналымы 234,3 мың тонна, 2008 жылмен салыстырғанда 58,3 мың тоннаға немесе 33,1 %-ға артық. Осылайша, жеміс-жидек дақылдарының және жүзімнің

өндіріс көлемі елдің жемістер мен жүзімге деген ішкі қажеттілігін 50 %-ға қамтамасыз етеді.

Күшті жақтары	Осал жақтары
- өндірістік әлеуеттің болуы; - тиімді географиялық орналасуы - ауыл шаруашылығы өнімдерінің ірі нарықтарына жақындығы (Ресей, Қытай, Орталық Азия елдері); - көкөніс өнімдері бойынша қамтылудың өздік жеткіліктігі; - маусымаралық кезеңде көкөніс өнімдеріне деген үлкен ішкі сұраныстың болуы.	- ел халқының тығыз орналаспауы өндірушіден тұтынушыға өнімдердің материалдық-техникалық ресурстарын жеткізуге анағұрлым шығындарды қажет етеді; - теңізге шығар жолдың жоқтығы сыртқы нарықтарға қол жетімділікке елеулі кедергі туғызады; - ауыл шаруашылығы секторына қаржылық қызметтерді көрсету жөнінде ұсыныстардың аз болуы; - ауыл шаруашылығы өндірісі инфрақұрылымының дамымағандығы; - өндірістің ұсақ тауарлығы; - агротехнологиялардың артта қалушылығы, өндірістің негізгі құралдарының физикалық және моральдық тозуы;

	- пайдаланылатын тұқымдарының генетикалық әлеуетінің төмен деңгейі; - көкөніс және бақша дақылдарының отандық селекциясы мен тұқым шаруашылығының жеткіліксіз дамуы; - фитосанитариялық қауіпсіздік деңгейінің халықаралық нормалар мен стандарттарына сәйкес келмейтіндігі.
Мүмкіндіктері	Қауіп-қатерлер
- жеміс-көкөніс өндірісінің және қайта өңдеудің тұрақты дамуы; - жаңа технологияларды пайдаланумен жеміс-көкөніс өнімдерінің өндірісін ұлғайту; - Кеден Одағына кіру нарықты кеңейту есебінен жаңа мүмкіндіктердің пайда болуына әкеледі; - сервистік-даярлау пункттері мен ауылдық тұтынушы кооперативтер желісін дамыту; - АӨК қажеттілігі үшін жоғарғы білікті кадрларды даярлау.	- елдің азық-түлік қауіпсіздігіне қауіп төнуі; - импорт үлесінің өсуі; - ауыл шаруашылығы өнімдеріне деген ішкі республикалық бағалардың өсуі; - экономикалық және қаржы дағдарыс салаға қажетті инвестицияларды тартуды тындатады; - Орталық және Оңтүстік-Шығыс Азия елдері мен Кеден Одағына мүше елдертарапынан бәсекелестік

Азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету және импортты алмастыру мақсатында мемлекет тарапынан көкөніс шаруашылығы, жеміс және жүзім шаруашылықтары салаларын одан әрі дамыту бойынша нақты шаралар қабылдануда.

Қазақстан Республикасы, Беларусия Республикасы мен Ресей Федерациясы арасында Кеден Одағын құру бойынша атқарылған жұмыстар шеңберінде көшпелі мерзімнің ішінде жылыжай констуркциялары мен жылыжайлар жабдықтарына қолданыстағы тарифтерді қолдану туралы келісімге қол жеткізілді, ол тарифтер Бірыңғай кедендік тарифтің ставкаларынан ерекшеленеді : 2010 жылдан 2012 жылға дейін кедендік баж салықтарының нөлдік ставкалары қолданылатын болады, 2013 жылдан бастап 20 %-ға дейін ұлғайтылады.

Сонымен бірге, «ҚазАгро» ҰБХ» АҚ еншілес ұйымдарының қаражаттары есебінен жылыжай кешендерін салу жөніндегі жобалар іске асырылуда, сондай-ақ жылыжайлар жабдықтарын лизингке беру іске асырылуда. Жыл сайын «ҚазАгроҚаржы» АҚ мен «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ арқылы 10 га-ға жуық көлемде жылыжай кешендерін және шағын жылы жайларды салу жоспарланып отыр.

Қарқынды жеміс-көкөніс шаруашылығын даму үшін Алматы, Жамбыл, Оңтүстік Қазақстан және Павлодар облыстары ең перспективалы болып табылады. Аталған 4 облыста қарқынды технологияларды енгізудің есептік алаңы 43,2 мың гектарға бағаланады.

Өнімділік көрсеткіштерінің анағұрлым ұлғаюы арқасында технологияларды кең көлемді енгізу жеміс-көкөніс өнімдерінің өндірісін 540 мың тоннаға ұлғайтуға және импорттың орнын алмастыруға мүмкіндік береді.

Қант қызылшасынан ақ қант өндіру

Республиканың қант бойынша жыл сайынғы қажеттілігі жылына 560,0 мың тоннаны немесе 1 адам басына 35 кг/жылына құрайды. 2009 жылы қант өндірісі 385,0 мың тоннаны құрады, бұл 2008 жылдың деңгейінен 24%-ға төмен. Қант қызылшасын қайта өңдеу бойынша жиынтық қуат тәулігіне 22500 тонна, шикізат бойынша 3650 тонна. 2009 жылы қант зауыттарының жұмыс бастылығы 46 %-ды құрады.

2009 жылы отандық шикізаттан 23,2 мың тонна ақ қант немесе жалпы өндірістің 6 %-ы өндірілді, негізгі бөлігі (94%) басқа елдерден импортталған қант шикізатынан өндірілді.

2009 жылы қант қызылшасы 19 мың гектар жерге егілді, бұл ретте, жалпы жиналым 181,3 мың тоннаны құрады.

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Кедендік бақылау комитетінің мәліметтері бойынша 2009 жылы ақ қанттың экспорты 1257,4 мың АҚШ доллар сомасына 2,3 мың тоннаны құрады. 2009 жылы 32421,1 мың АҚШ доллар сомасына 57,8 мың тонна көлемінде ақ қант импортталды. Есеп беру мерзім ішінде импортталған қанттың негізгі көлемі Беларусиядан келген, оның үлестік салмағы келген қанттың жалпы көлемінен 96,6 %-ды құрады. Сондай-ақ, ақ қанттан басқа қант шикізаты импортталады. 2009 жылы импорттың көлемі 303,8 мың тоннаны құрады (176236,3 мың АҚШ доллары).

Күшті жақтары	Осал жақтары
- өндірістік әлеуеттің болуы; - кант қызылшасын егу үшін қолайлы табиғи-климаттық жағдайдың болуы; - дақылды егудің жинақталаған бай тәжиребесі.	- өндірістің ұсақ тауарлығы; - тұқым импортынан тәуелділігі; - агротехнологиялардың артта қалушылығы, өндірістің негізгі құралдарының физикалық және моральдық тозуы; - еңбектің т-мен механизациясы; - қант қызылшасын өсіретін өңірлерде суару жүйелерінің тозуы немесе жоқ болуы; - қызылша өндірушілер мен қайта өңдеуші зауыттардың арасындағы осал тігінен-тік ықпалдасу; - сапалы шикізаттың болмауына байланысты қайта

	өңдеуші зауыттардың жеткіліксіз жұмысбастылығы; - қант қызылшасы өндірісінің төмен тиімділігі.
Мүмкіндіктер	Қауіп-қатерлер
- отандық қант қызылшасынан ақ қант өндірісін тұрақты дамыту; - ақ қант өндірісі бойынша зауыттардың жұмысбастылығын қамтамасыз ету; - механизациялау деңгейін арттыру; - қант қызылшасын қайта өңдеушілер мен өндірушілердің өндірістік кооперациясы және тігінен-тік ықпалдасуы үшін жағдай жасау; - шикізатты қайта өңдеуде саланың монополиясыздандыру; - мемлекеттік қолдаудың шарттары мен механизмдерінің өзгеруі; - білімдерді тарату жүйесін дамыту нәтижесінде саланың кадрлық әлеуетін ұлғайту (экстеишн).	- елдің азық-түлік қауіпсіздігіне қауіп төнуі; - ақ қант импорты үлесінің өсуі; - ақ қантқа деген ішкі республикалық бағалардың өсуі; - Кеден Одағына мүше елдері тарапынан бәсекелестік; - қамысты қант шикізаттың импорттау тарапынан бәсекелестік; - шикізаттың жоқтығына байланысты қант бірқатар қызылшасын қайта өңдеу кәсіпорындарында жұмыстың тоқтауы; - саланың төмен тиімділігіне байланысты қант қызылшаның өндіріс деңгейінің төмендеуі.

2014 жылы егіс алаңдарын 35 мың гектарға дейін кеңейту және өнімділікті 260 ц/га дейін ұлғайту есебінен қант қызылшасының өндірісін 750 мың тоннаға дейін ұлғайту жоспарланып отыр. Осылайша, 2014 жылы республикадағы ақ қант өндірісі отандық шикізатпен 17 %-ға қамтамасыз етілетін болады.

Ет пен ет өнімдерінің өндірісі және экспорты

2009 жылы Қазақстан Республикасында сойылған салмақта 896,3 мың мал мен құс сатылды, бұл 2008 жылдың деңгейінен 2,5 %-ға артық.

Орташа есеппен, өндірілетін еттің 22 % өнеркәсіптік қайта өңдеуге қолданылады. Өндірілетін еттің негізгі бөлігі жеке тұтынуға қолданылады.

Халықтың ет пен ет өнімдерін тұтыну деңгейі (етпен санағанда) ұлттық тұтыну нормаларынан (1 адам басына 48 кг/жыл) 39 %-ға артық және 1 адамға 67 кг/жылды құрайды.

Қайта өңдеу өнімдері бойынша импортқа тәуелділіктің жоғары деңгейі байқалады: шұжық өнімдері шамамен 40 %, ет және ет-өсімдік консервілері - 52%. Шұжық өнімдері мен консервілерді жеткізудің 90 %-ы Ресейден жүзеге асырылады.

Күшті жақтары	Осал жақтары
- Қазақстанның оңтүстік-батыс аумағындағы климаттық жағдайлар жайылымды (шығынды емес) қой шаруашылығы жүргізуге қолайлы; - есептер көрсеткендей, Солтүстік, Орталық және Батыс аумақтарда жайылымды мал шаруашылығын жүргізуге жарамды пайдаланбайтын жайылымдардың профициті байқалады; - қазақстандық еттің Ресей нарығында бәсекеге қабілеттілігі.	- өндірістің ұсақ тауарлығы, 80 %-дан артық мал басының жеке қосалқы шаруашылықтарда (бұдан әрі - ЖҚШ) болуы; - азық дақылдарына арналған егістік алқабтарының азаюы, құрама жемнің өндірісі көлемінің төмендеуі және қымбаттылығы; - жекелеген өңірлерде мал мен құстардың аса қауіпті аурулардың ошақтарын тіркеудің кездейсоқ оқиғалары; - асыл тұқымды және тұқымдық малдың төменгі үлесі; - ет өнімдері бойынша импортқа тәуелділіктің жоғары деңгейі; - мал шаруашылығы өнімдері өндірісінің маусымдық сипаты.
Мүмкіндіктер	Қауіп-қатерлер
- халық санының өсуімен ет тұтынудың ұлғаюы күтілуде. Бұл ретте, қазақстандық сиыр етін өткізудің әлеуетті нарығы Ресей болып табылады. Қазақстанның Кеден Одағының құрамына кіруі отандық сиыр етінің бәсекеге қабілеттілігін арттырады; - экологиялық таза өнімдерді өндіру (гендік инженерияны қолданбай), сондай-ақ, «Халал» стандарттары бойынша ет саласының өнімдерін өндіруді жолға қою отандық ет өндірушілерге араб және Таяу Шығыс елдерінің нарықтарына шығуға әлеуетті мүмкіндік туғызады.	- етті импорттаушы негізгі елдері тарапынан жоғары бәсекелестік: Аргентина, Бразилия, Австралия, Жаңа Зеландия. Осы елдер мұздатылған еттің зор көлемдерін экспорттайды, бұл оларға етті қазақстан өндірісінің ұқсас өнімдері бағасынан анағұрлым төмен бағалармен ұсынуға мүмкіндік береді. - жануарлардың аса қауіпті аурулардың таралуына байланысты өнімдерді шеттен әкелуге тыйым салу.

2016 жылға қарай 60 мың тонна етті экспорттау үшін жағдай жасалатын болады.

Сүт және сүт өнімдерінің өндірісі

2009 жылы республиканың барлық санаттағы шаруашылықтарының сүт өндірісі 5303,9 мың тоннаны құрады.

Орташа есеппен өндірілетін сүттің 28 %-ы өнеркәсіптік тұтыну үшін қолданылады. Оның үлкен бөлігі (3 млн.тоннаға жуық) жеке тұтынуға қолданылады. Өндірілетін сүттің төмен сапасы (өндірістің жалпы көлемінің 90 %-ы ЖҚШ) мен импорттық құрғақ сүттің бағасының төмен болуы салдарынан кейбір қайта өңдеу кәсіпорындары өндірісте негізінен Ресей, Беларуссия және Украинадан әкелінетін құрғақ сүтті пайдалануды қалайды.

Тұтыну нормаларына сәйкес сүт пен сүт өнімдеріне деген қажеттілік 260 кг/адамға құрайды. Халықтың сүт пен сүт өнімдерін (сүтпен санағанда) нақты тұтыну 330 кг/адамға жуық. Осылайша, Қазақстанда сүт мен сүт өнімдерін тұтынудың деңгейі нормативтік көрсеткіштерден жоғары. Сонымен қатар, отандық өндірістің сүт өнімдерімен ішкі тұтынудың жеткіліксіз қамтылуы көзге түсер. Нәтижесінде ішкі тұтынудағы сүт өнімнің импорттың үлесі 50 %-ға жуық.

Күшті жақтары	Осал жақтары
	- өндірістің шағын тауарлылығы; - осал жемдік базасы;

- ЖҮШ өндірістің төмен өз құндылығы; - тұрғындарды шикі сүтпен қамтамасыз етудің өздік жеткіліктілігі; - жер ресурстарының болуы (жайылымдарға тиімді); - сүт өнімдеріне деген ішкі сұраныстың болуы; - ірі сүт-тауарлық фермаларды дамыту әлеуеті; - халық санының өсуі және оның әл-ауқат деңгейін жақсарту; - несиелеу бойынша институттардың, жабдықтарды жеткізу бойынша лизинг компаниялардың болуы.	- мал өнімділігінің төмен деңгейі; - ЖҮШ өндірілген сүттің сапасы төмен; - сүтті өндірудің қарапайым және ескерген технологиясы; - шағын өндірушілерді қолдау бойынша шаралардың жетіспеушілігі; - шағын шаруашылықтарға арналған несиелерге шектелген қол жетімдік; - сапалы шикі заттың болмауына байланысты сүтті қайта өңдеу зауыттарының жеткіліксіз жұмыс бастылығы; - кейбір аумақтарда мал мен құстардың аса қауіпті аурулардың ошақтарын тіркеудің кездейсоқ оқиғалары; - өндірістің маусымдылығы; - АӨК субъектілердің төмен инновациялық белсенділігі; - ауыл шаруашылықтағы еңбек ақысының төмен деңгейі ; - білікті кадрлардың жетіспеушілігі; - сүтті сатып алу және бастапқы өңдеу бойынша жеткіліксіз дамыған инфрақұрылымы.
Мүмкіндіктер	Қауіп-қатерлер
- мал басы санының өсуі; - жыл сайынғы сүт өндірісі көлемінің ұлғаюы; - сүт-тауарлық фермалар жүйесінің дамуы; - механизация деңгейін арттыру; - сатудың ықтимал нарықтарының болуы (КО ішінде, Қытайдағы сұраныс); - сервистік-даярлау пункттер мен ауылдық тұтынушы кооперативтер жүйесін дамыту; - КО аясында ҚР және РФ сүтті мал шаруашылықтарының біріккен жобалары; - білімдерді тарату жүйесін дамыту нәтижесінде саланың кадрлық потенциалын ұлғайту (экстейшн); - сүтті жинау бойынша даярлау пункттерінің жүйесін дамыту; - мемлекеттік қолдау шараларын кеңейту.	- КО аясында Ресей, Беларусия жақтарынан өскен бәсекелестік; - сүт сапасының жеткіліксіз деңгейіне байланысты экспорттың шектелген мүмкіндіктері; - сүт өнімдер нарықтағы импорттың анағұрлым үлесі; - сүт-тауарлық фермаларды құру үшін үлкен инвестициялардың қажеттілігі; - сүт-тауарлық фермалардағы өндірістің жоғары өздік құнына байланысты сүттің бәсекеге деген төмен қабілеті; - елдегі эпизоотикалық жағдайдың нашарлауы.

2014 жылғы әлемдегі ұқсас деңгейге сәйкес келетін және бәсекеге қабілетті және экспортқа бағытталған өнімдерінің өңдеуін қамтамасыз ететін өндірістің техникалық және технологиялық деңгейін арттыруға бағытталған шараларды жүзеге асыру нәтижесінде қайта өңдеуге арналған сүттің жеткізулер көлемін 2583,6 мың тоннаға дейін ұлғайту, импорт алмастырудың 24,4 млрд. теңге көлеміне дейін жету және сүт өнімдерінің импорт үлесін 8 % төмендету жоспарланды. Сонымен қатар, ауылды жерлерде 15,5 мыңнан астам қосымша жұмыс орындарын құру жоспарланды.

Құс шаруашылығын дамыту

Соңғы жылдарда құс етінің өндіріс көлемдері өсу және импорттың

төмендеуінің тұрақты үрдісі көзге түсер. Мысалы, 2006 жылы республикамызда 65,5 мың тонна өндірілсе, 2009 жылы 79,5 мың тонна немесе 3 жылдың ішінде құс етінің өндірісі 23 %-ға өсті. Бұған қоса, импорт көлемі төмендеуде, 2006 жылы 152,4 мың тонна құс еті әкелінді, ал 2009 жылы 109,0 мың тонна немесе 28,5 % импорт көлемі қысқарған. Бір уақытта отандық өндірістегі құс етінің ішкі нарықта үлес салмағы ұлғайған. 2009 жылы ішкі нарықтың отандық өндірістегі құс етімен қамтамасыз етілуі 42 % құрады.

Республикаға құс етінің басты жеткізушісі АҚШ болып табылады (жалпы импорт көлемінен 85-88 %). Соңғы жылы Украинадан жеткізілетін құс етінің көлемінің ұлғаюы байқалуда.

Соңғы жылдары республиканың ішкі нарығында құс етін жалпы тұтынуы бірқатар төмендегенін атап өтуі жөн. 2009 жылы ішкі нарықта құс етін тұтыну 188,4 мың тоннаны, ал 2006 жылы 216,8 мың тоннаны құрды немесе 13,0 % төмендеді. Сәйкесінше жан басына шаққандағы орташа құс етінің тұтынуы 1 адамға 2006 жылғы 14,2 кг, 2009 жылы 12 кг дейін төмендеді.

Күшті жақтары	Осал жақтары
- өндірістік қуаттылығының болуы; - ішкі нарықтағы құс етіне деген сұраныстың бар болуы.	- өндірістік технологиялық құрал-жабдықтардың тозуы; - өндіріс тиімділігінің төмендігі; - білікті мамандардың жетіспеушілігі; - өзіндік құнның жоғарылығы және өнімнің бағалық бәсекеге қабілетінің төмендігі; - құс фабрикаларында айналым қаражатының жетіспеушілігі; - вакцинаға және асыл тұқымды материалға жемшөп қоспалары бойынша импорттық тәуелділіктің жоғарғы деңгейі; - қоспа жем өндірісіне отандық ингредиенттер түрінің жетіспеушілігі.
Мүмкіндіктер	Қауіп-қатерлер
- өндірістік әлеуетті толығымен қолдану; - жаңа бройлерлік құс фабрикаларының құрылысы және қайта құрылуы; - ішкі тұтынудағы отандық өндіріс үлесін ұлғайту (импорттың орнын ауыстыру); - өндірістің тиімділігін арттыру және өнімнің өзіндік құнын төмендету; - отандық өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыру.	- экономикалық дағдарыстың әсерінен инвестициялар тартудың қиындығы; - шекаралас Ресеймен, сонымен қатар Украиналық кәсіпорындармен бәсекелестік; - құм еті импорттаушылар жағынан демпинг.

2010 - 2014 жылдарға арналған басты мақсат импорттық өнімнің 60% және одан да көбін жабу болып табылады, ол үшін 2014 жылға отандық құс етінің өндірісін 140 мың тоннаға дейін ұлғайту жоспарланып отыр. Өндірістік процестің ерекшелігіне байланысты аталған көрсеткіштерге жету зиянсыздық деңгейіне кіру үшін оның анағұрлым масштабын талап ететін өндірістің үлкен

инвестициялық сыйымдылығына қатысты ірі және орташа кәсіпорындардың өндірісіне ұлғайтуға негізделген. Республикалық ауқымдағы жеке қосалқы және шаруа (фермерлік) қожалықтар саласында айтарлықтай өндіріс екі талай.

Биязы жүн және оның қайта терең өңдеу өнімдерінің өндірісі мен экспорты

2009 жылы шаруашлықтардың барлық санатында қойдың саны 14,7 млн. басты құрады. Қой негізінен Оңтүстік Қазақстан - 22 %, Алматы облысы 17 *%,* Жамбыл облысы 13,3 % және Шығыс Қазақстан облысында 13 % өсірілді.

2009 республиканың шаруашылықтарының барлық санаттарында 36,4 мың тонна жүн өндірілген, ол 2008 жылғы көрсеткіштен 3,3 % жоғары. Өндірілген жүннің түрлері бойынша келесідей болды: биязы - 7,8 мың тонна (немесе өндірілген өнім көлемінен 22 %), орташа биязы - 4,8 мың тонна немесе 14 %, жартылай жуан жүн 4,3 мың тонна немесе 12 % және жуан жүн 18,0 мың тонна немесе 52 %.

Соңғы жылдары майлы-етті қой шаруашылығы даму тенденциясы байқалуда, бұл қазіргі нарық жағдайында қой етін өндірісімен салыстырғанда жүн өндірісі шығынды және тиімділігі төмен. Осыған байланысты, республикада өндірілген жүн көлемінің жартысы жуан жүн болып табылады, ол ішкі және сыртқы нарықта сұранысы болмай қалды.

2009 жылы шаруашылықтың барлық нысандары бойынша өнім өндірісі келесідей бөлінді: халық шаруашылығы - 25,1 мың тонна жүн (69,0 %), шаруа (фермерлік) қожалықтар - 9,4 мың тонна (25,8 %), ауыл шаруашылығы кәсіпорындары - 1,9 мың тонна (5,2 %).

Күшті жақтары	Осал жақтары
- қой табынын өсіру үшін жайылымдардың байтақ массивтердің болуы; - әр бағыттағы асыл тұқымды қой шаруашылығы базасының бар болуы (биязы жүнді, жартылай биязы жүнді , жартылай жуан жүнді, жуан жүнді және каракульдық); - өз шикізат ресурстарының бар болуы; - жүнді бірінші қайта өңдеу кәсіпорындарының бар болуы.	- биязы жүнді қой өсіру бойынша мамандандырылған ірі шаруашылықтар санының аз болуы; - қой табынымен селекциялық-асылдандыру жұмыстарды жүргізу деңгейінің төмендігі; - жемшөп базасының әлсіздігі; - жүнді дайындау және қойды қырқу бойынша инфрақұрылымның дамуының төмендігі; - жекелеген аймақтарда жүн сапасын анықтау бойынша лабораториялардың жоқтығы; - қой шаруашылығын дамыту және жүнді қайта өңдеу бойынша жаңа технологияларды енгізу және әзірлеудің жеткіліксіз деңгейі; - шикізатты сатып алуға айналым қаражатының жетіспеушілігі; - шығарылатын терең қайта өңделген жүн өнімдерінің ассортиментінің аздығы.
Мүмкіндіктер	Қауіп-қатерлер
- қолайлы географиялық орналасуы - ірі сату нарықтарына жақындығы (Ресей, Қытай, Европа, Азия, Таяу Шығыс);	- Көпшілік кәсіпорындарда реттелген өнімді өткізу арналарының жоқтығы;

- әлемдік нарықта қазақстандық биязы жүннің бағасының бәсекеге қабілеттілігі; - сыртқы нарықтағы тоқыма өніміне сұраныстың артуына байланысты саланың даму болашағы, халықтың әл-ауқаты деңгейінің өсуі.	- Қазақстандық жүнді сыртқы нарыққа жайғастыру және қозғалту бойынша маркетингтік стратегияның жоқтығы.

Болжанып отырған саланы дамыту бойынша іс шаралар қой шаруашылығын дамытуға инвестицияны салуды, инфрақұрылымды жалға қоюды, барлық түрдегі жүнді бірінші қайта өңдеу және сатып алуды ұйымдастыруды, сала өнімінің экспортын дамытуды көздейді. Сонымен қатар, жуан жүнді сатудың ықтимал нарықтарын іздеу бойынша шаралар қабылдау, оның терең қайта өңделіуін оның негізінде шығарылатын тауардың және өнімнің ассортиментін ұлғайту.

Болжамалы мәліметтер бойынша, 2014 жылы жүннің жалпы өндірісі 45 мың тоннаға жеткізілетін болады, оның ішінде биязы жүн 15,0 мың тонна. Сәйкесінше биязы жүнді қойлардың санын 4,3 млн. басқа жеткізу керек.

Жүнді және оның бірінші қайта өңдеуден өткен өнімін сатудың перспективті нарық ретінде Ресей, Беларусь, Қытай, Түркия, және Италия болып табылады.

Бұған қоса, 2,5 мыңнан астам қосымша жұмыс орындарын құру жоспарлануда.

3.3 Саланы дамытудағы негізгі мәселелер

Қазақстан Республикасының агроөнеркәсiптiк кешенiнiң жалпы жүйелiк мәселелерi болып табылатындар:

1) агротехнологиялардың артта қалуы, өндiрiстiң негiзгi құралдарының табиғи және сапалы тозуы;

2) топырақтың құнарлығы жағдайын бақылаудың жоқтығы;

3) суармалы судың нормативтен тыс шығындары, сонымен қатар табиғи ресурстардың басқа да түрлерiн тиiмсiз қолдануы;

4) жерлердiң жер өңдеу жағдайының нашарлауы;

5) ауыл шаруашылығы өндiрiсiнiң ұсақ тауарлығы;

6) қолданылатын тұқымдардың және өсiрiлетiн малдар тегiнiң генетикалық потенциалының төмендiгi;

7) жемшөп базасының әлсiздiгi, жайылымдардың құлдырауы;

8) диагностикалық зерттеулердiң Жануарлардың денсаулығын сақтау бойынша дүниежүзiлiк ұйымдардың талаптарына сәйкес еместiгi (OIE);

9) ауыл шаруашылығы малдарының бiрдейлендiрудiң бiрыңғай жүйесiнiң жоқтығы және олар бойынша электрондық базаның болмауы;

10) тауарлы балық шаруашылығының дамымауы;

11) өндiрiстiк қайта өңдеуге сапалы шикiзаттың жетiспеушiлiгi және iшкi азық-түлiк тауарларының нарығында терең қайта өңделген отандық өнiмдердiң үлесiнiң төмендiгi;

12) елдің ішкі сұранысын қанағаттандырмайтын маңызды азық-түлік өнімдерінің бар болуы;

13) тамақ өнімдерінің заман талабына сай технологияда өлшем әдістері стандарттарының жоқтығы, халықаралық талаптармен үндестіктің төмен деңгейі;

14) агроөнеркәсіптік кешен салаларында қолданылатын өлшем құралдарының тексеру базасы деңгейінің төмендігі;

15) экономиканың аграрлық саласында инвестиция тартудың темен деңгейі;

16) өндіріске ғылыми әзірлемелерді енгізу жүйесінің дамымауы;

17) білікті мамандардың жетіспеушілігі;

18) ауылдық кооперацияның жеткіліксіз дамуы;

19) ауылдық тауар өндірушілердің кредит қаражатына деген сұранысын толық қанағаттандыруға қаржы ресурстарының жетіспеушілігі.

3.4. Агроөнеркәсіп секторын дамытуды қолданыстағы мемлекеттік реттеу саясатын талдау

Бүгінгі күні экономиканың аграрлық секторындағы қолданыстағы заңнамалық база толығымен нарықтық экономика талаптарына сәйкес келеді, халықаралық тәжірибе нормаларына бағытталған, ең бірінші тауар өндірушілердің кәсіпкерлік ықыласын қорғауға және қолдауға бағытталған.

Жүйелі жүргізілген өзгерістердің нәтижесінде Қазақстанның ауыл шаруашылығы нарыққа бағытталған болды. Ауылда нақты мүлік иесі пайда болды, ауыл тұрғындарының санасы өзгерді, нарық көзқарасына негізделген жаңа өндірістік қарым-қатынастар нығайды.

1997 жылдан бастап жалға беру және кепіл беру қарым-қатынасы, өңірлік жер нарықтарын қалыптастыру, жерлерді пайдалану көрсеткіштерін ескере отырып, жердің пайдаланылмағаны үшін санкциялар қолдану дами бастады.

Осы уақытта, қалыптасқан жағдай аграрлық саланың даму стратегиясын тұжырымдамалық анықтауды талап етті. Оның негізгі бағыттары Қазақстанның 2030 дейін даму стратегиясында анықталған болатын. 2030 стратегиясы шеңберінде ауыл шаруашылығы өндірісінің бәсекеге қабілетті шараларында экономикалық өсуді қамтамасыз етуді, тиімді іске асырылатын жалпы сипаттағы және арнайы мемлекеттік қолдау шараларының қолдану жолымен ауыл шаруашылығы өнімдерінің негізгі түрлерін өндіру тұрақтылығы қарастырылатын Ауыл шаруашылығы министрлігі 2000 - 2002 жылдарға арналған ауыл шаруашылығы өндірісін дамыту бағдарламасын (бұдан әрі - Бағдарлама) әзірледі .

Аталған Бағдарлама шеңберінде астық нарығын мемлекеттік реттеуге заңнамалық база құрылды. 2001 жылғы 19 қаңтардағы Қазақстан

Республикасының «Астық туралы» Заңы қабылданды, оның негізгі ережелерін нақтылайтын заңға қосымша нормативтік-құқықтық актілер әзірленді және қабылданды, элеваторларды лицензиялау бойынша жұмыс аяқталды, асыл тұқымды мал шаруашылығын және таңдаулы тұқым шаруашылығының жүйесі реттелді.

Бірақ, агроөнеркәсіптік кешендегі кейбір тұрақтылық жағдайына қарамастан 2002 жылы қайта өңдеу бойынша ауыл шаруашылығы техникасының және құрал-жабдықтардың тозуы, топырақтың құнарлығының төмендеуі, агротехнологияларды сақтамау, егістіктің және ауыл шаруашылығы малдарының өнімділігінің төмендеуі, АШТӨ-де айналым қаражатының дайындығы, өндіріс түсімінің және өндірілетін өнімнің бәсекеге қабілеттілігінің төмендігі сияқты өтпелі кезең мәселелері сақталып қалды.

Экономиканың одан әрі өзгерістер логикасы агробизнестің тиімді құрылымын құрумен, агротехнологиялардың деңгейін жоғарлатумен, ауыл шаруашылығы өндірісін маркетингтік стратегияға көшірумен, ішкі нарықта импортты ауыстырумен, жақын және алыс шет елдермен экспортты жандандырумен байланысты аграрлық саланың жаңа сапалы деңгейіне өтуін талап етті.

Осыған байланысты, 2002 жылы Мемлекет басшысы Қазақстан халқына Жолдауында алдағы 3 жылды - ауылды көтеру жылдары деп атады және Үкіметтің алдына ауылды дамыту бойынша шараларды жинақтау туралы міндет қойды.

Осы міндетті шешу үшін Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы № 889 Жарлығымен бекітілген 2003 - 2005 жылдарға арналған мемлекеттік аграрлық азық-түлік бағдарламасы әзірленді (бұдан әрі - Мембағдарлама), оның негізгі мақсаты тиімді агробизнесті құру арқылы елдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, бәсекеге қабілетті АӨК өнімін өндіру және сату, мемлекеттік қолдау шараларын рационализациялау болып табылатын.

Мембағдарламаны іске асыру аясында агроөнеркәсіп кешенінің заңнамалық базасын одан әрі жетілдіру және ұлғайту бойынша, оны әлемдік тәжірибелік нормалармен сәйкестендіру бойынша үлкен жұмыстар жүргізілді. Бұл ретте маңызды орынды табиғи ресурстарды қолдануда мемлекет пен АШТӨ арасында жауапкершілікті бөлуге және жаңа жеке меншік бастаманы дамытуға мүмкіндік беретін Жер, Су және Орман кодекстерін қабылдау болып табылды.

«Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы», «Өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру туралы», « Су пайдаланушылардың ауылдық тұтыну кооперативі туралы», «Жануарлар әлемін қорғау, өсіру және пайдалану туралы» заңдар қабылданды, олардың негізгі ережелерін нақтылайтын қосымша заң актілері бекітілді, элеваторларды

лицензиялау бойынша жұмыстар аяқталды. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы», «Астық туралы», «Ара шаруашылығы туралы» Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне механикалық көлік құралдары және олардың тіркемелерін мемлекеттік тіркеу және мемлекеттік техникалық тексеру мәселесін есепке ала отырып тұжырымдамалық өзгерістер мен толықтырулар енгізу бойынша жұмыстар жүргізілді.

Жер кодексінде бекітілген ауыл шаруашылық жерлеріне жеке меншік институтының маңыздылығын атап өткен жөн. Жер қатынастары қайта құру мәселелерінде тарихи қадам жасалды және ауыл шаруашылығына арналған жерлер нарық айналымына тартылды.

Су кодексін және басқа да заңға қосымша актілерді қабылдаумен су шаруашылығы саласында нақты реттеуге жағдайлар жасалған, олардың жұмысы реттелді, мемлекеттік органдардың ғана емес су пайдаланушылардың да міндеттері мен қызметтері нақтыланды, мемлекеттік бақылаудың сынды жүйесі құрылды.

Жаңа Орман кодексіне енгізілген нормалар жергілікті атқарушы органдарға орман қорларын қолданылуда, қайта өндірісте, сақтау рөлі мен жауапкершілігін жоғарлатуға, аталған ортаға жеке меншікті қызықтыру үшін жол ашты.

Мемлекет өнімнің сапасы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін шаралар қолданып жатыр. Бұл мақсатпен Қазақстан Республикасының «Азық-түлік өнімдерінің қауіпсіздігі туралы» Заңы қабылданған, онда өндірушілердің өнімдер қауіпсіздігін қамтамасыз ету жауапкершілігі ескеріледі.

Мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктердің аражігін ажырату және ветеринариялық жүйені халықаралық стандартқа сәйкестендіру мақсатында 2009 жылы 24 шілдеде Қазақстан Республиканың «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ветеринария мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы мен оны іске асыру үшін бірнеше нормативтік-құқықтық акт қабылданған.

Елдің АӨК-нің тұрақтылығын көтеру мен оның азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында 2009 жылғы 11 желтоқсанда Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне азық-түлік қауіпсіздігі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңы қабылданды.

3.5. Қазақстан Республикасына бейімдеуге болатын бар өзекті мәселелерді шешу бойынша позитивті дүниежүзілік тәжірибені шолу

АӨК салаларын тұрақты дамуын қамтамасыз ету, отандық өнімдерінің ұлттық бәсекелес басымдықтарын дамыту мақсатында Қазақстан

Республикасында бейімдеуге болатын шетелдік ауыл шаруашылығы тәжірибесін дамыту оң жақтары тұрақты зерттеледі.

Ауыл шаруашылығы дамыған елдердің тәжірибесі АӨК саласындағы мемлекеттік саясат ауыл шаруашылығын дамыту үшін өзекті фактор екендігін көрсетеді.

Мысал ретінде биоэтанолды өндіру бойынша бразилиялық тәжірибені айтуға болады. Бразилия әлемде отындық этанолды өндірудің екінші ірі өндіруші және ірі экспорттаушы болып табылады. Бразилия және АҚШ әлемдегі жалпы көлемдегі 89% этанолды өндіреді. 2009 жылы Бразилия 24,9 млрд. литр өндірді, ол әлемдегі қолданылатын отындық этанолдың 37,7% құрады. Ол әлемдегі биоотынның тұрақты экономикасымен бірінші мемлекет болып табылады, биоотын өндірісі бойынша озат және басқа елдердің дамуына үлгі жобасы болып табылады. Бүгінгі күні Бразилияда қант қамысынан этанол өндірісі ең сәтті болып табылады. Оған отыз жылдық этанол өндірісін дамыту мемлекеттік бағдарламасының арқасында қол жеткізілді және отынның қазбалы түрлерін қолданудан бас тарту нәтижесінде.

Бүгін Бразилияда таза мұнай өнімдерін жанармай түрінде қолданатын көлік құралдары жоқ. 1976 жылы Бразилияның үкіметі 10-нан 20%-ға дейінгі мөлшердегі этанолды бензинмен араластыруды заңды түрде бекітті, бұл ішкі жанғыш двигателіне минималдық өзгерістерді қажет етті. 1993 жылы этанолдың минималдық мөлшері 22%-ды, ал 2007 жылы - 25%-ды құрды.

Бразилиядағы этанол өндірісі дамуының негізгі аспекті АӨК саласындағы ғылыми зерттеулерге инвестициялар болып табылады. Ауыл шаруашылығындағы зерттеулерге жауапты EMBRAPA, мемлекеттік компанияның мемлекеттік институттар және университеттермен бірігіп жасаған ғылыми зерттеулері Бразилияға биотехнология саласында және агрохимиялық тәжірибеде қант қамысын өсірудегі ең тиімді ауыл шаруашылығы технологияларын қолданатын әлемдегі негізгі жаңашыл болуға мүмкіндігін берді. Бір гектардан түсім тиімділігін арттыруға арналған шаралар соңғы 20 жылда қант қамысының жалпы жиналымын үш есе арттыруға мүмкіндік берді. Этанолдың гектардан шығуы 1975 жылы 2024 литрден 2004 жылы 5917 литрге дейін өсті, бұл өндіріс тиімділігінің жылына 3,77%-ға өскенін көрсетеді. Өндіріс процесіндегі инновациялар қантты шығару пайызын 98%-ға дейін ұлғайтуға мүмкіндік берді.

1976 жылдан 2008 жылғы кезең аралығында қант қамыстың жалпы өнімі 91 млн. тоннадан 650 млн. тоннаға дейін өсті, егіс алқабы 2 млн. га-дан 8,1 млн. га дейін өсті, түсім 465 ц/га-дан 797 ц/га дейін өсті. Бразилия этанолдың әлемдегі ең үлкен экспорттаушысы болып табылады. 2007 жылы Бразилия 933 млн. галлон (3 532,7 млн. литр) этанолды экспорттады, бұл ел өндірісінің 20% және әлемдік

экспорттың 50% құрды. Ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдауды жүзеге асырудың басқа мысалы Беларусь Республикасының сүт секторы болып табылады.

2005 - 2009 жылдары ауылды қайта жандандыру және дамыту бағдарламаларын іске асыру шеңберінде ауыл шаруашылығы кешенін қолдауға 10 млрд. АҚШ доллары жұмсалды. Беларусияда мемлекеттік қолдаудың басым бөлігі сүт өнімін өндірушілерге беріледі. Елдегі өндірілген сүттің жартысы экспортқа жіберіледі. Белорусияның жалпы мемлекеттік шығындарының басым бөлігі ауыл шаруашылығын қолдау үлесіне келеді. Мысалы 2005-2007 жылдары ауыл шаруашылығын қолдауға арналған шығындар мемлекеттік бюджет шығындарының 8-9 %-ын құрды. Дүниежүзілік Банктің мәліметтері бойынша 2007 жылы жалпы ауыл шаруашылығын қолдау (салықтық жеңілдіктерді есепке алғанда) ЖІӨ-нің 5,4 %-ын және ауыл шаруашылығы жалпы өнімінің 29%-ын құрды. Олар 2005 - 2010 жылдарға арналған ауылды қайта жандандыру және дамыту мемлекеттік бағдарламасы негізінде үнемі артып отырады. Белоруссиядағы ауыл шаруашылығын бюджеттік қолдау басқа елдермен салыстырғанда аса жоғары (ЖІӨ-ге, бюджеттік жалпы шығындарға және шаруашылық егістіктерінің жалпы алқабына қатысты). 2009 жылы әлемдік саудадағы Белоруссияның үлесі іш майында 2008 жылы 7,7%-дан 10,8%-ға дейін, ірімшікте - 4,5%-дан 5,7%-ға дейін артты. Құрғақ бірыңғай сүттің әлемдік экспортындағы үлесі 2008 жылғы 1,4%-ға қарсы 1,6%-ды құрды, құрғақ майсыздандырылған сүттің үлесі 5,1%-ға қарсы 6,7%-ды құрды. Жалпы Белоруссия 2009 жылы 2008 жылмен салыстырғанда сүт және сүт өнімдерінің экспортын 530,1 мың тоннаға жеткізіп, 23,9%-ға ұлғайтты. Белоруссиялық азық-түліктің жалпы экспорты $2,218 млрд. құрады және 2008 жылмен салыстырғанда 1,4%-ға артты. 2009 жылы Ауыл шаруашылығы және азық-түлік министрлігі ұйымдарының үлесіне азық-түлік тауарларының жалпы экспортының 70% ($1,57 млрд.) келді. Ауыл шаруашылығы және азық-түлік министрлігі ұйымдарының жалпы экспортындағы сүт өнімдерінің үлесі 56,7%-ды құрды.

Протекционистік саясаттың оңтайлы мысалы ретінде Ресей Федерациясының қант өнеркәсібін және құс етінің өндірісін қорғау болып табылады.

2004 жылы Ресей Федерациясы Үкіметі импорттық баж салығының «икемді» (ауыспалы) тетігін енгізді, оның мөлшері аршылмаған қанттың биржалық құнымен (шикізат бағасы төмен болса, баж салығы жоғары болады және керісінше) анықталады. Импорттан қорғану тетігінің негізгі мақсаты - отандық қант қызылшасы кешенін қолдау үшін ішкі қант бағасының қажетті деңгейін қамтамасыз ету және аршылмаған қантқа әлемдік бағалардың өсуі кезінде ішкі нарықты жоғарғы бағалардан сақтап қалу.

Ресей Федерациясы аршылмаған қантқа баж салығының жаңа тетігін енгізу нәтижесінде ақ қанттың және отандық шикізаттың өндірісі тез артты. Сәйкесінше қамыстан жасалған аршылмаған қанттың импорты да тез қысқарды. Осылай 2003 жылмен салыстырғанда аршылмаған қанттың импорты 2 рет төмендеді, ал қант қызылшасының өндірісі 2003 жылғы 19 млн. тоннадан 2008 жылы 30 млн. тоннаға дейін өсті.

Ресейде құс шаруашылығына «АӨК дамуы» ұлттық жобасының шеңберінде қолдау жасалады. Бұл мақсатта жобамен қарастырылады:

1) Ресей Федерациясы субъектілерінің 5 жылдан 8 жылға дейін алынған инвестициялық мақсаттағы кредиттердің пайыздарын төлеуге кететін шығындардың бөлігін бюджеттен субсидиялау.

2) Федералдық лизинг негізінде техниканың, құрал-жабдықтардың және асыл тұқымды малдың көлемін ұлғайту.

3) Ет импортын шектеу режимін сақтау.

4) Отандық теңдесі жоқ мал шаруашылығына арналған технологиялық құрал-жабдықтарды енгізуді ынталандыру.

Мал шаруашылығы салаларының, оның ішінде құс шаруашылығын жедел жаңарту үшін басты назар лизингтің дамуына және пайыздық мөлшерді субсидиялау арқылы несиелердің қол жетімділігін арттыру. Сонымен қатар, Ресей Федерациясы Үкіметімен 2006 жылдан бастап аналогтары Ресей Федерациясы территориясында өндірілмейтін мал шаруашылығы және мал шаруашылығын қайта өңдеуге арналған қазіргі заманға сай техниканы және құрал-жабдықтарды елге кіргізудегі кедендік баж салығын алып тастады. Асыл тұқымды малды және жемшөп базасын дамытуға да үлкен назар аударылды. 2020 жылға дейінгі әзірленіп жатқан құс шаруашылығын дамыту бағдарламасы негізгі бағыт ретінде жем витаминдерін қосатын асыл тұқым базасын және жем өндірісін дамытуды қосады.

Осылай 2006 жылдан 2008 жылдар аралығында құс етінің өндірісі 1,6 млн. тоннадан 2 млн. тоннаға дейін өсті.

Украинада Аграрлық саясат министрлігімен әзірленген және бекітілген 2005-2015 жылдарға арналған «Украина соясы» салалық бағдарламасы қолданылады. Осы бағдарламаға сәйкес 2015 жылы соянның егіс алқабтарының өсімін 1 млн. га дейін және жалпы жиналым өсімін 1,5 млн. тоннаға дейін ұлғайту жоспарлануда. Ол үшін соя өндірісін жыл сайын 120-150 мың тоннаға дейін ұлғайту көзделіп отыр.

Бағдарламаны жүзеге асыру нәтижесінде 2009 жылы соянның жалпы жиналымы 2004 жылғы 363 мың тоннадан 2009 жылы 1 млн. тоннаға дейін артты , егіс алқабтары 250 мың га-дан 850 мың га дейін артты, бұл бес жыл бұрынғы көрсеткіштерден үш есе артық. Украина шаруашылықтарында соянның орташа

түсімі 2004 жылы 11 ц/га құрған, ал 2009 жылы 16,8 ц/га құрады, бұл 2004 жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда 65%-ға жоғары. БҰҰ-ң мәліметтері бойынша соя экспортының көлемі 2004 жылғы 155 мың тоннадан 2009 жылы жарты миллион тонна шамасына дейін ұлғайды, бұл өз кезегінде бағдарламаның тиімділігін көрсетті.

Сонымен АӨК мемлекеттік қолдау саласындағы халықаралық тәжірибе көрсеткендей мемлекеттің ауыл шаруашылығы өндірісіне қатысуы және саланы дамыту бойынша бағдарламалардың болуы ауыл шаруашылығының оңтайлы дамуына ықпал етеді.

4. Қазақстан Республикасында АӨК-ні дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламаның мақсаты, міндеті, мақсаттық индикаторлары және нәтижелерінің көрсеткіші

Бағдарламаның негізгі мақсаты азық-түлік қауіпсіздігі мен өнімнің экспортын арттыратын бәсекеге қабілетті АӨК-ні дамыту болып табылады.

1-кесте

Мақсаттық индикаторлар	2009 жыл	2010 жыл	2011 жыл	2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл
АӨК жалпы қосылған құнын жоғарылату 16 % кем болмауы тиіс	113,7	87,0	103,4	103,9	104,2	104,7
Агроөнеркәсіп кешеніндегі еңбек өнімділігін ауыл шаруашылығында бір жұмыспен қамтылғанға келетін 3000 АҚШ долларынан кем дегенде 2 есе арттыру	3000	3200	3600	4200	5000	6000
Аграрлық саланың экспорттық мүмкіншілігі жалпы экспорттың көлемінде 8 %-ға арттыру	3,9	4,3	4,7	5,4	6,5	8,0
Азық-түлік тауарлары ішкі нарығының 80 % отандық азық-түлік тауарларымен қамтамасыз ету	67,8	73,6	75,3	77,6	79,9	82,0

Бағдарламаның мақсаттарына қол жеткізу үшін келесі міндеттерді орындау қажет:

тұрақты даму принциптері негізінде ішкі нарықтың қажеттілігін қамтамасыз ету және экспорттық орынды қамту үшін сапалы бәсекеге қабілетті ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру;

АӨК-ң қазіргі заманғы инфрақұрылымын дамыту;

Мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуына және әлемдік ғылым трендіне сәйкес АӨК-нің маңызды бағыттарына ғылыми зерттеулерді шоғырландыру;

АӨК қажет жоғары білікті кадрларды даярлау.

Нәтиженің көрсеткіштері:

Қажетті қаржыландыру жағдайында Бағдарламаны жүзеге асыру нәтижесінде 2014 жылы Бағдарламаның негізгі мақсатына қол жеткізіледі, әсіресе:

ішкі нарықтың азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

бәсекеге қабілетті ауыл шаруашылығы, ауыл шаруашылығы шикі затын қайта өңдеу өнімдер өндірісі артады;

бидайдың экспорттық потенциалы 35,3 %-ға, күріш жармасының 8,4 %-ға, сиыр етінің 10 есе, жіңішке жүннің 1,2 есе артады;

ішкі нарықтың қажеттілігі толығымен отандық тауарлармен қамтамасыз етіледі;

республиканың көлік-тракторлық паркінің жаңару қарқынының өсуі;

2014 жылы жоғары білімі бар кадрлармен қамтамасыз етуді 91 %-ға жеткізу, техникалық және кәсіптік біліммен: орта деңгейлі мамандармен 87 %-ға дейін, жоғары білікті техникалық және еңбекте қызмет көрсету жұмысшылармен 82 %-ға дейін жеткізу.

Мақсаттарға, мақсаттық индикаторларға, міндеттерге, нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізуге жауапты мемлекеттік органдар:

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі - салалық бағдарламаның бағыттаушысы, әзірлеушісі.

Бағдарламаны жүзеге асыру үшін және көрсетілген мақсаттарға, міндеттерге, мақсаттық индикаторларға қол жеткізу үшін мынандай мемлекеттік органдардың көмегі қажет: Қазақстан Республикасы Экономикалық даму және сауда министрлігі, Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі, Қазақстан Республикасы Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі, Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникациялар министрлігі, Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі, Жер ресурстарын басқару агенттігі, Қазақстан Республикасының Статистика агенттігі; сондай-ақ акционерлік қоғамдардың: «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ, «ҚазАгроинновация» АҚ және мүдделі үкіметтік емес ұйымдар.

5. Бағдарламаны іске асыру кезеңдері

Бағдарлама кезең-кезеңімен 2010 - 2014 жылдары іске асырылатын болады.

5.1. Өсімдік шаруашылығы саласын дамыту

Өсімдік шаруашылығы саласын дамыту саланы құрылымдық және технологиялық диверсификациясына байланысты сату нарығы бар, егіншіліктің ғылыми-негізделген жүйесіне өту, өндіріске жаңа су ресурстарын сақтайтын

технологияларды енгізу, кең химияландыру, айналысқа жаңа және қолданбаған суармалы жерлерді енгізу арқылы егіншілік мәдениетінің деңгейін көтеруге байланысты өсімдік шаруашылығы өнімдерінің өндіріс көлемін арттыруға бағытталады.

Осы шаралар өндіріс кепілін арттыруға және моно дақылдарға, бір дақылдарды артық өндіріп, ал басқа дақылдарды мүлдем өндірмеуге алып соғатын қазіргі келеңсіздіктерді дұрыстауға мүмкіндік береді.

Астық дақылдарының егістік алаңдары жаппай белгіленген ғылыми негізделген егіс айналымдарымен сәйкестендіріледі. Бұл олардың алқаптарын 16,7 млн. га деңгейге дейін оңтайландыруға алып келеді.

Сонымен қатар, егу технологияларын жетілдіру арқылы бидайдың орташа жылдық жалпы өндірісін 6%-ға ұлғайту және оның экспорттық әлеуетін 6,7 млн. тоннадан 9,2 млн. тоннаға дейін немесе 37%-ға көтеру жоспарлануда.

Саланы дамытуды экономикалық ынталандыру және оның инвестициялық тартымдылығын арттыру мақсатында оның ынталандыру мүмкіндіктерін барынша қолдана отырып, АӨК субсидиялау одан әрі жалғасатын болады.

Ауыл шаруашылығы саласын дамыту басымдылықтарының, сондай-ақ АӨК-дегі еңбек өнімділігін ауыл шаруашылығымен айналысатын бір адамға шаққанда 2009 жылы 3000 АҚШ доллардан 2014 жылдың соңына қарай кемінде 2 есеге ұлғайту бойынша бағыттардың бірі өсімдік шаруашылығы өнімнің өнімділігін және сапасын арттыру болып табылады. Оған, сонымен қатар, басым дақылдар өндірісіне жұмсалған шығындарды одан әрі арзандату, ылғал қорын сақтайтын, суды сақтайтын технологияларды, минералдық тыңайтқыштарды, өсімдіктерді қорғау құралдарын, жоғары сапалы тұқымды қолдану арқылы қол жеткізіледі.

Өсімдік шаруашылығының бәсекеге қабілеттігі көбінесе тұқым сапасына байланысты екенін ескере отырып, оның ішінде элиталық тұқымдар егілген алаңдардың үлесін 8 %-ға дейін ұлғайтуға бағытталған тұқым шаруашылығын дамытуды және мемлекеттік сорт сынау, тұқым шаруашылығы жүйесін және оларды мемлекеттік қолдау тетіктерін жетілдіруді қолдау бойынша жұмыстар жалғаса береді.

Майлы дақылдардың егістік алаңдарын ұлғайту және өз шикізаты есебінен республиканың ішкі қажеттіліктерін қамтамасыз ету мақсатында, үдемелі агро-индустриялдық әртараптандыру жөніндегі іс-шараларды іске асыру шеңберінде майлы дақылдар өндірушілерін мемлекеттік қолдау жалғасады, бұл майлы тұқымдардың жалпы жиналыным 2009 жылғы 703,6 мың тоннадан 2014 жылы 1,1 млн. тоннаға дейін ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Жеміс-көкөніс және жүзім өндірісінің көлемін арттыру және ішкі нарықтың қажеттілігін қамтамасыз ету мақсатында осындай дақылдар түрлерін өндірумен

айналысатын АШТӨ-ге қаржылық көмек көрсету одан әрі жалғасады.

Саланы әртараптандыру процесінде жеміс-көкөніс дақылдарын егу, сонымен бірге, өнеркәсіптік шағын жылы жай және парниктерді салу арқылы жабық топырақты алаңдары ұлғайтылады.

2010 жылдан бастап іске асырылып жатқан өсімдік шаруашылығы саласын дамытуды мемлекеттік қолдау шаралары ынталандыруға және қайта өңдеу кәсіпорындардың шикізатпен қамтылуын арттыруға бағытталған.

Оның ішінде картоп және жеміс-көкөніс қоймаларының бір жолғы сақтау қуатын 1,2 млн. тоннаға дейін ұлғайту есебінен жеміс-көкөніс өнімдерін сақтау және оларды тұтынушыларға жеткізу логистикасын одан әрі дамыту жоспарлануда.

Аталған іс-шараларды іске асыру 2014 жылдың соңында ерте пісетін жеміс-көкөністер бойынша өз-өзін қамтамасыз етуге қол жеткізуге, жеміс-жидек дақылдары және жүзім бойынша импорттық тәуелділікті 25%-ға төмендетуге мүмкіндік береді.

Қолданылмайтын суармалы жерлерді, негізгі мелиоративтік қорлардың тозуын және қанағаттанғысыз техникалық жағдайын қалпына келтіру, суарудың, ең алдымен тамшылап суарудың үдемелі әдістерін жаппай енгізу мәселелерін шешу алда тұр.

Басты назар аграрлық саланың экспорттық мүмкіндікті ұлғайту ретінде бидай өндірісін ел экспортының жалпы мөлшеріндегі 2009 жылы 4%-дан 2015 жылы 15%-ға дейін өсіруге аударылады, ол стратегиялық маңызы бар ірі инфрақұрылымдық жобаларды, оның ішінде бидай қоймаларын салу және жаңарту, бидай және оның терең қайта өңдеу өнімдері экспортының инфрақұрылымын дамытуды іске асыру арқылы жүзеге асады. Сонымен қатар, бидай және оның қайта терең өңделген өнімдерін тауар биржалары арқылы өткізу бойынша жұмыс күшейтіледі

Бұдан басқа, қайта өңдеу саласын дамыту арқылы бидай экспортының шикі заттық бағытын төмендетуге басты назар аударылады. Бұл ретте, бидай экспортының мөлшеріндегі қайта өңделген өнімнің үлесін 32%-дан 50%-ға дейін арттыру көзделіп отыр, бұл әлемдегі ірі бидай экспортері ретінде қазақстанның орнын нығайтады.

Бидай және оның қайта өңделген өнімдерін сыртқы нарықтарға шығару, экспорттық мүмкіндікті арттыру үшін мыналар қажет:

қазақстандық бидай өнімдерін өткізу кезінде стратегиялық маңызы бар мемлекеттерде астық импортының (қабылдау) инфрақұрылымын дамытуды ынталандыру жөнінде ұсыныс енгізу;

бидай және оның қайта өңделген өнімдерін экспортқа шығару кезінде жұмсалатын көлік шығындарын субсидиялау;

«қазақстандық астық және оның қайта өңделген өнімдері» брендін дамыту;

астық және ұн экспортының инфрақұрылымын қалыптастыру және дамыту.

Елдің фитосанитарлық қауіпсізідігін қамтамасыз ету және аса қауіпті зиянды организмдер мен карантиндік объектілердің жаппай таралуына болдырмау, егіс алаңдарын жоғары сапалы тұқымдармен және жоғары өнімділік сорттармен қамтамасыз ету мақсатында АШТӨ отандық өндірістегі гербицидтерді, таңдаулы тұқымды қолдануын ынталандыруды жалғастыру, Кеден одағының кеден шекарасында өсімдіктер карантині бойынша шекаралық пункттерінде карантиндік лабораторияларды қосымша ашу және орналастыру, фитосанитарлық қауіпсіздігі, сорттық сынау, тұқым шаруашылығы саласындағы мемлекеттік мекемелер мен кәсіпорындарды материалды-техникалық жабдықтау қ а ж е т .

Республиканың машина-тракторлы паркін жаңарту процесінде мемлекеттің қатысуы лизингтік бағдарламаларды қаржыландыруда көрсетілген.

Ауыл шаруашылығы секторын дамыту үшін республикада едәуір әлеуеті бар және тамақ өнімдерін өндіру бойынша оның өңірлік көшбасшы қатарына кіруге барлық мүмкіншілігі бар екенін ескере отырып, республиканың машина-тракторлы паркін жаңарту АӨК дамытудың басым бағыты болып табылады. Бұл ретте, отандық машина жасау саласының жеткіліксіз дамуын есепке ала отырып, елдің машина-тракторлы паркін жаңартуға бағытталған жаңа механизмдерді енгізу арқылы мемлекеттік қолдау механизмдерін күшейтуге объективті қажеттілік бар.

2-кесте

2010 - 2014 жылдар аралығында өсімдік шаруашылығы саласының даму болжамы

Іс-шара	2009 жыл	2010 жыл	2011 жыл	2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл
Егіс алаңдарын оңтайландыру, мың га:						
дәнді дақылдарды	17 208,8	16 626,4	17 000,0	16 900,0	16 800,0	16 700,0
майлы дақылдарды	1 185,4	11 749,5	1 760,0	1 780,0	1 790,0	1 800,0
қант қызылшасын	19,0	20,1	25,0	28,0	31,0	35,0
күрішті	86,6	94,1	88,6	89,3	89,3	89,7
мақтаны	140,1	134,9	112,7	110,0	105,0	100,0
көкөністерді	110,6	120,4	120,8	121,2	121,6	122,0
жабық топырақтағы көкөністерді	206,5	267	288	309	330	350
картопты	170	179,8	182,0	185,0	189,0	192,0
жемісті, жидекті және жүзімді	49	56,2	58,3	60,4	62,5	64,6

Қолдану алаңы, мың га						
ылғал қорын сақтайтын технологияларды	10 314,6	11 246,9	11 000,0	11 400,0	11 700,0	12 000,0
минералды тыңайтқыштарды	1600	1800	2000	2200	2400	2400
Тыңайған (пайдаланылмаған) жерлерді айналымға енгізу, мың га	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0
Пайдаланылмайтын суармалы жерлерді қалпына келтіру, жылына мың га	-	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Өндіріс көлемінің өсуі, мың тонна:						
астықтың	20 830,5	14 072,9	17 900,0	18 600,0	19 000,0	19 200,0
майлы тұқымдардың	703,6	1050,0	1085,0	1120,0	1155,0	1190,0
қант қызылшасының	181,3	550,0	625,0	700,0	775,0	875,0
күріштің	307,0	281,6	292,4	303,6	308,1	314,0
шитті мақтаның	270,0	270,0	225,4	220,0	210,0	200,0
көкөністердің	2 457,3	2 145,0	2 164,0	2 185,0	2 215,0	2 237,0
оның ішінде ерте пісетін	16,0	40,0	51,3	62,8	74,3	86,3
картоптың	2 755,6	2 578,0	2 669,0	2 772,0	2 867,0	2 971,0
жемістің, жидектің және жүзімнің	234,3	282,0	304,0	326,0	356,0	387,0
Картоп және жеміс-көкөніс қоймаларының қуаты, мың тонна	382,1	499,3	644,5	789,7	934,9	1187,7
Экспорттық әлеуеті, мың тонна :						
астықтың	6 788,1	7 700,0	8 200,0	8 800,0	9 000,0	9 200,0
күріш жармасының	6,4	42,4	43,9	45,5	47,3	50,8
Ішкі нарықтың қажеттілігін қанағаттандыру, %:						
майлы дақылдарға	59,4	98	100	100	100	100
қант қызылшасына	5,3	13	14	15	16	17
картопқа	95	95	100	100	100	100
ерте пісетін көкөністерге	18	47	60	73	86	100
жеміске, жүзімге және жидекке	50	81	84	87	90	93

Күтілетін нәтижелер:

1) алаңдарды оңтайландыру жолымен өсімдік шаруашылығын әртараптандыруды жүзеге асыру;

2) астық дақылдарының егістік алаңдарын ғылыми-негізделген егіс айналымдарына сәйкес келтіру;

3) 2 млн. га дейін тыңайған (пайдаланылмаған) жерлерді айналымға енгізу, 350 мың га дейін пайдаланылмайтын суармалы жерлерді қалпына келтіру, лазерлік жобалауды қолдана отырып, күріш алқаптарын қайта жаңғырту, 100

мың га дейін суарудың үдемелі әдістерін қолдануды кеңейту, оның ішінде 51 мың га дейін тамшылап суару;

4) азық дақылдар өндірісінің өсуі;

5) ылғал қорларын сақтайтын технологияларды пайдалануды 12 млн га дейін, минералды тыңайтқыштарды - 4,5 млн га дейін, гербицидтерді 12 млн га дейін жеткізу;

6) суару суын, суармалы жерлерді тиімді және ұтымды пайдалану;

7) тұзданудың, ирригациялық эрозияның дамуының және топырақ құнарлылығы төмендеуінің алдын алу;

8) картоп және жеміс-көкөніс қоймаларының бір жолғы сақтау қуатын 1,2 млн тоннаға дейін жеткізу;

9) елдің фитосанитарлық қауіпсіздігін қамтамасыз ету, карантиндік және аса қауіпті зиянды организмдердің кіруінен және таралуынан сақтау;

10) бірегей және таңдамалы тұқымдардың өндірістік қажеттілігін қанағаттандыру;

11) астық қоймаларын салу және оларды жаңарту, астықтың экспорттық инфрақұрылымын дамыту;

12) тауарлық биржа арқылы сатудың мөлшерін ұлғайту.

13) қазақстандық астықтың экспорттық көлемі мен оның қайта терең өңдеу өнімін ұлғайту;

14) қолайлы көлік бағдарларын және астық пен ұн сатудың экспорттық инфрақұрылымын қалыптастыру.

5.2. Мал шаруашылығы саласын дамыту

Ескерту. 5.2-кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Мал шаруашылығында негізгі тірек ауыл шаруашылығы құрылымдардың мал шаруашылығы өнімінің өндіріс көлемін ұлғайтуға, малдың генетикалық әлеуетін арттыру және соның негізінде ішкі нарықтың, оның ішінде қайта өңдеу саласында, сапалы мал шаруашылығы өніміне қажеттіліктерін қанағаттандыру, сонымен қатар оның экспорттық әлеуетін құруға бағытталған.

Өндірістің көлемін және мал шаруашылығы өнімін бәсеке қабілеттілігін арттыруға:

шетелдік селекцияның құндылығы жоғары тұқымдық материалдарын (жануарларды, ұрық пен эмбриондарды) импорттау және олардың базасында асыл тұқымды шаруашылықтар-репродукторлар құру;

халықаралық талаптарға және стандарттарға сәйкес келетін жоғары сапалы сиыр етін өндіру үшін арнайы бордақылау алаңдарын салу;

сиыр етіне арналған отандық стандарттарды халықаралық талаптармен үйлестіру;

асыл тұқымды мал базасын нығайту және ғылыми сүйемелдеу мен мал шаруашылығында ірі ауқымды селекцияны жүзеге асыру арқылы мал мен құстың генетикалық әлеуетін ұлғайту;

азық дақылдарының тұқымдарын өндіру бойынша тұқым шаруа қожалықтарын көбейту, мал жайылымдары мен шабындықтарды ұтымды пайдалану және жақсарту, азық дақылдарға арналған егіс алаңдарын кеңейту арқылы тұрақты жем базасын құру және малдарды толық азықтандырумен қамтамасыз ету;

мал шаруашылығында орта және ірі тауарлы өндірісті қалыптастыру процестерін ынталандыру, саланы өнеркәсіптік негізге аудару;

қазіргі заманғы технологияларға негізделген жаңа және қолданыстағы мал шаруашылығы өндірісінің қуатын арттыру,

мал сою, мал шаруашылығы өнімін дайындау, сақтау, тасымалдау және өткізу бойынша инфрақұрылымды дамыту;

мал шаруашылығы өнімі өндірісінің технологиялық процесстерін жаңарту;

ветеринария жүйесін халықаралық стандарттар талаптарымен сәйкестендіру және ветеринариялық-санитариялық салауаттылықты, тамақ өнімінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

мал шаруашылығы саласын мемлекеттік қолдау шараларын ұлғайту;

мал шаруашылығы саласын кадрлық, ғылыми және ақпараттық-маркетингтің қамтамасыз ету арқылы қол жеткізіледі.

Асыл тұқымды қорды кеңейту және малдың генетикалық әлеуетін арттыру республика көлемінде малды өз төлінен өсіру бойынша біріккен жүйені енгізу, сондай-ақ мал мен құстың ең жақсы генотиптерін пайдалану арқылы жүргізілетін болады.

Бұл ретте малдың тұқымдық және өнімділік сапасын жақсарту мынадай нәтижелер арқылы қамтамасыз етіледі:

ірі ауқымды селекцияның негізінде мал шаруашылығында малды асылдандыруға бағытталған жұмыстарды жүргізу;

селекциялық процестерді жүргізу мен реттеуге және малдың генетикалық әлеуетін арттыруға мүмкіндік беретін қайтарымсыз, жалпыға бірдей қол жетімді бірыңғай ақпараттық-талдау жүйесін енгізе отырып, малдың асыл тұқымдық құндылығын индекстік бағалаудың халықаралық әдістемесіне көшу;

ірі ауқымды селекцияға қатысушы қожалықтарда бұқаларды ротациялау және жоспарды бекітуін сақтау;

етті малдың арнайы тұқымы бойынша асыл тұқымды репродукторларды құру жөнінде пилоттық жобаларды іске асыру;

ірі ауқымды селекцияның (ІМС) қатысушылары асыл тұқымды-селекциялық жұмысында сапалы селекциялық процессті ғылыми сүйемелдеу (СПҒС) қызметін көрсету.

Сонымен қатар етті және сүтті мал шаруашылығын, құс шаруашылығын, бройлерлік құс шаруашылығын дамытумен бірге мал шаруашылығы саласының шошқа, өнімді жылқы және түйе, панталық бұғы мен ара шаруашылығына да көп көңіл аударылады. Осы салалардың өнімі негізінен ішкі нарықтың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған. Жақын арадағы жылдар ішінде осы салаларда ауыл шаруашылығы құрылымдарында өнім өндірісінің көлемін өсіру, ішкі нарықты толықтыру үшін шығарылатын өнімінің ассортиментін көбейту және өнімнің бөлек түрлері бойынша сыртқы нарыққа шығу жоспарлануда.

Мал шаруашылығында экспорттық әлеуетті арттыру мәселесінің шешімі:

шетелдік селекцияның жоғары өнімді малдың етті асыл тұқымды сиырлардың жаңа шаруа репродукциялық жүйесін құру;

арнайы етті тұқымды мал басын көбейту;

шатыстың бірінші тұқымының гетерозис әсерін шығару үшін мал шаруашылығында өндіру және ауыспалы әдісті кеңінен қолдану;

етті тұқымдас бұқаларды құрама бағыттағы сиырлармен будандастыруды өткізу;

үй қожалықтарында тұқымсыз және өнімділігі төмен малды етті тұқымды бұқа-өндірушілерінің жасанды тұқымдандыруды қолдану жолымен ығыстыру арқылы қамтамасыз етіледі.

Ветеринария жүйесін халықаралық стандарт талаптарына сәйкестендіру мынадай жолмен жасалады:

жергілікті атқарушы органдарда құрылған ветеринария саласының барлық деңгейінде қызмет ететін бөлімшелерді қажетті сандармен толықтыру;

ауыл шаруашылығы малдарын және ветеринариялық-санитариялық бақылау объектілерін сәйкестендірудің біріккен жүйесін құру;

халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес ауыл шаруашылығы мал басына диагностикалық зерттеулер жүргізу;

малды союға арналған арнайы объектілерді салу (мал союға арналған пункттер, алаңдар, етті қайта өңдейтін кәсіпорындар);

ветеринарлық зертханаларды халықаралық стандарттар мен талаптарға сәйкес жабдықтау (құрылыс және материалдық-техникалық жабдықтау);

елдің эпизоотикалық салауаттылығын қамтамасыз ету және ауыл шаруашылығы мал өнімін халықаралық нормалардың деңгейіне дейін жеткізу.

Азық өндіру саласын дамыту.

Азық өндіру саласын дамыту және мал шаруашылығының мықты жемшөп

базасын құру мынадай іс-шараларды іске асыру арқылы жүзеге асырылатын болады:

суландыру арқылы қолданыстағы жайылымдық алқаптардың көлемін ұлғайту. Осы проблеманы шешу үшін 3500 мыңнан астам бұрын қолданыста болған шахталық құдықтарды қалпына келтіру көзделуде;

ауыспалы егістегі азық дақылдарының үлес салмағын 2011 жылдан бастап 11,8 %-дан ғылыми-негізделген 30 %-ға дейін жеткізу. Бұл ретте, суармалы жерлердегі азық дақылдарының алаңын 2011 жылдан бастап 2,5 мың гектардан 5 мың гектарға дейін кеңейту, негізінен қазір қолданылмайтын суармалы жерлерді қалпына келтіру және шаруашылық айналымға енгізу есебінен кеңейту міндеті тұр;

азық дақылдарының тұқым шаруашылығын дамыту. Қазіргі кезде біз шамамен 70 мың тонна азық дақылдарының тұқымын өндіреміз. Оны тұқым шаруашылықтарының желілерін кеңейту есебінен 207 мың тоннаға дейін ұлғайтуымыз керек. (Бүгінде бізде 10 оригинатор, 27 элиттұқымшар, 40 жаппай көбейтумен айналысатын тұқымшар бар).

3-кесте

Ескерту. 3-кесте жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Мал санын көбейту, олардың ауыл шаруашылығы құрылымдарындағы үлес салмағы, генетикалық әлеуетін дамыту

Мал саны	2009			2010			2011		
	мың бас	а / ш құрылымдарының үлес салмағы, %	асыл тұқымды мал басының үлес салмағы, %	мың бас	а / ш құрылымдарының үлес салмағы, %	асыл тұқымды мал басының үлес салмағы, %	мың бас	а / ш құрылымдарының үлес салмағы, %	асы тұқ ма бас үле сал %
Ірі қара мал	6095,2	18	5,6	6175,4	19,3	6,1	6280,0	20,5	6,8
Қой және ешкі	17369,7	30,8	12,0	17988,1	31,7	12,2	18650,0	32,8	12,9
Шошқа	1326,3	22,3	12,1	1344,0	24,7	13,0	1375,0	26,5	13,8
Жылқы	1438,7	30,4	5,5	1528,3	33,5	6,0	1625,0	36,3	6,5
Түйе	155,5	33,1	10,6	169,6	34,4	9,8	180,0	35,6	9,8
Құс	32686,5	56	10,7	32780,6	56,3	11,0	33220,0	56,7	11,3
Марал	9,6	100	99	10,2	100	98	10,5	100	99,0
Бұғы	1,3	100	100	1,5	100	74	1,7	100	88,0

Ара	58,8*	55,9	0,1	64,8*	12	3,8	66,2*	13	4,1
Мал саны	2012			2013			2014		
	мың бас	а / ш құрылымдарының үлес салмағы, %	асыл тұқымды мал басының үлес салмағы, %	мың бас	а / ш құрылымдарының үлес салмағы, %,	асыл тұқымды мал басының үлес салмағы, %	мың бас	а / ш құрылымдарының үлес салмағы, %	асы тұқ ма бас үле салі %
Ірі қара мал	6440,0	21,9	7,7	6610,0	23,5	10,0	6830,0	25,1	12,8
Қой және ешкі	19330,0	33,9	13,6	20050,0	35,0	15,3	20800,0	36,2	17,3
Шошқа	1415,0	28,3	14,9	1460,0	29,8	16,8	1500,0	31,0	19,0
Жылқы	1730,0	39,0	7,2	1830,0	41,8	8,1	1940,0	44,3	9,3
Түйе	190,0	36,8	9,8	201,0	38,3	10,0	212,0	39,6	10,0
Құс	33850,0	57,3	12,7	34540,0	57,9	14,7	35400,0	58,8	17,0
Марал	10,9	100	100	11,4	100	100	11,7	100	100
Бұғы	2,0	100	85,0	2,2	100	91,0	2,28	100	96
Ара	67,8*	14	4,3	68,8*	14,5	4,7	70,0*	14,8	5

*- мың ара ұялары

4-кесте

Ескерту. 4-кесте жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру көлемін өсіру

Өнім түрлері	2009 ж.	2010 ж.	2011 ж.	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.
Сойылған ет салмағы:						
шаруашылықтардың барлық санаттарында, мың тонна	896,3	937,4	980,0	1025,0	1080,0	1140,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарында, мың тонна	184,9	218,5	253,0	293,0	340,0	394,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарындағы үлес салмағы, %	20,6	23,3	25,8	28,6	31,5	34,6
Сүт:						
шаруашылықтардың барлық санаттарында, мың тонна	5303,9	5381,2	5490,0	5610,0	5750,0	5900,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарында, мың тонна	542,5	563,4	592,0	622,0	660,0	700,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарындағы үлес салмағы, %	10,2	10,5	10,8	11,1	11,5	11,9
Жүн:						

шаруашылықтардың барлық санаттарында, мың тонна	36,4	37,6	39,1	40,7	42,7	45,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарында, мың тонна	11,3	12,1	13	14,1	15,6	17,4
ауыл шаруашылығы құрылымдарындағы үлес салмағы, %	31,0	32,2	33,2	34,6	36,5	38,7
Жұмыртқа:						
шаруашылықтардың барлық санаттарында, млн. дана	3306,4	3720,4	4030,0	4320,0	4580,0	4830,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарында, млн. дана	1950,3	2372,3	2680,0	2990,0	3260,0	3500,0
ауыл шаруашылығы құрылымдарындағы үлес салмағы, %	58,9	63,8	66,5	69,2	71,2	72,5

Күтілетін нәтижелер:

1) барлық шаруашылық санаттарында орташа 5 жылдың ішінде 3-6 % шегінде, ауыл шаруашылығы құрылымдарында 8-13 % шегінде мал және құс санының жыл сайынғы өсімі;

2) ауыл шаруашылығы құрылымдары өндірген мал шаруашылығы өнімінің үлес салмағын еттің 20 %-дан 30 % дейін, сүттің - 10 %-дан 15 % дейін, жұмыртқаның - 59 %-дан 68 % дейін, жүннің - 31 %-дан 39 % дейін өндірісінің жалпы көлемінен арттыру;

3) ауыл шаруашылығы малының жалпы санында асыл тұқымды мал басының үлес салмағын ұлғайту;

4) мал шаруашылығы өнімінің экспорттық әлеуетінің өсімі және ішкі нарықта импорттық құс етінің үлесін 2 есе азайту;

5) қайта өңдеу кәсіпорындарын отандық өндірілген мал шаруашылығы шикізатымен қамтамасыз ету;

6) 2016 жылы 60 мың тонна ет экспорттау үшін жағдай жасау;

7) республиканың асыл тұқымды мал шаруашылығы қорын нығайту;

8) мал шаруашылығына кең көлемді селекцияны енгізу;

9) малдың жаңа жоғары өнімді тұқымын өсіру ареалын кеңейту;

10) ауыл шаруашылығы мал өнімділігінің дәрежесін көтеру;

11) мал шаруашылығы өнімін экспорттық нарықтарға бөгетсіз өткізу үшін жағдайлар жасау;

12) ветеринарлық жүйені халықаралық нормаларға, стандарттарға және талаптарға сәйкестендіру;

13) аумақтың эпидемиологиялық және эпизоотиялық салауаттылығын қамтамасыз ету;

14) ауыл шаруашылығы жануарларының өріс аударуын есепке алу мен бақылаудың жөнге келтірілген жүйесінің жұмыс істеуі;

15) 2014 жылға қарай 2 300 сою пункттерін, ауыл шаруашылығы

жануарларын союға арналған алаңдарды, қайта өңдеу кәсіпорындарын, 5000 мал қорымдарын, 114 аудандық бір түрлі ветеринариялық зертханаларды, материалдық-техникалық жабдықталған микроорганизмдер үшін био қоймаларды салу негізінде елдің ветеринариялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

16) мал шаруашылығы саласында 5 жылдың ішінде 14 000-ға дейін жұмыс орындарын құру;

17) 1 басқа қолданылатын азық бірлігінің көлемін 32 центнерге дейін жеткізу.

Ескерту. Кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

5.3. Тауарлық балық өсіруді дамыту

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, балық қорын ұлғайту және оның биологиялық әралуандылығын сақтау тауарлық балық өсіруді дамытусыз мүмкін емес.

Тауарлық балық шаруашылығы қазіргі су дақылдарына негізделген ең басты құрастырушы бөлігі болып табылады.

Қазіргі кезде табиғи су қоймаларынан балық аулау көлемі өзінің ең жоғарғы белгісіне жетіп қалғанын ескере отырып, тауарлық балық өсіру сияқты балық шаруашылығын дамыту бағытын іске асыру қажет.

БҰҰ азық түлік және ауыл шаруашылығы ұйымының мәліметтері бойынша балық шаруашылығы басым бағыттардың бірі болып табылады. Әлемде су дақылдары өнімінің жылдық өсу карқыны 8,7 %-ды құрайды. Осылайша, ақуыз бірлігіне қайта есептегенде бір тонна балық өнімі өндірісінің өзіндік құны ірі қарамал етінің өзіндік құнынан 2,6 есе, ал құстан 1,5 есе төмен.

Қазіргі кезде балықты тұтыну көрсеткіші халықтың жан басына шаққанда орташа әлемдік деңгейінің жартысын құрайды.

Соңғы кезде балық аулау көлемінің төмендеу үдерісі байқалады. Басты себептің бірі балық кәсіпшілігі жағынан ресурстарға жүктеменің артуы болып табылады. Табиғи су айдындарына балық жіберу есебінен балық ресурстарының қайта өндірісі, балық ресурстарының жағдайын тұрақты деңгейде ұстап тұруға мүмкіндік береді, дегенмен, Қазақстанның балық өнімінің көлемін ұлғайту мәселесін шешпейді, сондықтан халықтың балық тағамдарына деген қажеттілігін импорт арқылы қамтамсыз етуге мәжбүр етеді.

Қалыптасқан жағдайдан шығудың жалғыз жолы балық саласының басым бағыты тауарлық балық шаруашылығын дамыту болып табылады, бұл азық-түлік тауарларының ішкі нарығын 80 пайыздан астам отандық тамақ өнімімен және 2014 жылдың соңына қарай елдің азық-түлік қауіпсіздігі қамтамасыз етуге әсер етеді.

Тауарлық балық өсіру өнімнің өндірісін ұлғайту, бәсекеге қабілеттілігін арттыру мақсатында тауарлық балық өсіру өнімінің өндірісіне жұмсалған шығындарды ішінара өтеуге және тауарлық шаруашылықтарда құнды балық түрлерін генетикалық таза желілерінің аналық табындарын күтіп-бағуға субсидия бөлу арқылы отандық су дақылдары өнімін өндірушілерге мемлекеттік қолдау көрсету шаралары қолданылатын болады.

Осы бағыттарды іске асыру 2014 жылы тауарлық балық өнімінің өндірісін 6 мың тоннаға дейін ұлғайтуға мүмкіндік береді.

5-кесте

Тауарлық балық өнімін өсіру

тонна

2009 жыл	2010 жыл	2011 жыл	2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл
303	500	700	1000	2000	6000

5.4. Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу саласын дамыту

Ескерту. 5.4-кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Субсидиялау бойынша сыйақы ставкаларының қамтылуын ұлғайтуға және қайта өңдеу кәсіпорындарының шығындары үшін шығаратын өнімдердің бәсекеге қабілеттілігін көтеру жолымен олардың халықаралық стандарттарға көшуі, қайта өңдеу өнімі және тамақ өнеркәсібінің индустриялық-инновациялық дамуы техникалық және технологиялық кәсіпорындарды қайта жарақтандыру есебінен қол жеткізіледі.

Соның нәтижесінде технологиялық жабдықтарды жаңарту және қуаттылығын ұлғайту, шикізатты дайындау жүйесін жетілдіру арқылы 2014 жылға қарай еттің, сүт өнімдерінің, өсімдік майының өнеркәсіптік өндірісі 2010 жылға қарағанда 1,5 -1,7 есе, қант 17 %, жеміс-көкөніс консервілері 21,4 % көбейеді.

Бұл ретте 2014 жылға қарай еттің 27 % дейін, сүттің 40 % дейін, жеміс және көкөністің 12 % дейін қайта өңдеу үлестері көбейеді.

Мемлекеттік қолдаудың негізгі шаралары өндірістің және сақтаудың қазіргі ресурс үнемдейтін қалдықсыз технологияларды енгізу негізінде ел үшін стратегиялық маңызы бар тамақ өнімдерінің өндірісін сақтауға және ұлғайтуға бағытталады.

Кластерлік бастаманы және ауылдық кооперацияларды дамыту арқылы ауыл шаруашылығы өнімінің өндірісін қайта өңдеу өнеркәсібімен ықпалдастыру жөніндегі жұмыс жанданады, 2014 жылға қарай 455 ауылдық кооперативтердің құрылысы болжануда.

Ауыл шаруашылығы өнімінің импортын алмастыру және ет-сүт тағамдарының, құс етінің және қанттың импорттық үлестерін қысқартуға қол жеткізу жөніндегі іс-шараларды сәтті іске асыру жоспарланып отыр.

Тамақ саласын дамыту ішкі нарықта отандық өндірілген азық-түлік тауарларының үлес салмағын бүгінгі 74 %-дан 2014 жылы 80 %-ға дейін жеткізуге және республиканың азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, сыртқы нарықта алдыңғы қатарлы орын алу үшін отандық өнімнің ұлттық бәсекелестік басымдылығын дамытуға мүмкіндік береді.

Арнайы бағдарламаларды іске асыру, көліктік-логистикалық жүйені қалыптастыру арқылы елдің ішінде қайта өңдеу өнімдерін өткізу нарықтары құрылады.

6-кесте

Қайта өңдеу саласын дамыту болжамы

Іс-шаралар		2010ж.	2011ж.	2012ж.	2013ж.	2014ж.
Өндіріс көлемінің өсуі, мың тонна:						
ет өнімдері (етке қайта есептегенде) (құс етін қоспағанда)	124,5	148,7	162	176	193	220
сүт өнімдері (сүтке қайта есептегенде)	1 254,5	1 511,5	1 980,9	2 167,8	2 366,4	2 583,6
өсімдік майлары	206,7	220,0	238,0	269,5	301	333
қант	385,2	452,7	485	500	514	529
оның ішінде қызылша қанты	23,2	66	72	78	84	90
өндірілген қанттың жалпы көлеміндегі қызылша қантының үлесі, %	5,3	14,5	14,8	15,6	16,3	17
Қайта өңделген ауыл шаруашылығы шикізатының үлесін ұлғайту, %						
Ет (барлығы)	21,6	23	24	25	26	27
Сүт	27,4	31,0	34,4	36,0	38,0	40,0
Жеміс және көкөніс	2,5	5,2	6,9	5,6	10,3	12
Отандық өндіріс есебінен ішкі нарықтың қажеттілігін қанағаттандыру, %:						
ет тағамдарымен	73,4	76,7	78	79	80	81,5
сүт тағамдарымен	64,3	67,9	73,8	75,7	77,3	79
өсімдік майымен	71,8	75,0	75,5	75,9	76,4	76,8
қантпен	80,0	80,0	81,0	82,0	82,0	82,0
қайта өңделген жеміс және көкөніс өнімдерімен	33,6	33,9	35,1	36,0	37,6	38,7
Жаңа жұмыс орындарын құру, барлығы - 2300		349	434	487	515	515

5.5. Өнімдер сапасын бақылау жүйесін қалыптастыру

Тамақ өнімдерінің қауіпсіздігіне мейлінше аз талап белгілеу мақсатында агроөнеркәсіп кешені өніміне техникалық регламенттер әзірленіп, бекітіледі.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі техникалық регламенттерді әзірлеу жоспарына сәйкес Қазақстан Республикасының 14 техникалық регламентін әзірледі, тағы да 5 жоба мемлекеттік органдармен және мүдделі тараптармен қарастыру және келісу кезеңінде. Сонымен бірге, ЕурАзЭҚ бірінші кезектегі техникалық ережелерді әзірлеу кестесіне сәйкес Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі өз құзыреті шегінде АӨК өнімі бойынша ЕурАзЭҚ-тың 6 техникалық ережесін әзірлеуге қатысады.

Техникалық ережелердің қабылдауының мақсатқа жетуін және сәтті қолдануының бірден-бір шарты техникалық ережелердің енгізілуі және бейімделуі болып табылады, техникалық ережелердің қабылдаған нормаларына қатысты мүдделерін қозғағанда, ғылыми-зерттеу мекемелерінің, кәсіпорындардың және қоғамдық бірлестіктер саласында, техникалық ережелерді әзірлеушілерінің қатысуымен семинарлар, кеңестер, «дөңгелек үстелдер» өткізу болжануда.

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі АӨК өнімінің бәсекеге қабілеттілігін және сапасын жоғарлату мақсатында еліміздің аймақтарында қолданыстағы стандарттардың және нормативтік базаны өзектілендіру және қайта қарастыру бойынша, сонымен қатар халықаралық талаптарға сәйкес мемлекеттік стандарттардың үйлесімділігін қамтамасыз ету шараларын жүзеге асыруда.

Қазақстан Республикасының аймақтарында АӨК саласы бойынша 2083 стандарттар қолданыста, соның ішінде МемСТ - 1771, ҚРСТ - 377, олардың 214 үйлесімделген стандарттар, бұл 56,7 %-ды құрайды.

Алдын ала талдау нәтижелері бойынша ауыл шаруашылығы өніміне қажетті стандарттар кемінде 250-ді құрайды.

Сонымен қатар, агроөнеркәсіп кешенінде кәсіпорындарды тамақ өнімдерін қауіпсіздендіруді және менеджмент сапасын халықаралық жүйеге жеделдетіп өткізу процестері ынталандыруда. Осыған байланысты агроөнеркәсіп кешені субъектілеріне халықаралық стандарттарды сертификаттау және енгізу, әзірлеу қызметінің құнын азайту жөніндегі республикалық бюджеттік бағдарлама жүзеге асырылуда.

Бүгінгі күні ИСО және ХАССП стандарттарын енгізген кәсіпорындардың саны 323 дейін жетті, менеджмент сапасы жүйесін енгізуге өндірісті әзірлеу және дайындау кезеңінде 84 кәсіпорын тұр. 2014 жылдың соңына ИСО және ХАССП стандарттарын енгізген кәсіпорындардың саны 500-ге дейін көбейеді.

5.6. Азық-түлік тауарларын мемлекеттік сатып алудағы қазақстандық қамтуды дамыту

Біздің республика азаматтарының әл-ауқатын және өмір сүру деңгейін көтеруге бағытталған индустриялық-инновациялық саясатты іске асырудың қазіргі заманғы кезеңінде басты және өзекті бағыты қазақстандық қамтуды дамыту болып табылады.

Бұл бағыттың аса маңызды және бірінші дәрежелі міндеттерінің бірі тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудың жалпы көлеміндегі қазақстандық қамтудың үлесін ұлғайту болып табылады.

Осыған байланысты, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қазақстандық қамту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 29 желтоқсандағы Заңына сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтардан бастап бекітілген тізбеге сәйкес азық-түлік тауарларын тек қана отандық тауар өндірушілерден мемлекеттік сатып алуды көздейтін норма қолданысқа енді.

Тиісті тізбе «Отандық тауар өндірушілерден сатып алынатын азық-түлік тауарларының тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 17 мамырдағы № 423 қаулысымен бекітілді, ол мынадай азық-түлік тауарларын қамтиды:

ұн (барлық түрлері);
нан, нан өнімдері;
макарон өнімдері;
жарма (қарақұмық, сұлы, майда, арпа, күріш);
кондитерлік өнімдер;
ішетін сүт, кілегей;
сары май және өсімдік майлары;
ашыған сүт өнімдері;
ет (жас, консервіленген), ет өнімдері;
шұжық өнімдері;
тауық жұмыртқасы;
тұз, оның ішінде йодталған ас тұзы;
алкогольсіз сусындар, шырындар, ыдысқа құйылған ауыз суы.

Отандық өндірушілерден азық-түлік тауарларын мемлекеттік сатып алуда қазақстандық қамтуды одан әрі дамыту жүзеге асырылады, оның ішінде Қазақстан Республикасының тиісті заңнамалық және нормативтік құқықтық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу, сондай-ақ, отандық өндірушілерден азық-түлік тауарларын мемлекеттік сатып алу бойынша мониторинг жүйесін қалыптастыру есебінен жүзеге асырылады.

Бұдан басқа, жедел түрде отандық өндірушілерден азық түлік тауарларын басымды сатып алуды қамтамасыз ету бойынша техникалық шаралар, оның ішінде мемлекеттік сатып алулардың электронды жүйесін СТ-KZ нысанды сертификат алған отандық кәсіпорындардың базасымен ықпалдастыру жолымен қабылданатын болады.

Қазақстандық қамтуды дамыту дайын өнімді өткізудің қосымша, кепілді және тұрақты нарығын құру арқылы отандық тамақ және қайта өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарын қолдауды қамтамасыз етуге, 2014 жылдың соңына қарай азық-түлік тауарларының өндіріс көлемін ұлғайтуға мүмкіндік береді, оның нәтижесі мультипликативтік әсерін дамытып, оның ішінде қосымша жұмыс орындарын құруға әкеледі.

Отандық кәсіпорындарды қолдаудың қуатты құралы болып табылатын қазақстандық қамтуды дамыту отандық азық-түлік өнімдерінің сапасын жақсартуға және азық-түлік тауарларының ішкі нарығын 80 %-дан астам отандық тамақ өнімдерімен қамтамасыз ету жөніндегі алға қойылған міндеттерге қол жеткізуге ықпал ете отырып, олардың сыртқы нарықтарға жеткізілу көлемін ұлғайтуға және аграрлық саласының экспорттық әлеуетін ел экспортының жалпы көлемінде 2009 жылғы 4 %-дан 2015 жылы 8 %-ға дейін ұлғайтуға мүмкіндік береді.

5.7. Энергия тиімділігін және энергия үнемдеуді арттыру

Ауыл шаруашылығы саласында Бағдарламаны іске асыру барысында ресурс және энергия үнемдеуге бағытталған бірқатар іс-шараларды іске асыру жоспарланып отыр:

1) егіншілік дақылдарын ұлғайтуды ынталандыру;

2) қазіргі заманғы ылғал қорын және су үнемдегіш технологияларды өндіріске енгізу;

3) ауыл шаруашылығы өндірісін ірілендіру және қазіргі заманғы агротехнологияларды енгізу есебінен шикізат сапасын арттыру;

4) суаруға арналған суды тиімді және ұтымды пайдалануды ынталандыру;

5) суармалы жерлердің өнімділігін сақтау және арттыру;

6) кең көлемді селекция негізінде генетикалық әлеуетті арттыру;

7) етті және сүтті мал шаруашылығын дамытуда инновациялық технологияларды енгізу;

8) табиғи жайылымдарда малдарды жайып семіртудің аз шығынды технологияларын пайдалану;

9) қайта өңдеу кәсіпорындарын техникалық және технологиялық қайта жарақтау үшін жағдай жасау;

10) қайта өңдеу кәсіпорындарын халықаралық сапа стандартына өтуге ынталандыру;

11) ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірудің және сақтаудың қазіргі заманғы ресурс үнемдеуші қалдықсыз технологияларын енгізу.

7-кесте

Р/с	Іс-шаралар	Өлшем бірлігі	Энергетикалық ресурстардың шығыны (эл. энергиясы, жылу энегриясы, отын) бірлігіне (Гдж/бір.)		Энергетикалық ресурстардың төмендеуі бойынша нысаналы индикатор, бірлігіне (%)	Есепті кезең (%)				
			Базалық жыл (2008)	2014 жыл		2010 жыл	2011 жыл	2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Өсімдіктен алынатын өнімдер өндірісі	мың тонна								
1.	Астық өндірісі	мың тонна	3,5	3,4	97,0	99,0	98,8	98,0	97,7	97,0
2.	Майлы дақылдар өндірісі	мың тонна	11,1	11,0	99,0	99,8	99,6	99,4	99,2	99,0
3.	Қант қызылшасының өндірісі	мың тонна	0,75	0,65	86,0	97,0	94,6	92,0	89,0	86,0
4.	Күріш өндірісі	мың тонна	2,5	2,4	96,0	99,2	99,4	97,6	96,8	96,0
5.	Шитті мақта өндірісі	мың тонна	4,7	4,6	98,0	99,5	99,0	98,7	98,2	98,0
6.	Көкөніс өндірісі	мың тонна	0,42	0,32	76,0	95,0	90,0	85,7	80,0	76,0
7.	Картоп өндірісі	мың тонна	0,59	0,49	83,0	96,0	93,0	89,0	86,0	83,0
8.	Жеміс, жидек және жүзім өндірісі	мың тонна	0,93	0,83	89,0	97,8	95,6	93,5	91,0	89,0
	Малдан алынатын өнімдер өндірісі	мың тонна								
	Биязы жүн өндірісі	тонна	3,7	3,6	97,0	99,5	98,9	98,0	97,8	97,0
	Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу									
9.	Ет өнімдерінің өндірісі	тонна	7,26	6,90	95,0	99,5	99,0	98,5	97,0	95,0
10.	Өсімдік майының өндірісі	тонна	6,63	6,30	95,0	99,5	99,0	98,5	97,0	95,0

11.	Сүт өнімдерінің өндірісі	тонна	1,13	1,08	95,0	99,5	99,0	98,5	97,0	95,0

5.8. Шебер-жоспарлар және агроөнеркәсіптік кешенді өңірлік деңгейде дамыту бағдарламасы нақтылау

Ескерту. 5.8-кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

АӨК басым бағыттарын жедел дамыту мақсатында осы бағдарлама шеңберінде келесі бағыттар бойынша 8 шебер-жоспар әзірленді:

астықты өндіруді, тереңнен қайта өңдеуді және экспорттауды дамыту;

майлы дақылдарды өндіруді және қайта өңдеуді дамыту;

жеміс-көкөніс өнімдерін өндіруді және қайта өңдеуді дамыту;

қант қызылшасынан ақ қант жасауды дамыту;

ет және ет өнімдерін өндіруді және экспорттауды дамыту;

жүнді және оның тереңнен қайта өңделген өнімдерін өндіруді, экспорттауды дамыту;

сүт және сүт өнімдерінің өндірісін дамыту;

құс шаруашылығын дамыту (құс еті).

Әрбір шебер-жоспар қажетті өндірістік көрсеткіштер туралы толық ақпараты бар өндірістік бағдарламалардан және онда облыстар бөлінісінде нәтижелерге барынша жылдам қол жеткізуге арналған іс-шаралар бойынша жауапкершілік деңгейі бөлінген және инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде кәсіпкерлік құрылымдар үшін бағдарлаушы қызметін атқаратын ұйымдастыру жоспарынан тұрады.

Осы Бағдарламада АӨК салаларын дамытудың негізгі жалпы республикалық параметрлері көрсетілген. Олар шынайы мүмкіндіктерге негізделген және тиісті өңірлік бағдарламаларда көрініс тапқан нақты өңірлік параметрлермен бекітілуі тиіс.

Осыған байланысты, АӨК-ні дамытудың өңірлік бағдарламаларын барынша нақтылы нысанда әзірлеу болжанып отыр, атап айтқанда, өңірдің агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың басымды бағыттарының барынша тиімді даму нұсқаларының техникалық негіздемесі түрінде әзірленуі керек, яғни, олар саланың басымды бағыттары бойынша болашақ бизнес-жоспарлардың техникалық негіздемелерінің нақты жинағы болуы тиіс.

Бұл ретте, әрбір басым бағыт бірыңғай міндетті шешу - аталған бағытты жедел және тиімді дамыту және алға қойған нәтижелерге қол жеткізу үшін кооперация немесе кластер арқылы өзара экономикалық байланысқан әлеуетті серіктестердің нақты тізімі бар жеке АӨК нысанына ие болуы тиіс.

Әрбір облыстың өңірлік мамандануын айқындау кезінде ауыл шаруашылығы

өнімдерінің негізгі түрлері бойынша өндірістік көрсеткіштерге талдау жасалды және өнім өндірудің жалпы көлемінде облыстардың үлесі анықталды. Мысалы, 2009 жылы бидай өндірісінің жалпы көлемінде Ақмола, Қостанай, Солтүстік Қазақстан облыстарының үлесі 81,4 % (тиісінше 25,9 %, 27,1 %, 28,4 %) құрады, ет өндірісінде көшбасшылар Алматы облысы - 16,8 %, Қостанай облысы — 16,5 %, Шығыс Қазақстан облысы - 12,6 % болып табылды, сүт өндірісінің негізгі көлемі Шығыс Қазақстан облысына - 13,2 %, Алматы облысына - 12,6 %, Қостанай облысына - 12,0 %, Оңтүстік Қазақстан облысына - 11,6 %, Солтүстік Қазақстан облысына - 10,8 %-дан келеді, негізгі жүн өндірушілері Алматы, Оңтүстік Қазақстан, Жамбыл, Шығыс Қазақстан облыстары болып табылады, олардың үлесіне жалпы өндірістің 68 % (облыстар бойынша тиісінше 21,6 %, 19,0 %, 15,0 %, 12,4 %) келеді.

Көрсетілген бағыттарды және іс-шараларды іске асыру өңірлердің ерекшелігін есепке ала отырып олардың кешенді дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, бұл ретте кәсіпкерлік құрылымдары және қаржы институттары өңірдің агроөнеркәсіптік кешенінің басымды бағыттарын дамытудың және инвестиция тартудың оңтайлы нұсқалары туралы жан-жақты ақпарат алады.

Басым бағыттар бойынша накты агроөнеркәсіптік кешеннің сұлбасы көрсетілген АӨК-ні дамытудың өңірлік бағдарламасы әзірленетін болады.

8-кесте

Өңірлік агрокешендерді қалыптастыруға арналған басым бағыттар тізбесі

Алматы облысы	Ақмола облысы	Атырау облысы	Ақтөбе облысы
ет құс шаруашылығы сүт жеміс және көкөніс майлы дақылдар қант қызылшасы жемшөп дақылдары балық жүн	құс шаруашылығы ет сүт көкөніс, картоп астық майлы дақылдар	ет түйе шаруашылығы балық жүн	ет сүт өнімді жылқы шаруашылығы майлы дақылдар жемшөп дақылдары құс шаруашылығы жүн
Жамбыл облысы	Батыс Қазақстан облысы	Қарағанды облысы	Қызылорда облысы
ет құс шаруашылығы жеміс-жидек майлы дақылдар қант қызылшасы жемшөп дақылдары жүн	ет құс шаруашылығы жүн өнімді жылқы шаруашылығы майлы дақылдар жемшөп дақылдары	ет сүт көкөніс, картоп астық картоп өнімді жылқы шаруашылығы құс шаруашылығы	ет қаракөл елтірісі (терілер) түйе шаруашылығы көкөніс, бақша дақылдары жемшөп дақылдары күріш балық
Қостанай облысы	Маңғыстау облысы	Павлодар облысы	

ет құс шаруашылығы сүт астық майлы дақылдар картоп	ет түйе шаруашылығы балық жүн	ет сүт өнімді жылқы шаруашылығы майлы дақылдар жемшөп дақылдары картоп
Шығыс Қазақстан облысы	Солтүстік Қазақстан облысы	Оңтүстік Қазақстан облысы
ет құс шаруашылығы сүт көкөніс, картоп майлы дақылдар жемшөп дақылдары жүн ара шаруашылығы мүйізді марал шаруашылығы	ет сүт көкөніс, картоп астық майлы дақылдар құс шаруашылығы	ет құс шаруашылығы сүт көкөніс, бақша дақылдары мақта жеміс-жидек, жүзім ара шаруашылығы майлы дақылдар жемшөп дақылдары жүн қаракөл елтірісі (терілер)

5.9. АӨК салаларын ғылыми, ақпараттық және кадрлық қамтамасыз ету

Экономиканы инновациялық дамыту үшін АӨК технологиялық дамыту саласындағы мемлекеттің барлық мүмкіндіктері мен ресурстарын пайдалану қажет. Осыған байланысты, аграрлық зерттеулердің Қазақстан-Израиль қорын құру, сондай-ақ, Қазақстанның Австралия, Бразилия, Канада, Аргентина және т.б . сияқты дамыған аграрлық елдермен бірлескен халықаралық ғылыми-зерттеулер жобаларына қатысуы бойынша шаралар қабылдау жоспарланып отыр.

АӨК дамуының басымдығына және қажеттілігіне сәйкес АӨК саласындағы ғылыми зерттеулер жалғаса береді. Зерттеулер аясы шетелдік жетекші ғылыми орталықтармен бірлескен зерттеулер жүргізу тәжірибесін дамыту, ғылыми топтардың құрамына шетел ғалымдарын тарту, табысты қолданылған шетелдік технологияларды Қазақстан Республикасында қолдану шарттарына бейімдеу есебінен кеңейтілетін болады.

Бәсекеге қабілетті білімді генерациялауға және тәжірибеге енгізуге бағытталған АӨК-нің тиімді салалық инновациялық жүйесін қалыптастыру АӨК-дегі инновациялық саясаттың басым бағыты болып қала береді.

Ақмола облысы «Ғылыми» кентінде түрлі бейіндегі отандық ғылыми-зерттеу ұйымдарының ресурстарын тарта отырып, ең үздік әлемдік стандарттарға сай келетін халықаралық деңгейдегі ғылыми-білім беру кешенін ұйымдастыру жоспарланып отыр.

Генетикалық қорларды ғылыми мақсатта зерттеуге, сақтауға және пайдалануға жағдай жасау мақсатында Ұлттық генетикалық қорды сақтау қоймасын құру жоспарланып отыр.

Бұдан басқа, мал шаруашылығы инновациялық инфрақұрылымының жаңа объектілерін салу, дәнді дақылдар генетикасын зерттейтін Австралия-Қазақстан зертханасын құру, сондай-ақ, АӨК саласында 11 жоғары технологиялық жобаны іске асыру жоспарлануда.

Білім тарату жүйесі одан әрі дамиды. Құрылған орталықтарда АӨК субъектілерін жоғары тиімді технологияларын тәжірибеде қолдану, оның негізінде бәсекеге қабілетті инжинирингтік қызмет сызбасының дамуы бойынша тікелей кеңес беру функционалы дамитын болады.

Аграрлық ғылымның кәсіпкерлік сектор субъектілерімен өзара іс-қимылы ең озық әлемдік тәжірибені Қазақстан Республикасы экономикалық жағдайларында бейімдеуге негізделген жаңа құрал арқылы дамитын болады.

Трансферттер және агротехнологияны коммерцияландыру саласындағы құрал мемлекеттік-жеке меншік әріптестігі қағидаттарын қолдана отырып келесі бағыттарға негізделетін болады:

технологияларды оқшаулау;

инновациялық компанияларды құру;

зияткерлік меншікті басқару;

келісім шартты зерттеу және индустрия үшін қызмет көрсету.

Жас мамандарды аграрлық ғылымға тарту үшін сыйақы беру және еңбекке ынталандыру, сондай-ақ ғылыми қызметкерлерді әлеуметтік қолдау жүйесі күшейтілетін болады.

Нарықтық ақпарат құрылымның басым рөлі бағалық, маркетингтік, биржалық және анықтама ақпаратына беріледі, ол АӨК субъектілеріне тиімді нарықтық ағымды жолға қоюға, операциялық шығындарды қысқартуға және агробизнесте ең жақсы өтімді саясат жүргізуге мүмкіндік береді. Сондықтан, мониторинг және нарықтық жағдайды жедел зерделеу, сондай-ақ АӨК салаларының дамуын талдау жүйесін одан әрі жетілдіру жоспарлануда.

2010 — 2011 жылдар аралығында АӨК субъектілерін өндіріс құрылымын оңтайландыру және қайта өндіріс қатерін азайту үшін әлемдік және отандық нарықтар конъюнктурасын дамытудың ықтимал нұсқалары туралы болжамды ақпаратпен қамтамасыз ету мақсатында ауыл шаруашылығының дамуын болжамдау жүйесін құру жоспарланып отыр. Сонымен қатар, 2010 жылдан бастап саланың ерекшелігін есепке алатын және өндірістік күштерінің аумақтық орналасуы мен жаңа өндірістерді құру немесе барларын жаңарту туралы шешім қабылдау үшін Қазақстан Республикасындағы өндірістік қуаттардың жай-күйі туралы қажетті ақпаратты беретін АӨК-ні индустрияландыру картасын жасау жоспарлануда.

2011 жылдан бастап «ҚазАгроМаркетинг» АҚ ақпараттық-логистикалық орталықтарының қызметін қамтамасыз ету және одан әрі дамыту жоспарланып

отыр, бұл АӨК субъектілерін жеміс-көкөніс өнімдерінің көтерме бағасы және жеткізу көлемі туралы маңызды ақпаратпен жедел қамтамасыз етуге және ел өңірлерінің көтерме сауда нарықтарына жеміс-көкөніс өнімдерін жеткізуді жүйеге келтіруге мүмкіндік береді.

Бұдан басқа, тәжірибе көрсеткендей, АШТӨ арасында өткізілген кеңестік жұмыс шаруашылық қызметтің бағытын таңдау және өндірісті ұйымдастыру жөніндегі ұсынымдармен сүйемелденуі тиіс. Сондықтан «арнайы қызмет көрсету» қызметін пайдаланушылар аясы кеңейтілетін болады.

АШТӨ арасында өңірлік, өңіраралық және сыртқы экономикалық іскерлік байланыстарды кеңейту мақсатында форумдар, көрмелер және жәрмеңкелер өткізу бойынша жұмыстар жалғаса беретін болады.

2014 жылға «e-Agriculture» АӨК біріккен автоматтандырылған басқару жүйесін барлық аудан орталықтарында енгізу аяқталады. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі ұсынатын «электрондық үкімет» порталы арқылы кеңейтілген электрондық қызмет тізбесі бойынша жұмыстары жалғаса береді.

Кадрмен қамсыздандыру саласы бойынша бұдан әрі кадрларды даярлау жүйесін жетілдіру, сонымен бірге жас білікті мамандарды ауылдық өңірлерге ынталандыру және тарту жұмыстары жүргізіліп жатыр.

Атап айтқанда, қолданыстағы заңнамаға мынадай тиісті өзгерістер мең толықтырулар енгізу қарастырылуда:

ветеринар мамандығы бойынша, мемлекеттік тапсырыс квотасымен білім алған ауыл жастары арасынан азаматтар оқу орнының бітіргеннен кейін ауылдық аумақта кемінде үш жыл міндетті түрде жұмыс істеуі енгізіледі;

ауылға келген ауыл шаруашылығындағы жас маманға, қосымша әлеуметтік көмек ретінде:

бірреттік көтерме жәрдемақы (ветеринария саласындағы бюджет ұйымдарындағы және жергілікті мемлекеттік басқару мемлекеттік қызметкерлер мамандарына):

тұрғын үй алуға бюджеттік кредит беру;

үй шаруашылығын жүргізу үшін жеңілдетілген кредит беру.

Аграрлық сектордың қажеттілігіне байланысты жоғары білімді және жоғарғы білімнен кейінгі білімді кадрлар даярлау, сонымен қатар техникалық, ауыл шаруашылығындағы кәсіптік білім және ветеринария мамандықтарына мемлекеттік білім беру тапсырысы ұлғаяды.

Аудандардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жергілікті бюджет есебінен ауыл шаруашылығы және ветеринария мамандықтары бойынша техникалық және кәсіби білімі бар мамандарды даярлауға мемлекеттік білім тапсырысын ұлғайту болжанады. Бұдан басқа, 2014 жылдың соңына қарай

кәсіптік лицейлердің құрылысы ауылдық аумақтарда, олардың жоқ жерлерде аяқталатын болады.

Техникалық және кәсіптік білімі бар (бұдан әрі - ТжКБ) мамандарын даярлау сапасы ауыл шаруашылығы басымды мамандықтар бойынша кәсіби стандарттарды әзірлеуде жұмыс берушілердің және АӨК қауымдастықтарының қатысуы, сондай-ақ аграрлық сектор мамандықтары бойынша ТжКБ бітірушілердің біліктілігін тәуелсіз сертификаттау салалық жүйесін енгізу арқылы қамтамасыз етіледі.

9-кесте

АӨК салаларын ғылыми, ақпараттық және кадрлық қамтамасыз ету көрсеткіштерінің болжамы

Іс-шаралар	2009 ж.	2010 ж.	2011 ж.	2012 ж.	2013 ж.	2014 ж.
А/ш және басқа да дақылдардың жаңа сорттары мен гибридтерін құру, бірлік.	36	20	30	25	28	33
Отандық селекция сорттары егілген астық дақылдарын егіс алаңдарының астық дақылдарын жалпы егіс алаңдарынан үлесі, %	47	50	55	57	57	58
Генетикалық, биотехнологиялық, биохимиялық, физиологиялық және басқа да әдістерді қолдана отырып, тұқымдардың, типтердің және а/ш жануарларының, құстардың, балықтардың, аралардың, микроорганизмдер штаммдарының тұқымдарын, түрлерін және жүйесін құру, бірлік.	2	4	7	2	4	5
АӨК-ге ресурс- және энергия үнемдеуші экологиялық қауіпсіз агротехнологияларды енгізу, млн. га	7,5	8,0	8,5	8,8	9,0	10
Зертханаларды құру, бірлік.	-	-	2	-	-	-
Селекциялық жылыжайлар құру, бірлік.	1	1	1	-	5	-
Мал шаруашылығында инновациялық-инфрақұрылымдар объектілерін құру, ед.		8	4			
Аграрлық салада білімді өндіріске жеткізу жүйесі арқылы мамандар мен фермерлерді оқыту, адам.	1350	1300	2000	2375	2675	3000
Жоғарғы технологиялық инновациялық компанияларды және жобаларды дайындау, бірлік.	2	3	2	2	3	1
Шетелдік генетикалық материалдардың трансферті, бірлік.	-	-	1000	1000	1000	1000
Халықаралық ауыл шаруашылығы зерттеулерін консультациялық тобы (бұдан						

әрі - ХАШЗКТ) шеңберінде іске асырылатын ғылыми-зерттеу және тәжірибелік конструкторлық Жұмыстардың (бұдан әрі - ҒЗТКЖ) халықаралық жобалары , бірлік			1	1	2	4
Білім тарату орталықтарын құру, бірлік.	2	3	3	3	1	-
Ақпараттық-кеңестік қызметті ұсыну	45 000	45 000	55 000	60 000	65 000	65 000
оның ішінде «жеке қызмет көрсету» қызметі	-	5 000	10 000	15 000	20 000	25 000
Жыл сайынғы мемлекеттік тапсырыс шеңберінде АӨК, су, балық, орман және аңшылық шаруашылығы салаларының қажеттілігі үшін мамандықтар бойынша жоғары оқу орындарына талапкерлердің түсуі:	2260	2480	3036	3460	3945	4480
докторантурада (PhD): ауыл шаруашылығы ғылымы ветеринария	- -	3 0 10	5 0 20	6 0 30	7 0 40	8 0 50
магистратурада: ауыл шаруашылығы ғылымы ветеринария	9 5 35	1 1 0 50	1 5 0 80	1 7 0 100	1 9 5 120	2 2 0 140
бакалаврда: ауыл шаруашылығы ғылымы ветеринария	1 6 0 0 530	1730 550	2116 620	2430 670	2790 730	3 2 1 0 780

Күтілетін нәтижелер:

1) жетекші шетел ғалымдарын ҒЗТКЖ іске асыруға, оларды халықаралық басылымдарда жариялауға тарту;

2) Қазақстан-Израиль бірлескен аграрлық зерттеу қорын құру;

3) Австралия-Қазақстан дәнді дақылдар генетикасы зертханасын құру;

4) АӨК саласындағы 11 жоғары технологиялық компанияларды және жобаларды іске асыру;

5) аграрлық ғылымның өндірістік және әлеуметтік инфрақұрылым объектілерін құру (зертханалар - 2 бірлік, селекциялық жылы жайлар - 7 бірлік, қызметтік жатақханалар - 2 бірлік);

6) 10 білім тарату орталықтарын құру және онда 11,3 мың адамды оқыту;

7) өтусіз ақпаратпен 65 000 АӨК субъектілерін қамту, оның ішінде «жеке қызмет көрсету» қызметін қолданатын АӨК субъектілерінің санын 25 000 дейін жеткізу;

8) облыс орталықтары мен үлкен қалалардың көтерме нарықтарында ақпараттық-логистикалық орталықтарды ашу;

9) 2014 жылға қарай жоғарғы білімді кадрлармен қамтамасыз етуді 91 %-ға дейін, техникалық және кәсіптік білімі бар: орта буынды мамандарды (техник-механик, техник-технолог және т.б.) 87 %-ға дейін, техникалық және қызмет көрсететін білікті жұмыскерлерді (тракторшы-машинист, техникалық жабдықтардың бастығы және т.б.) 82 %-ға дейін жеткізу;

10) ауыл шаруашылығы қайта өңдеу бойынша кадрларды даярлау және қайта даярлау жөніндегі аймақаралық орталығын құру;

11) облыстар бойынша 22 кәсіптік лицейлердің құрылысы: Ақмола - 2, Алматы - 3, Ақтөбе - 3, Атырау - 1, Жамбыл - 1, Батыс Қазақстан - 2, Қарағанды - 2, Қостанай - 3, Маңғыстау - 1, Павлодар - 1, Солтүстік Қазақстан - 1, Оңтүстік Қазақстан - 2.

5.10. АӨК қаржылық инфрақұрылымын дамыту

Ескерту. 5.10-кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

АӨК субъектілерін және ауыл тұрғындарына кредит беру бәсекеге қабілеттілікті, экспортқа бағытталған агроөндірісті қалыптастыру үшін олардың қажеттіліктеріне сәйкес жеңілдетілген қаржы ресурстармен қамтамасыз ету мақсатында еншілес «ҰБХ «ҚазАгро» АҚ-нің «Аграрлық кредиттік корпорациясы» АҚ (бұдан әрі - Корпорация) арнайы ұйымы жүзеге асырады.

Ауыл шаруашылығы өндірісіне кредит беру елдің 158 ауданында құрылған 161 кредиттік серіктестік арқылы жүзеге асырылады және әкімшілік ауылдық аудандардың қамтылуы 89 % құрайды. Көрсетілген кредит беру сызбасы ауыл шаруашылығы өндірісінің орналасқан жеріне және жеңілдетілген кредит шарттарына аумақтық бойынша аса жақын ұсақ АШТӨ - шаруа (фермерлік) қожалықтарының кең бөлігіне кредит ресурстарына қол жеткізуін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Кредит серіктестіктеріне кредит беру жөніндегі бағдарламаны одан әрі іске асыру және оны ұлғайту жоғарғы технологиялық өндірісті енгізуді және ауыл шаруашылығы өндірісін әртараптандыруды кредит беру арқылы еңбек өнімділігін арттыруға бағытталатын болады.

Бірлескен өндірісті жүргізетін, ауыл шаруашылығы өнімін дайындайтын, өткізетін, қайта өңдейтін, сақтайтын, тасымалдайтын, тауарлық-материалдық құндылықтармен жабдықтайтын АШТӨ бірлестіктерін және ауыл тұрғындарын кредит беру аграрлық ендіріс инфрақұрылымын қалыптастыруға, ұсақ үй шаруашылықтарды біріктіруге және делдалдарсыз «егіс алаңынан сауда қатарына дейін» азық-түлік тізбегін құруға ықпал етеді.

Ауылдық жерлерде кәсіпкерлік қызметінің ауыл шаруашылығы емес түрлеріне кредит беру ауылдық инфрақұрылымды дамытуға бағытталған: туризмді, қонақ үй бизнесті және жол бойындағы қызмет көрсетуді ұйымдастыру , жеңіл және тамақ өнеркәсібінің өндірісі, балық өнімдерін көбейту, өсіру және қайта өңдеу. Кредиттер объектілерді қайта құруға, қайта жаңартуға, айналым қаражатын толтыруға беріледі.

Ауыл шаруашылығы шикі затын қайта өңдейтін және тамақ өнімдерін

өндіретін кәсіпорындарды кредиттендіру ескірген құрал-жабдықтарды жаңартуға және қайта жаңартуға, айналым қаражатын толтыруға және елдің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, азық-түлік импортын төмендетуге көмек көрсету мақсатында екінші деңгейлі банктер кредиттерін қайта қаржыландыруға бағытталған. Осы шара жоғарғы технологиялық және бәсекеге қабілетті өнеркәсіптік өндірісті дамытуға, ауыл шаруашылығы шикі затын қайта өңдеу үлесін ұлғайтуға, жалпы қайта өңдеу кәсіпорындарының өнімділігін арттыруға мүмкіндік береді.

Корпорацияның инвестициялық жобаларды қаржыландыруы мал шаруашылығын өндірістік негізге ауыстыруға және астық экспортының инфрақұрылымын құруға бағытталған. Ірі инвестициялық жобаларды іске асыру жоғарғы сапалы ет және ет өнімдерінің өндірісін ұлғайтуға, астық өнімдері бойынша елдің экспорттық әлеуетінің өсуін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Етті мал шаруашылығы саласын тұрақты дамытуды қамтамасыз ету үшін асыл тұқымды, жоғары өнімді, етті тұқымды мал өсіруді ынталандыру мақсатында ірі қара малдың асыл тұқымды табынын қалыптастыруға және өсімін молайтуға кредит беру.

Етті мал шаруашылығын дамытуға инновациялық технологияларды енгізу арқылы елдің экспорттық әлеуетін ұлғайту мақсатында бордақылау алаңдары негізінде сиыр етінің өнеркәсіптік өндірісіне кредит беру.

Сиыр еті өндірісінің тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін етті тұқымды ірі қара малдың аналық бастарын ұлғайту мақсатында мал шаруашылығын дамытуға шаруа-фермер қожалықтарына кредит беру.

Күтілетін нәтижелер:

1) серіктестік жүйесі ұлғаятын болады, алынатын кредит қаражаты қазіргі агротехнологияларды және ауыл шаруашылығында еңбек өнімділігін арттыруға ықпал ететін жоғары сапалы ауыл шаруашылығы техникасын енгізуді қамтамасыз етеді;

2) ауыл шаруашылығы өнімін дайындау, өткізу, қайта өңдеу, сақтау, тасымалдау, тауарлық-материалдық құндылықтармен жабдықтау инфрақұрылымын дамыту АШӨТ және ауыл тұрғындарының өнім өндірісіне жұмсалған шығындарын азайтуға мүмкіндік береді және ауыл жерлерінің табыстылығын арттырады;

3) ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу, жеңіл және тамақ өнеркәсібінің өндірісі, балық өнімдерін өсіру және қайта өңдеу, туризмді, қонақ үй бизнесін және жол бойындағы қызмет көрсетуді ұйымдастыру, ауылдық сауда-саттық нүктелерін және қоғамдық тамақтану орындарын ұлғайту сияқты ауыл инфрақұрылымын дамыту ауыл шаруашылығы өндірісімен айналыспайтын ауыл тұрғындарына жаңа жұмыс орындарын құруды қамтамасыз етеді және ауыл

жерлерінің табыстылығын арттыруға мүмкіндік береді;

4) ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдейтін ірі және орта кәсіпорындарды және тамақ өнімінің өндірісін дамыту ішкі тұтыну нарығын бәсекеге қабілетті, сапалы отандық өніммен қамтамасыз етуге және азық-түлік импортын төмендетуге мүмкіндік береді;

5) инвестициялық жобаларды іске асыру Қазақстанның ірі астық экспорттаушылар қатарына кіруін қамтамасыз етуге, жоғары сапалы мал шаруашылығы өнімінің экспортын ұлғайтуға мүмкіндік береді;

6) асыл тұқымды шаруашылық-репродукторларға кредит беру ортақ табынның тұқымдық құрамын жақсартуға, малдың өнімділігін және жалпы ет саласының бәсекеге қабілеттілігін арттыруға мүмкіндік береді;

7) инфрақұрылымы дамыған қазіргі заманғы бордақылау алаңдарын дамытуға кредит беру әлеуетті қарыз алушылардың етті ірі қара мал бастарын қарқынды бордақылауын және сапасы бойынша әлемдік стандарттарға сәйкес келетін етті жыл сайын ірі көлемде ет комбинаттары мен экспортқа жеткізуді қамтамасыз етеді;

8) шаруа-фермер қожалықтарының ірі қара малдың аналық бастарын сатып алуы мен күтіп-бағуына кредит беру құрылатын инфрақұрылымы дамыған бордақылау алаңдарын ірі қара малдың төлдерімен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Шаруа-фермер қожалықтары кәсіпкерлік қызметке тартылатын болады, бұл жаңа жұмыс орындарын құруға, ауылдық жерлерде табыстылықты арттыруға мүмкіндік береді.

Лизинг және АӨК субъектілеріне кредит беру

АӨК басым салаларын қолдау, АӨК субъектілерінің қаржы ресурстарына қанағаттанарлық дәрежесін арттыру үшін еншілес «ҚазАгро» ҰБХ» АҚ-ның « ҚазАгроҚаржы» АҚ қызметі жоғарғы технологиялық инвестициялық жобаларды және ауыл шаруашылығы шикізатының өндірісі мен қайта өңдеудің тиімді технологияларын қаржыландыру арқылы АӨК салаларында еңбек өнімділігінің өсуін ынталандыруға бағытталатын болады.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражаты есебінен келесі бағыттар бойынша жоғары технологиялық инвестициялық жобаларды қаржыландыруды жалғастырады: ірі-тауарлы сүт фермаларын, жылы жай шаруашылығын, көкөніс сақтау қоймаларын құру, құс шаруашылығын дамыту және тамшылатып суару технологиясын енгізу.

Республикалық бюджет, өз ресурстары, шетелдік банктердің қарыздары есебінен «ҚазАгроҚаржы» АҚ АӨК салаларын техникалық және технологиялық жаңарту, оның субъектілерінің айналым қаражатын толықтыру бойынша жобаларды қаржыландыратын болады.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ қызметі сонымен бірге елдің азық-түлік қауіпсіздігін

қамтамасыз етуге, Астана және Алматы қалалары айналасындағы азық-түлік белдеулерін дамыту бойынша жобаларды қаржыландыру арқылы аграрлық азық-түлік нарығын қалыптастыруға бағытталатын болады.

Күтілетін нәтижелер:

1) ауыл шаруашылығы техникасын жыл сайын жаңарту орташа 0,9 %, арнайы техниканы 0,3 %, қайта өңдеу жабдықтарын 4,7 % құрайтын болады;

2) АӨК субъектілерінің айналым қаражатын толықтыруға кредит беру АШТӨ-нің тұрақты экономикалық және қаржылық жағдайын, ауыл шаруашылығы шикізат өндірісінің және қайта өңдеудің қалыптылығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді;

3) азық-түлік белдеулерін құру жөніндегі жобаларды қаржыландыру «ҚазАгроҚаржы» АҚ қаржыландырған кәсіпорындарда өндірілген өнімнің үлесін Астана қаласында оның жалпы тұтыну келемінен 2 % дейін, Алматы қаласында оның жалпы тұтыну көлемінен 1,5 % дейін жеткізуге мүмкіндік береді.

Ауыл тұрғындарына шағын кредит беру

Қазақстан Республикасында барлығын қамтитын және қол жетімді қаржылық жүйесін қалыптастыруға көмек көрсету, ауылда жеке кәсіпкерлікті дамытуды ынталандыру, шағын бизнесті және ауыл тұрғындардың табысы аз топтарын қаржы қызметтерін қол жеткізуін қамтамасыз ету мақсатында «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ филиалдары мен өкілдіктері арқылы ауыл тұрғындарына шағын кредит беру, сондай-ақ олардың ресурстық және институционалдық қолдау арқылы ауылдық шағын кредит беру ұйымдардың (ШКҰ) жүйесін дамытуды ынталандыру жөніндегі бағдарламаларды жүзеге асыру жалғастырылатын болады.

10-кесте

Ауыл тұрғындарына шағын кредит беру жүйесін дамыту болжамы*

Іс-шаралар	2010 жыл	2011 жыл	2012 жыл	2013 жыл	2014 жыл
«Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ филиалдары мен өкілдіктері арқылы ауыл тұрғындарына шағын кредит беру, берілген шағын кредиттер	6 250	2 625	4 500	4 125	6 875
ШКҰ арқылы ауыл тұрғындарына шағын кредит беру, берілген шағын кредиттер	820	2 855	1 875	1 250	1 250

* шағын кредиттің орташа мөлшері 800 мың теңге (2011 жылдан бастап)

Ауылдық ШКҰ жеңілдетілген кредит берумен қатар ауыл тұрғындарына одан әрі шағын кредит беру үшін 2010 жылы халықаралық стандарттарды енгізу, қызметкерлердің біліктілігін арттыру, бағдарламамен қамтамасыз етуді енгізу және т.б. шаралар бойынша ауылдық ШКҰ-ға консультациялық қызмет

көрсетуге арналған ШКҰ Техникалық қолдау орталығы құрылады.

Күтілетін нәтижелер:

1) ауылда кәсіпкерлікті дамыту үшін экономикалық белсенді ауыл тұрғындарына кредит ресурстарына қол жетімділікті қамтамасыз ету;

2) ауылдық ШКҰ институционалдық дамыту;

3) ауыл тұрғындарын шағын кредитпен қамту.

Кепілдендіру бойынша қызметтер.

Ескерту. Кіші бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Астық қабылдайтын кәсіпорындары міндеттемелерін орындамаудан олардың берілген астық қолхаты бойынша, астық қолхатын ұстаушылардың құқықтарын және заңды мүдделерін қорғау мақсатында Қазақстанда көп жылдан бері құрылған астық қолхаты кепілділік жүйесі ойдағыдай жұмыс істеп келеді. Соңғы жылдардың тәжірибесі астық кепілдендіру жүйесі астық нарығында өзінің өміршеңдік мүмкіндігін дәлелдеді және аграрлық секторда инвестициялық ахуалға өзінің ықпалын көрсетті.

Осындай қағидат бойынша мақта қолхаты тетігі қолданылады.

Еншілес «ҚазАгро» ҰБХ» АҚ-тың «ҚазАгроКепіл» АҚ негізгі қызметі аясында істейтін міндеттемелер орындаудың кепілдендіру жүйесі кейіннен мынадай бағыттар бойынша дамытылады:

астық және мақта қолхаты бойынша міндеттемелерді орындаудың кепілдендіру жүйесінің тұрақтылығын дамыту және қамтамасыз ету;

қаржы институттары беретін лизинг, қарыз (кредиттер) бойынша АӨК субъектілерінің міндеттемелерін орындаудың кепілдендіру жүйесін құру және дамыту.

Сонымен қатар, 2011 жылдың басынан бастап қаржы институттары беретін қарыз (кредит) және лизинг бойынша агроөнеркәсіптік кешен субъектілерінің міндеттемелерін орындаудың кепілдеме жүйесі аясында ауыл шаруашылығына инвестицияларды тарту мақсатында, оның ішінде астық сақтау қоймалары мен мақтаны қайта өңдейтін ұйымдардың құрылысы, оларды жаңарту және қайта құру үшін кепілдемелер беруді жүзеге асыру жоспарлануда.

Бұл ретте, 2014 жылдың соңына қарай астық қолхаттары бойынша міндеттемелерді орындауды кепілдендіру көлемі – 1 467 493 тонна астыққа дейін , мақта қолхаттары бойынша міндеттемелерді орындауды кепілдендіру көлемі – 46 887 тонна мақтаға дейін ұлғайтылатын болады. Қаржы институттары беретін қарыз (кредит), лизинг бойынша АӨК субъектілерінің міндеттемелерін орындауды кепілдендіру жүйесі бойынша кемінде 8 АӨК субъектісі кепілдік алушы болуы тиіс.

Күтілетін нәтижелер:

1) астық және мақта қолхаттары бойынша кепілдендіру көлемінің өсуі, сондай-ақ қарыз (кредиттер) және «ҚазАгроКепіл» АҚ-тың кепілдігімен лизинг пен қарыз алған АӨК субъектілері санының өсуі;

2) аграрлық секторға инвестициялар тартуды ынталандыру;

3) астық және мақта қолхаттарының кепілдігімен АӨК субъектілері үшін қаржы ресурстарының, сондай-ақ «ҚазАгроКепіл» АҚ-тың кепілдігімен қарыз (кредиттер) және лизинг бойынша қол жетімділігін арттыру;

4) астық қабылдайтын кәсіпорындарды және мақтаны қайта өңдейтін ұйымдарды техникалық жаңарту.

6. Қажетті ресурстар

Ескерту. 6-бөлімге өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 Қаулысымен.

Бағдарламаны 2010 - 2014 жылдары іске асыруға республикалық бюджетте көзделген жалпы шығыстар:

барлығы – 1 035 963,72 млн. теңге, о.і.

2010 жылы – 228 265,70 млн. теңге

2011 жылы – 220 313,46 млн. теңге

2012 жылы – 188 289,24 млн. теңге

2013 жылы – 181 742,54 млн. теңге

2014 жылы – 212 352,78 млн. теңге.

Жергілікті бюджеттердің шығыстары:

барлығы - 243 892,0 млн. теңге, о.і.

2010 жылы — 4 134,50 млн. теңге

2011 жылы - 50 114,20 млн. теңге

2012 жылы - 56 517,70 млн. теңге

2013 жылы - 62 438,40 млн. теңге

2014 жылы - 70 687,20 млн. теңге

Бағдарламада көзделген іс-шараларды қаржыландыру көлемі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тиісті қаржы жылдарына арналған республикалық және жергілікті бюджеттерді бекіткен кезде анықталады.

7. Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламасын жүзеге асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

Ескерту. 7-бөлім жаңа редакцияда - ҚР Үкіметінің 2011.07.01 № 749 қаулысымен; өзгеріс енгізілді - ҚР Үкіметінің 11.06.2012 № 776 қаулысымен.

					Болжанатын шығыстар* (млн.

Р/с №	Іс-шаралар	Аяқталу нысаны	Орындауға жауаптылар	Орындалу мерзімдері	2010 ж.	2011 ж.	2012 ж.	2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. Бағдарламаны іске асырудың кезеңдері								
Өсімдік шаруашылығы саласын дамыту								
1	Мемлекеттік ресурстарға астық сатып алу	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша), «Азық-түлік келісім шарт корпорациясы» ҰК» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 1 250,00	1 2 750,00	1 2 750,00	1 2 750,0
2	Азық-түлік астығының мемлекеттік резервінің астығын сақтау және орнын ауыстыру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша), «Азық-түлік келісім шарт корпорациясы» ҰК АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	850,80	911,10	942,50	972,5
3	Топырақтың құнарлылық жағдайын бақылауды күшейту және мақсатқа сай емес пайдаланылған жағдайда ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерді алып қою тетіктерін жетілдіру	ҚР АШМ-ге ақпарат	ЖРБА	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
4	Елдің оңтүстік өңірлерінде тамшылап суаруды қолдана отырып жеміс-көкініс дақылдарын өндіруді, сондай-ақ, сәйкес өндірісті дамыту	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	800,00	-	2000,00	
5	Астық сапасын арттыру жөніндегі іс-шараларды, оның ішінде астық сатып алу арқылы қаржыландыру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	7700,0	-		
6	Нан-тоқаш өнімдерінің бағаларын тұрақтандыру мақсатында елдің ішкі нарығын қамтамасыз ету үшін 2010 жылдың түсімнің астығын сатып алу жөніндегі іс-шаралар	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	2 110,00			

7	Көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу үшін қажетті жанар-жағар май материалдарының құнын субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	14 205,70	18 636,40	18 636,40	18 636,4
8	Отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге тыңайтқыштардың (органикалықты қоспағанда) және отандық өндірушілер өндірген гербицидтермен ауыл шаруашылығы дақылдарын өңдеуге кеткен шығындардың құнын арзандату	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	3 215,00	6 053,80	6 253,80	6 453
9	Ауыл шаруашылығы өндірісінің агрометерологиялық және ғарыштық мониторингі	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	45,20	48,40	48,40	48,40
10	Бірегей және элиталық тұқымдарды субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	2 087,50	2 422,40	2 270,40	2 270
11	Отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер өткізетін I, II және III көбейтілген тұқым құнын ішінара арзандату	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 000,00	3 500,00	3 500,00	3 500
12	Ауыл шаруашылығы дақылдарын сортсынау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	193,40	247,30	278,00	278,0
13	Мемлекеттік сортсынау, тұқым шаруашылығы жүйелерін және оларды мемлекеттік қолдау тетігін жетілдіру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз				
14	Ауыл шаруашылығы дақылдарының жоғары репродукциялық тұқымдарын өндіру бойынша және кейін ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді олармен қамтамасыз ету мақсатында тұқым шаруашылықтар желісін кеңейту	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
15	Тұқымдық және отырғызылатын материалдардың сорттық және			Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1	256,60	274,60	274,60	274,6

	егістік сапасын сараптамадан өткізу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	ақпан және 15 шілде				
16	Жеміс-жидек дақылдары мен жүзімнің көп жылдық көшеттерін отырғызуды және өсіруді субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 513,00	1 715,10	1 512,50	1 429
17	Қазақстандық мақта талшығы сапасын сараптауды және мақтаны қайта өңдеу ұйымдарына қабылдау кезінде шитті мақта сапасын сараптауды субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	ОҚО әкімдігі	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	153,70	246,90	204,40	181,4
18	Мемлекеттік техникалық инспекцияларды арнайы өніммен қамтамасыз ету (техникалық паспорт, мемлекеттік тіркеу нөмірлік белгілері, тракторшы-машинистің куәлігі)	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	99,60	101,60	101,60	101,6
19	Өңірлердің ауыл шаруашылығындағы еңбек өнімділігін 2014 жылдың соңында кемінде 2 есе арттыруды қамтамасыз ету	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
20	Қазақстандық астықты өткізу нарықтарында позицияларды бекіту және экспорттық каналдарды кеңейту, оның ішінде қазақстандық астық өнімін өткізу кезіндегі стратегиялық маңызға ие елдердің астық импорты (қабылдауы) инфрақұрылымын дамытуды ынталандыру ұсыныстарды енгізу жолымен кеңейту	ҚР АШМ-ге ақпарат	"ҚазАгро" ҰБХ" АҚ (келісәм бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
21	Астықты және оның қайта өңдеу өнімдерін экспорттау бойынша көлік шығындарын субсидиялау**	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	2010 жылдың қорытындысы бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	7 778,90			
ЖИЫНЫ:					5 2 259,40	1 6 755,40	2 1 165,50	1 9 695,5
ЖИЫНЫ:					1 000,00	3 0 152,20	3 0 107,10	3 0 200,8
Суармалы жерлердің сумен қамтамасыз етілуін және мелиоративтік жай-күйін жақсарту								
	Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге суармалы суды			Өткен жылдың қорытындылары				

22	жеткізу бойынша қызмет құнын субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 492,30	1 566,00	1 566,00	1 566
23	Жердің мелиоративтік жай-күйін сақтау	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	173,10	192,90	219,40	219,4
24	Шаруашылықаралық каналдар мен гидромелиоративтік құрылыстардың аса апатты учаскелерін күрделі жөндеу және қайта қалпына келтіру	Орындалған жұмыс актісі	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	756,70	2334,11	3293,60	1956,
25	"Ирригациялық және дренажды жүйелерді жетілдіру" инвестициялық жобасының екінші фазасын іске асыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	154,00			
26	Гидротехникалық құрылыстарды қайта жаңғырту	Орындалған жұмыс актісі	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	1 7 146,40	1 8 723,40	6444,70	1044
27	Суармалы жүйелердегі суды есептеу жүйесін барлық жерге енгізу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	160,00	1314,80	550,00	1208,
28	Суармалы каналдарды және гидротехникалық құрылыстарды түгендеуді және паспорттандыруды жүргізу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
29	Суару жүйелерінің ішкі шаруашылық желісін ұстаудың және пайдаланудың маңызды буыны ретінде су пайдаланушылар кооперативтерін құруды ынталандыру	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
ЖИЫНЫ:					1 8 390,20	2 2 565,21	1 0 507,70	1 3 832,3
ЖИЫНЫ:					1 492,30	1 566,00	1 566,00	1 566
Мал шаруашылығы саласын дамыту								
30	Асыл тұқымды мал шаруашылығын дамытуды субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	3 429,50	7292,55	4384,70	4479,

31	Мал шаруашылығының өнімділігін және өнімдерінің сапасын арттыруды субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 3 130,00	1 7 139,25	1 3 657,70	1 3 657,7
32	Малдан алынатын өнімдерді өндіретін орта және ірі мамандандырылған тауарлы шаруашылықтарды қалыптастыру бойынша шараларды қабылдау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
33	Қарқынды мал шаруашылығын дамыту	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ" АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	3000,00	1 300,0	-	-
34	Сатып алуды жүргізу мен ұйымдастыру, импорттың орнын басатын малдан алынатын өнімдер өндіру, ішкі және сыртқы нарықта малдан алынатын өнімдер және оның қайта өңдеу өнімдерін өткізу, сақтау, тасымалдау және қайта өңдеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 500,00	1 500,00	-	-
35	Ауыл шаруашылығы малдарын жасанды тұқымдандыруға пайдаланылатын арнайы техниканы және лабораториялық, арнайы технологиялық жабдықтарды сатып алуға жұмсалған шығыстар бөлігінің құнын және мал шаруашылығы өнімін өндіруге арналған ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілермен сатып алынған жабдықтар мен техниканың құнын өтеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде		1 250,00	1 650,00	2 820
36	Кеңінен көбейту үшін жоғары класты асыл тұқымды малдарды сатып алуды, күтіп-бағуды және мал басын толықтыратын төлді өсіруді субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	750,0	2 850,0	3 800,0	5 600
37	Тұрақты жемшөп базасын құру	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				

38	2012 жылдан бастап етті бағыттағы ірі қара малдың асыл тұқымдық құндылығын индекстік бағалаудың халықаралық әдістемесіне көшуді қамтамасыз ету	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚАИ» АҚ (келісім бойынша), « ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша), облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
39	Ауыл шаруашылығы малдарын жасанды ұрықтандыру бойынша шығындарды субсидиялау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	220,0	550,0	750,0	850,0
40	Мал, құс, ара шаруашылықтары объектілерін салуға және қайта жаңғыртуға кеткен шығындардың бөлігін субсидиялау арқылы өтеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде		1 250,0	2 568,0	3 025
41	Республикалық бюджеттен субсидияланған салаларды қоспағанда, ірі және шырынды азық өндіруге және дайындауға кеткен шығындардың бөлігін субсидиялау арқылы өтеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	150,0	1 200,0	2 200,0	4 300
42	Азық өндіру және дайындау бойынша қызмет көрсетуге мамандандырылған сервистік орталықтардың желісін құру және кеңейту бойынша шаралар қабылдау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
43	Ауыспалы жайылымдарды енгізу және отарлы мал шаруашылығын дамыту арқылы жайылымдық жерлерді жүйелі және ұтымды пайдалану жөнінде шаралар қабылдау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
ЖИЫНЫ:					21 059,50	27 231,80	18 042,40	18 137,4
ЖИЫНЫ:					1 120,00	7 100,00	10 968,00	16 595,0
Тауарлы балық шаруашылығын дамыту								
44	Тауарлық балық шаруашылығы (аквакультура) өнімділігінің сапасын арттыруды субсидиялау қағидасын әзірлеу	ҚР Үкіметінің қаулысы	АШМ	2010 жылдың IV тоқсаны				

45	Тауарлы балық шаруашылығының (аквакультура) өнімділігі мен сапасын арттыруды субсидиялау	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ, Облыс әкімдіктері	Жыл сайын 1 желтоқсанға дейін		156,60		
46	Тауарлы балық шаруашылығын дамыту үшін перспективалық су айдынын анықтау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Жыл сайын 1 қазанға дейін				
47	Балық шаруашылығы су қоймаларын балықтандыру жұмыстарын ұйымдастыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	446,60	554,40	554,40	554,4
48	Атырау облысы Жайық және Қиғаш өзендерінің атырауында мелиоративтік (түп тереңдету) жұмыстарын жүргізу	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	300,00	318,83		
49	Балық ресурстарының мемлекеттік есебі және кадастры бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	124,30	144,50	157,60	168,6
ЖИЫНЫ:					870,90	1 174,33	712,00	723,0
Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу саласын дамыту								
50	Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу өнімдерінің өндірісін арттыруды қамтамасыз ету	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
51	АӨК субъектілеріне берілетін қаржы институттары кредиттерінің пайыздық ставкасын арзандату	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000
52	"KAZNAN" қазақстандық бидайдан жасалған жоғары сапалы өнімдерінің бірыңғай тауарлық белгісін дамыту үшін қолдау жағдайын жасау	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз				
ЖИЫНЫ:					5 000,00	5 000,00	5 000,00	5 000
АӨК инфрақұрылымын дамыту								
АӨК қызмет көрсету инфрақұрылымын дамыту								
53	Ауыл шаруашылығы өнімдерінің көтерме сауда		ҚР АШМ, « ҚазАгро»					

	базарын салу (өңірлік терминалдарымен)	Пайдалануға беру актісі	ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	1 ақпан 2012 жыл		1 910,00		
54	Ауыл шаруашылығы техникасын, ауыл шаруашылығы өнімдерін тасымалдайтын транспорттық құралдарды сатып алуды қаржыландыру, сондай-ақ, ауыл шаруашылығы техникасын, ауыл шаруашылығы өнімдерін тасымалдайтын транспорттық құралдарды сатып алумен, жеткізумен және жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты шығындарды өтеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	4500,00	3 419,00	2935,00	3919,
55	Асыл тұқымды ауыл шаруашылығы малдарын сатып алуды, сондай-ақ, асыл тұқымды ауыл шаруашылығы малдарын сатып алу мен жеткізуге байланысты шығындарды өтеуді қаржыландыру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде		8 481,00	65,00	81,00
56	Технологиялық жабдықтарды және арнайы техниканы сатып алуды қаржыландыру, сондай-ақ, технологиялық жабдықтарды және арнайы техниканы сатып алумен, жеткізумен және жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты шығындарды өтеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ" АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	500,00	500,00	500,00	750,0
57	Ауыл шаруашылығы және балық өнімдерін қайта өңдейтін жабдықтарды сатып алуды қаржыландыру, сондай-ақ ауыл шаруашылығы және балық шаруашылығы өнімдерін қайта өңдейтін жабдықтарды сатып алумен, жеткізумен және жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты шығындарды өтеу	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1000,00	500,00	500,00	750,0
	Суармалы жерлерге су беру мақсатында ирригация жүйелері үшін жабдықтарды сатып алуды, сондай-ақ жайылымдық жерлерді							

58	суландыру мақсатында шахталық және құбырлық құдықтарды, инженерлік құрылыстарды салуды және/немесе қайта құруды; жемшөп дайындайтын, жемшөпті бөлетін және жемшөп әзірлейтін техникаларды сатып алуды, құрама жем өндіретін кәсіпорындарын салуды кеңейтуді және қайта жаңғыртуды қаржыландыруды қамтамасыз ету	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде		500,00	700,00	844,0
БАРЛЫҒЫ:					6 000,00	1 4 810,00	4 000,00	5 500
Ветеринариялық және фитосанитариялық қауіпсіздік жүйесін халықаралық талаптарға сәйкес дамыту және өнімнің								
59	Жануарлар мен құс ауруларын диагностикалық зерттеу бойынша іс-шаралар өткізу	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 1 тамыз	4 698,70	6 804,68	5 111,80	5 111
60	Ауыл шаруашылығы жануарларының және құстарының аса қауіпті ауруларымен күресу жөніндегі эпизоотияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 724,00	1 918,80	2 287,40	2 296
61	Эпизоотияға қарсы іс-шараларды өткізу үшін бюджеттерге, Астана және Алматы қаласы бюджеттеріне нысаналы ағымдағы трансферттер	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	5 504,50	6 489,30	6 232,30	6 788
62	Жануарлар мен құстың аса қауіпті инфекциялық ауруларының ошақтарын жою	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	1 138,60	1 722,40	1 439,20	1 439
63	Мониторинг, референция, зертханалық диагностика және әдіснама	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	106,60	171,20	182,10	201,1
64	Ветеринариялық зертханалардың және биоқоймалардың құрылысын салу, оларды қайта құру	Пайдалануға беру актісі	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	983,60	5099,16	1 0 197,40	
65	Мал қорымдарын салу			Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1	142,20			3 900

		ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	ақпан және 15 шілде		3 900,00	3 900,00	
66	Мал сою алаңдарын салу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	380,00	4 300,00	4 300,00	4 300
67	Ауыл шаруашылығы малдарын бірдейлендіруді жүргізу	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1 142,10	3 131,80		
						840,00	2 000,00	2 000
68	Ветеринария саласында қызметін жүзеге асыратын жергілікті атқарушы органдардың бөлімшелерін ұстау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	2 751,50	2 256,00	3 676,60	3 676
ЖИЫНЫ:					1 8 049,60	2 5 337,34	2 5 450,20	1 5 837,6
ЖИЫНЫ:					522,20	1 1 296,00	1 3 876,60	1 4 076,6
Фитосанитарлық қауіпсіздік								
69	Ауыл шаруашылығы дақылдарының аса қауіпті зиянкес ағзаларымен күресу	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	3874,00	4256,1	4848,50	5079,
70	Карантиндік зиянкестерді, өсімдік ауруларын және арамшөпті шектеу және жою	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	785,80	1043,60	1115,90	1183,
71	Зертханалық сараптама жүргізу және карантиндік объектілермен жасырын жұқпалылығын анықтау	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	71,70	113,30	131,90	131,9
72	ҚР АШМ-нің АӨК МИК « Фитосанитария» РМК-нің көліктік-тракторлық паркін жаңартуды қаржыландыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз			714,10	
ЖИЫНЫ:					4 731,60	6 127,10	6 096,30	6 394
Өнімнің сапасын бақылау жүйесін қалыптастыру								
73	Ауыл шаруашылығы өнімдерінің өндірісін басқару жүйесін дамытуды субсидиялау	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	42,60	60,00	60,00	60,00

74	АӨК салаларының дамуын нормативтік-әдістемелік қамтамасыз ету	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	100,50	100,50	101,00	103,0
75	«Ауыл шаруашылығы өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыру» инвестициялық жобасын іске асыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат жолдау	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	672,80	1 207,00	695,20	
					387,40	373,50	239,50	
76	АӨК өнімдеріне бейімделу және техникалық регламенттерді енгізу мәселелері бойынша дөңгелек үстелдерді өткізу	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз				
77	Сапа менеджменті стандарттарын және жүйесін енгізу бойынша халықаралық тәжірибені зерделеу және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарына міндетті түрде тамақ өнімдерінің қауіпсіздігі менеджменті жүйесінің стандарттарын енгізу бойынша ұсыныстар беру	ҚР Үкіметіне ұсыныс	АШМ	2013 жылдың 2 жартыжылдық				
78	Нарық талаптарын өзекті ету мақсатында АӨК саласындағы стандарттау жөніндегі қолданыстағы нормативтік құжаттарға талдау жүргізу	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз				
79	Ауыл шаруашылық тұтыну кооперативтерінде шаруашылық істерді жүргізуге ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді оқыту	Оқыту семинарларын өткізу	«ҚАИ» АҚ (келісім бойынша)	өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				
80	Жергілікті атқарушы органдармен ұйымдастырушылық-түсіндіру жұмыстарын жандандыру, сондай-ақ, бұқаралық ақпарат құралдарында ауыл шаруашылығы кооперативтерінің оңтайлы тәжірибесін насихаттау	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде				

ЖИЫНЫ:					815,90	1 345,90	856,20	163,0
АӨК салаларын ғылыми және кадрлық қамтамасыз ету								
81	АӨК саласындағы қолданбалы ғылыми зерттеулер	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ, «ҚАИ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан	2 800,90	3 213,40	3 502,70	3 502
82	Ауыл шаруашылығы саласындағы білім беру объектілерін салу және оларды қайта құру	Пайдалануға беру актісі	АШМ, Сейфуллин атындағы ҚазАТУ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан	217,90	205,00		
83	Аграрлық ғылым саласындағы ғалымдардың қызметін ынталандыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан	0,80	0,88	0,84	0,84
84	АӨК салаларының ағымдағы және болжамдық қажет тіліктеріне сәйкес аграрлық кадрларды (PhD докторлары, білімі жоғары магистр мен бакалаврлар, сондай-ақ техникалық және қызмет көрсету мамандары) даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысын қалыптастыру жөніндегі жұмысты жалғастыру	ҚР Үкіметіне ұсыныс	БҒМ, АШМ	II тоқсан, жыл сайын				
85	Ауылға жұмыс істеуге және тұруға келген ауыл шаруашылығы мамандарын әлеуметтік қолдау шараларының тетігін әзірлеу	ҚР Үкіметіне ұсыныс	АШМ, Облыс әкімдіктері	2010 жылдың қазан айы				
86	Мамандықтар жіктеуішіне сәйкес жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім мамандықтары бөлінісінде АӨК салаларының кадрларға деген ағымдағы және болжамды (5 жылға) қажеттіліктерін анықтау	ҚР АШМ-ге ақпарат	ЕХӘҚМ, Облыс әкімдіктері	Жыл сайын, қараша				
87	Әлеуметтік серіктестік шеңберінде АӨК саласына мамандарды мақсатты даярлауды дамыту	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Жыл сайын, тамыз				
	Ветеринарлық және ауыл шаруашылық мамандықтары бойынша мекемелерде, ұйымдарда және ауыл							

88	шаруашылығы құрылымдарында бос орындарды анықтау (ҚР АШМ веб-сайтында орналастыру үшін)	ҚР АШМ-ге ақпарат	Облыс әкімдіктері	Жарты жылдықта 2 рет, мамыр, желтоқсан				
89	Ауыл шаруашылығы және ветеринариялық мамандықтарда оқитын ауыл шаруашылығы мамандарын жұмысқа орналастыруға, білім беру мекемелеріне кәсіптік тәжірибе және тағылымдама өтуін ұйымдастыруға көмек көрсету	ҚР АШМ-ге ақпарат	ЕХӘҚМ, Облыс әкімдіктері	Жыл сайын, қараша				
90	АӨК саласына арналған кадрларды даярлайтын жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінің ғылыми-өндірістік базасын жаңарту және қайта жарақтандыру жөніндегі шараларды қарастыру	ҚР АШМ-ге ақпарат	БҒМ, Облыс әкімдіктері	Жыл сайын, қараша				
91	Ауыл шаруашылығының басымды мамандықтары бойынша кәсіби стандарттарды әзірлеуге жұмыс берушілер мен АӨК қауымдастықтарының қатысуын қамтамасыз ету	ҚР БҒМ-ге ақпарат	АШМ, ЕХӘҚМ	IV тоқсан 2011 – 2014 жылдары				
92	Аграрлық бейіндегі мамандықтар бойынша ТжКБ түлектерінің біліктілігін сертификаттаудың тәуелсіз салалық жүйесін енгізуге көмек көрсету	ҚР БҒМ-ге ақпарат	АШМ, Облыс әкімдіктері, БҒМ РҒӘО	IV тоқсан 2011-2014 жылдары				
ЖИЫНЫ:					3 019,60	3 419,28	3 503,54	3 503
Институционалдық даму								
Аграрлық ғылымының институционалдық дамуы								
93	Аграрлық ғылымның институционалдық және ғылыми-өндірістік инфрақұрылымын дамыту	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ, «ҚАИ» АҚ (келісім бойынша)	1 ақпан және 15 шілдеде, өткен жылдың қорытындылары бойынша	2 543,90	2 659,90	2 997,40	2 997
	Ауыл (село) жастары арасынан шыққан азаматтарға берілетін квоталар бойынша мемлекеттік тапсырыс шеңберінде білім алған							

94	ветеринар мамандардың ауылдық жерлердегі ұйымдарда оқу орнын бітіргеннен кейін кемінде 3 жыл міндетті түрде жұмыс істеуін енгізу	ҚР Үкіметіне ұсыныс	АШМ, БҒМ, Облыс әкімдіктері	2010 жылдың қараша айы				
ЖИЫНЫ:					2 543,90	2 659,90	2 997,40	2 997
Ауыл шаруашылығы өндірісіне кредит беру және ауыл тұрғындарына шағын кредит беру								
95	Ауыл шаруашылығы өнімінің өндірісін және қайта өңделуін ұлғайту үшін ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге кредит серіктестіктерінің жүйесі арқылы кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	5 000,00	4 000,00	5 500,00	5 500
96	Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер бірлестіктеріне және ауыл тұрғындарына бірлескен өндірісті жүргізу, ауыл шаруашылығы өнімдері дайындау өткізу, қайта өңдеу, сақтау және тасымалдау, тауарлық-материалдық құндылықтармен қамтамасыз ету бойынша кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	1500,00	500,00	1500,00	1500,
97	Ауыл жерлердегі ауыл шаруашылығына жатпайтын кәсіпкерлік қызмет түрлеріне кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	500,00		500,00	500,0
98	Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу және тамақ өнімдерін өндіру кәсіпорындарына кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	5000,00			
99	Мал шаруашылығын дамыту үшін шаруа-фермерлік қожалықтарына кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде		3700,00		
100	АӨК субъектілерін қолдау жөніндегі іс-шараларды жүргізуге кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	8 0 000,00	7 8 000,00	8 0 000,00	8 0 000,0
101	«Ауыл шаруашылығын жекешелендіруден кейінгі қолдаудың екінші жобасы» инвестициялық жобасын іске асыру	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	582,30	1 812,00		
					557,60	1 500,00		

БАРЛЫҒЫ:					9 2 582,30	8 8 012,00	8 7 500,00	8 7 500,0
Ауыл тұрғындарына шағын кредит беру								
102	Ауыл халқына және ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге кредит беру және ауыл халқына және ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге одан әрі шағын кредит беру үшін шағын кредиттік ұйымдарға кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000
103	Шаруа-фермерлік қожалықтарына мал шаруашылығын дамыту үшін шағын кредит беру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде			1500,00	
104	Кейіннен лизингке беру үшін инфрақұрылымы бар шағын жылыжай кешендерін құру	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	800,00	1000,00		
105	Шағын кредиттік ұйымдарды қолдау орталығын құру	Заңды тұлғаны мемлекеттік тіркеу туралы куәлік	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	1 ақпан 2011 жыл	300,00			
ЖИЫНЫ:					2 300,00	3 500,00	2 000,00	2 000
Астық және мақта қолхаттары								
Өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру жүйесін дамыту								
106	Өсімдік шаруашылығындағы сақтандыруды қолдау	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша), « ҚАМ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде	100,00	100,00	100,00	100,0
107	Астық қолхаттары бойынша міндеттемелерді орындаудың кепілдік жүйесінің тұрақтылығын дамыту және қамтамасыз ету	ҚР АШМ-ге ақпарат	«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 15 шілде		500,00		
ЖИЫНЫ:					100,00	600,00	100,00	100,0
АӨК субъектілерін ақпараттық-маркетингтік қамтамасыз ету								
			«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша), «	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15				

108	АӨК субъектілерін өтеусіз негізінде ақпараттық қамтамасыз ету	ҚР АШМ-ге ақпарат	ҚАМ» АҚ (келісім бойынша), « ҚАИ» АҚ (келісім бойынша)	ақпан және 1 тамыз	273,90	708,70	358,00	358,0
109	Халыққа көрсетілетін электрондық қызметтер түрлерінің тізбесін ұлғайту	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ, «ҚАМ » АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 1 ақпан және 1 тамыз				
110	АӨК ақпараттық-маркетингтік жүйесінде АӨК салаларын басқарудың бірыңғай автоматтандырылған « E-Agriculture» жүйесін одан әрі дамыту	ҚР ЭДСМ-ге ақпарат	АШМ, « ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша),« ҚАМ» АҚ (келісім бойынша)	Өткен жылдың қорытындылары бойынша 15 ақпан және 1 тамыз	269,00	66,50		
111	Астана қаласында көрме-жәрменке кешенін салу	Пайдалануға берілу актісі	АШМ, « ҚазАгро» ҰБХ» АҚ (келісім бойынша)	1 ақпан 2011 жыл		1000,00		
ЖИЫНЫ:					542,90	1775,20	358,00	358,0
ЖИЫНЫ:					233 200,2	271 927,66	245 506,94	245 024,9
Республикалық бюджет					228 265,70	220 313,46	188 289,24	181 742,5
Жергілікті бюджет					4 134,50	50 114,20	56 517,70	62 438,4
Ұлттық қор						500,00	700,00	844,0
«ҚазАгро» ҰБХ» АҚ-ның өз қаражаты					800,00	1000,00		

Ескерпе: аббревиатуралардың толық жазылуы

АҚ акционерлік қоғам
ЖРБА Жер ресурстарын басқару агенттігі
С. Сейфуллин атындағы ҚазАТУ С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті
ҚАИ «ҚазАгроИнновация» акционерлік қоғамы
«ҚазАгроМаркетинг» акционерлік қоғамы
ҚР БҒМ Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
ҚР АШМ Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігі

ҚР ЕХӘҚМ	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі
ҚР ЭДСМ	Қазақстан Республикасы Экономикалық даму және сауда министрлігі
ҰБХ	Ұлттық басқарушы холдинг
ҚР БҒМ РҒӘО	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Республикалық ғылыми-әдістемелік орталығы
ОҚО	Оңтүстік Қазақстан облысы
РМК	Республикалық мемлекеттік кәсіпорын
ХҚДБ	Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі
ТжКБ	Техникалық және кәсіптік білім
АӨК	Агроөнеркәсіптік кешен
АШТӨ	Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер
*	Бағдарламаның қаржы көлемі Қазақстан Республикасы заңнамаларына сәйкес тиісті қаржыландыру жылдарына арналған республикалық және жергілікті бюджеттерді бекіту кезінде нақтыланатын болады.
**	Қазақстан Республикасының экономикасын жаңғырту мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссия отырысының 2010 жылғы 9 сәуірдегі № 11-25/011-26,11-1 хаттамасына сәйкес 2010 жылы элеватор қуаттарын босату және Қазақстан астығының әлемдік нарықтарға жылжыту мақсатында Қытай Халық Республикасына тасымалдау не оның аумағынан транзитпен өткізу, сондай-ақ Ресей Федерациясының аумағы арқылы транзитпен өткізу кезінде астықтың 1 тоннасы үшін 40 АҚШ доллары мөлшерінде 10 млрд. теңге көлемінде экспорттаушылардың шығындарын ішінара өтеу мақұлданған. 2010 жылы 7,779 млрд. теңгесі ғана игерілді. Субсидиялау 2010 жылдың 1 тамызынан бастап тоқтатылды.
***	Қаражат «2010 – 2012 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» 2009 жылғы 7 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңымен көзделген.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің
2010 жылғы 12 қазандағы
№ 1052 қаулысына
қосымша

Қазақстан Республикасы Үкіметінің күші жойылған кейбір шешімдерінің тізбесі

1. «Қазақстан Республикасында биоотын нарығын дамыту жөніндегі шаралар кешені туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2007 жылғы 17 қазандағы № 959 қаулысы.

2. «Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін орнықты дамыту жөніндегі 2009 - 2011 жылдарға арналған шаралар кешенін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 28 қарашадағы № 1106 қаулысы .

3. «Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 28 қарашадағы № 1106 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу және Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 1060 қаулысы (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2009 ж., № 32, 304-құжат).

4. «Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдеріне өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 20 шілдедегі № 1101 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдеріне енгізілетін өзгерістердің 9, 17-тармақтары (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2009 ж., № 33, 317-құжат).

5. «Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Агроөнеркәсіптік кешендегі мемлекеттік инспекция комиссиясының кейбір мәселелері» туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 31 желтоқсандағы № 2320 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдеріне енгізілетін өзгерістердің 4-тармағы (Қазақстан Республикасының ПҮАЖ-ы, 2010 ж., № 5, 65-құжат).

6. «Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 28 қарашадағы № 1106 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 20 шілдедегі № 744 қаулысы.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК